

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**KOMENTARI
POSLANICE GALATIMA**

Naziv djela:
Komentari Poslanice Galatima

Priredivač:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i priprema za štampu:
Pavle Simović

Štampa:
„Donat Graf“ Beograd

Prvo izdanje, 2024. godine

Sadržaj

1. Problem Galaćana: drugo jevanđelje	5
2. Unikatnost jevanđelja i opravdanje vjerom	18
3. Odnos Jevanđelja i Zakona	31
4. Usvojeni u Božju porodicu – ostanite djeca obećanja	50
5. Sloboda u Hristu i život po Duhu	67
6. Hrišćanski odnosi i razlike između legalizma i jevanđelja	84

Komentari Poslanice Galatima

1. Problem Galaćana: drugo jevanđelje

Poslanica Galatima je jedno od Pavlovih najranijih pisama, poznatih i kao „poslanice“. Bio je običaj tog vremena da se pismo započne tako što se identifikuje pošiljalac. Pavle uvijek slijedi taj obrazac, ali ovdje to čini prilično naglo. On sebe odmah opisuje kao apostola. Na grčkom, riječ apostol znači nekoga ko je poslan da ostvari određenu svrhu ili misiju. U Novom savezu, riječ se uglavnom koristi za 12 muškaraca koje je Isus pozvao i obučavao tokom svoje službe na zemlji, a zatim im dao zadatak da ga predstavljaju u svijetu.

Pavla je Isus pozvao da bude apostol nakon uskrsenja (Djela 9:3-9). U Galatima 1 on detaljno opisuje kako i kada ga je Hrist obučavao i poslao da propovijeda jevanđelje.

Pavle piše Galatima kako bi se suprotstavio lažima koje se nameću hrišćanima o istini Isusovog jevanđelja. Da bi napali pravu Isusovu poruku – onu koju je Pavle propovijedao i u koju su ljudi vjerovali – ti ljudi su napadali i Pavlove akreditive. On ipak nije jedan od Dvanaestorice. Je li on zaista apostol ili samo podučava svoju verziju Hristove poruke?

Dakle, Pavle počinje svoje pismo izjavom da je on, u stvari, pravi apostol. Nije mu dala tu titulu nijedna ljudska osoba. Njegov stav dolazi direktno od Isusa Hrista i Boga Oca, „koji je uskrsnuo [Isusa] iz mrtvih.“ Pavle će insistirati da ga je obučio i poslao uskrsli Sin Božji, dajući mu svu potrebnu vlast da objavi istinsku poruku i smisao jevanđelja.

Ne postoji naučni konsenzus oko datiranja poslanice Galatima. U novije vrijeme naučnici vjeruju da je Pavle ovo pismo napisao iz Antiohije, u Siriji, negdje nakon svog prvog misionarskog putovanja 46-48. godine. Tokom tog putovanja (Djela 13-14), Pavle je prenosio „radosnu vijest“ Isusovog jevanđelja u gradove u južnoj oblasti rimske provincije Galatije, u Maloj Aziji. Pomogao je u podizanju

zajednica potpuno novih hrišćana u gradovima koji su uključivali Derbu, Listru, Ikoniju i još jedan grad koji se zove Antiohijska Pisi-dija.

Daljnji dokazi o ranom datumu dolaze iz Galatima 2. Pavle je rekao da je „četrnaest godina kasnije“ (vjerovatno od njegovog obraćenja) otišao u Jerusalem. Neki su smatrali da on misli na Jerusalimsko vijeće iz Djela 15. Tada se Vijeće izjasnilo upravo o pitanjima o kojima je Pavle raspravljao u Poslanici Galatima, ali Pavle se nije osvrnuo na Vijeće. Pretpostavka je da bi se Pavle pozivao na dekrete Vijeća da je pisao nakon što se Sabor održao. Stoga ovaj pogled drži da je poslanica Galatima napisana prije Jerusalimskog sabora 49/50. godine. Još jedan dokaz da je posjeta koja se pominje u Galatima 2 bila posjeta za pomoć zbog gladi dolazi iz poređenja Galatima 2:2 sa Djelima apostolskim 11:28-30. Ako je tako, Poslanica Galatima, kao i Jakovljeva poslanica, napisana je vrlo rano i bila bi to prva Pavlova poslanica.

Tradicionalno gledište drži da je Poslanica Galatima pisana najvjerovatnije oko 54-56. godine iz Korinta ili Efesa. Pavle je prošao kroz Galatiju na svom drugom misionarskom putovanju (Djela 16:6) i ponovo na svom trećem (Djela 18:23). Dakle, ako je pismo namijenjeno Galatima na sjeveru, moralo bi biti datirano na 54/55. godinu. Ako pažljivo pratimo istorijsku pozadinu na koju se Pavle poziva od svog obraćenja (Galatima 1:13-21), primjetno je da o događajima u 2. glavi piše u prošlom vremenu (Galatima 2:1-3, 11-12), što čini mnogo vjerovatnijim stanovište da je pisao sa vremenske distance od nekoliko godina kasnije, bez obzira što se ne poziva na zaključke sabora u Jerusalemu koji se uostalom ne bave odnosom jevanđelja i Zakona u kontekstu spasenja, već jednostavno oslobađaju ne-Jevreje obaveze obrezivanja ali uz zahtjeve da se uzdržavaju od hrane koja se nudi idolima, od jedenja mesa sa krvlju i od seksualnog nemorala (Djela 15:29) – ograničenja koja su neophodna da bi se omogućilo zajedništvo između jevrejskih i nejevrejskih hrišćana.

Pavle piše svoje pismo skupštinama u Galatiji. Namjera „kružnog“

pisma kao što je ovo je da se prosleđuje po cijelom regionu kako bi se pročitalo naglas u svakoj od tamošnjih skupština. Mnogi od onih koji su primili pismo poznavali bi Pavla lično iz vremena koje je proveo s njima kada su povjerovali u Isusovu poruku i pridružili se hrišćanskoj zajednici.

Pavle naglašava da uz njega stoje i oni koji su s njim dok piše ovo pismo.

Blagodati vam i mir od Boga, našeg Oca, i od Gospoda Isusa Hrista. (Galatima 1:3)

„Blagodati i mir vama“ je bio standardni pozdrav za mnoge ljude koji su pisali pisma tokom ove ere. Pavle uključuje ove riječi u sve svoje novosavezne poslanice. Međutim, Pavlova pisma gotovo uvijek uključuju pravi izvor i milosti i mira. U ovom slučaju, on direktno izjavljuje da milost i mir dolaze od Boga Oca i od Gospoda Isusa Hrista. Ovo je potpuno u skladu sa Novim savezom koji uvijek navodi samo dvije osobe u koje trebamo vjerovati: Boga Oca i Njegovog jedinorođenog Sina, Isusa Hrista.

On je dao sebe za naše grijeha da bi nas izbavio od sadašnjeg doba zla po volji našeg Boga i Oca, kome neka je slava u vjekove vjekova. Amin. (Galatima 1:4-5)

Na samom početku svog pisma Pavle uključuje jednostavne činjenice onoga što će nazvati „jevanđeljem“. Sada Pavle tačno opisuje ko je Isus Hrist opisujući šta je Gospod uradio i zašto je to učinio.

Prvo, Isus je dao sebe. Pavle više puta koristi ovaj jezik o Hristovoj smrti na krstu u svojim pismima (1. Timoteju 2:6; Efescima 5:25; Titu 2:14). Niko mu nije oduzeo život protiv njegove volje. Dao ga je sam (Jovan 10:17-18). Istina je da su jevrejske vjerske vođe pozivale na njegovu smrt i da su ga Rimljani pogubili, ali to ne bi mogli učiniti bez Isusove spremnosti da bude žrtvovan.

Zašto je žrtvovan? „Za naše grijeha“ (Rimljanima 6:23).

Zašto je to učinio? Djelimično „da nas izbavi od sadašnjeg zlog doba“. Čovječanstvo je bilo zarobljeno u svijetu izgrađenom od naših vlastitih grešnih izbora. Isus je platio jedinu izlaznu naknadu,

otkupninu, kako bi nam omogućio da izađemo iz tog kruga smrti.

On je takođe dao sebe „po volji našeg Boga i Oca“. Isusova smrt na krstu bila je čin pokoravanja planu i namjeri Božjoj. Nakon toga, Bog Otac je podigao Hrista iz mrtvih (Galatima 1:1).

Pavle zaključuje ovu kompaktnu evanđeosku poruku izjavom da će Bog primiti slavu u vjekove vjekova. Ovo se poklapa sa onim što je Isus rekao u Jovanu 17:1, „Proslavi svoga Sina da Sin proslavi tebe.“ Konačni rezultat Isusove smrti na krstu, njegovog uskrsnuća iz mrtvih i našeg spasenja kroz vjeru u njega je da će Bog biti slavljjen zauvijek.

Riječ „slava“ se više puta pojavljuje u Novom savezu. Uključuje ideju da će se ono što je zaista značajno pokazati kao i dati odgovarajuću količinu priznanja, pažnje i pohvale. To će se vidjeti po vrijednosti koju zaista nosi i zbog toga će se cijeliti. U tom smislu, Božji čin milosti kroz „jevanđelje“ će rezultirati otkrivanjem i slavljem Njegove slave za vječnost. Ovo zato što Božji plan spasenja ne donosi samo izbavljenje palom čovječanstvu kroz Hristovo posredništvo, već i trajno rješava problem zla i pitanja pobune, za svu vječnost.

Dakle, Hrist je došao da spasi ovaj svijet i nakon što je uspješno okončao svoju misiju na zemlji, dao je nalog učenicima da propovijedaju dobre vijesti. Ali Sotona mrzi jevanđelje. I od rođenja hrišćanske zajednice, on napada ovo jevanđelje. Pavle konstatuje u 2. Korinćanima 4:3-4: „A ako je i pokrivena dobra vijest koju objavljujemo, pokrivena je onima koji odlaze u propast, onima kojima je bog ovog doba zaslijepio nevjernički um, da do njih ne prodre svjetlost slavne dobre vijesti o Hristu, koji je obličje Boga nevidljivog.“

Ali Sotona se ne zaustavlja na nevjernicima. Onog trenutka kada prihvatimo jevanđelje i radujemo se u Hristu, on će učiniti sve da nas skrene s puta, da skrene svakog hrišćanina od čistog jevanđelja koje su objavili učenici. Gdje god je apostol Pavle objavljivao jevanđelje našeg Gospoda Isusa Hrista i osnivao zajednice, Sotonini agenti, judaisti, išli su njegovim stopama kako bi poništili njegovo dobro djelo i oduzeli hrišćanima njihovu slobodu u Hristu.

Jedna takva zajednica bila je ona u Galatiji. Pavlova poslanica Galatima je strogo i svečano pismo bez pohvale i bez zahvala. Galatijski vjernici, koji su prihvatili lažna učenja judaista, bili su u velikoj opasnosti jer je napadnut sam temelj njihove vjere. Dakle, Pavlovu poslanicu Galatima možemo definisati kao borbeno pismo.

I danas su mnogi hrišćani svih denominacija upali u sličnu zamku kao hrišćani iz Galatije. To je suptilni oblik legalizma, zbrka jevanđelja koje nas spašava i zabuna u pogledu plodova jevanđelja koji su dokaz našeg spasenja. Ovi plodovi ne doprinose našem pravu na nebo. Galatima je novosavezna deklaracija emancipacije od bilo koje vrste legalizma kao sredstva spasenja. To je najjači dokument u cijelom Svetom pismu u odbranu ove vitalne doktrine koja se zove opravdanje vjerom.

Od vremena kada se Pavle obratio na putu za Damask, do njegovog zatočeništva u Rimu, imamo oko 26 godina. Tokom tog vremena, Pavle je mnogo putovao po Rimskom carstvu kao ambasador Isusa Hrista. Na svoja tri poznata misionarska putovanja propovijedao je jevanđelje i sadio zajednice u provinciji Galatiji, u Aziji, u sjevernim i južnim djelovima Grčke. Ove posjete pratila su njegova pisma u kojima je pomagao u nadgledanju ranih zajednica koje je osnovao, a Galati su jedna od njegovih najranijih.

Nakon što je Pavle uspostavio zajednice u Galatiji, ovi lažni učitelji – judaisti – došli su u ove zajednice i izvršili snažan dvostrani napad na Pavlov autoritet kao i na njegovo jevanđelje. Ovi judaisti su bili jevrejski hrišćani koji su vjerovali u Hrista kao Mesiju, pa su bili vjernici, ali su odbacili Pavlovu poruku spasenja samo po milosti. Da bi se suprotstavili ovom jevanđelju, napali su njegov apostolski autoritet i na taj način potkopali njegovu poruku. Insistirali su da opravdanje nije samo vjerom u Isusa Hrista. „O, da, to uključuje, ali, osim vjere, moramo biti i obrezani“, insistirali su. „Moramo činiti dobra djela i moramo se držati zakona.“ Zapravo, ovo je bila prva velika kontroverza u hrišćanskoj zajednici koja je rezultirala jerusalimskim saborom zabilježenim u Djelima 15:1 pa nadalje. Tamo, u Djelima

15, otkrićemo da su ti isti judaisti, koji su došli u Antiohiju, insistirali na tome da hrišćani ne-Jevreji moraju biti obrezani (1. stih) i da se moraju držati zakona (stih 5) kako bi bili spašeni. I Pavle i Barnaba su se suprotstavili ovom učenju svom svojom snagom i autoritetom kako bi raskrinkali ove judaiste koji su izopačili jevanđelje Isusa Hrista.

U Galatima 1:6-10 Pavle sažima problem Galaćana:

Čudim se da se tako brzo odvrćate od poziva Hristovom blagodaću na drugačiju dobru vijest. Ali druga ne postoji. Postoje samo neki koji vas zbunjuju i žele da izopače dobru vijest o Hristu. Ali čak i kad bismo vam mi, ili kad bi vam anđeo s neba objavio drugačiju dobru vijest od one koju smo vam već objavili, neka bude proklet. Ono što smo već rekli, to i sada ponavljam: Ko god vam objavi drugačiju dobru vijest od one koju ste već prihvatili, neka bude proklet. Zaista, da li ja sada pokušavam da pridobijem ljude ili Boga? Ili nastojim da ugodim ljudima? Kad bih još uvijek ugađao ljudima, ne bih bio Hristov sluga.

Pavle počinje izjavom: „Zapanjen sam.“ On kaže: „Apsolutno sam šokiran.“ Zašto? Zbog njihovog prihvatanja jevanđelja koje sada tako brzo napuštaju. Ako je Pavle napisao ovo pismo Galatima iz Korinta, onda su se oni okretali od jevanđelja samo tri godine nakon što su ga prihvatili. Ako je ovo pismo bilo napisano iz Efesa, onda su se od njega odvrćali tek godinu dana od kada su prihvatili jevanđelje. Ovo je opasnost sa kojom se svi suočavamo. U trenutku kada prihvatite Isusa Hrista kao svog Spasitelja i dođete pod kišobran opravdanja vjerom, đavo će odmah doći i skrenuti vas negdje kao što je to učinio s Galatima.

„Tom blagodaću spašeni ste kroz vjeru. I to nije od vas, dar je Božji. Ne od djela, da se niko ne bi hvalio.“ (Efescima 2:8-9)

Judaisti su došli sa drugačijim jevanđeljem. Ovo jevanđelje je bilo spasenje po milosti plus obrezanje, plus držanje zakona, plus dobra djela. U 7. stihu, Pavle jasno daje do znanja da ovo drugačije jevanđelje nije drugo ili alternativno jevanđelje. Ukratko, nema

drugog jevanđelja! Ne postoji druga verzija istine o spasenju. Promijeniti tu poruku na bilo koji način znači „izopačiti Hristovo jevanđelje“. Pavle ovdje ne ostavlja mjesta ideji da neki mogu vjerovati u jednu stvar o spasenju, dok drugi vjeruju drugačije, a ipak svi nalaze svoj put do Boga.

Dakle, grupa religioznih Jevreja išla je na mjesta gdje su ne-Jevreji – koji se nazivaju neznabošcima – vjerovali u Pavlovo propovijedanje o spasenju kroz Hrista. Ovi judaisti nisu mogli podnijeti ideju da su ti neznabošci vjerovali da su u pravu s Bogom, a da nisu slijedili Mojsijev zakon. Tako su došli učeći da pravo spasenje zahtijeva i vjeru u Hrista i poslušnost Zakonu.

Za Pavla je zapanjujuće da su im neki od ovih galatskih hrišćana povjerovali! Pavle sada proklinje svakoga ko bi poučavao drugu verziju Isusovog jevanđelja osim one koju su čuli od njega. On piše da ovo uključuje i njega ili čak anđela s neba. Ako neko iz bilo kog razloga modifikuje, prilagodi ili promijeni jevanđelje, to više nije jevanđelje. To nije istina.

9. stih ponavlja Pavlove riječi u prethodnom stihu sa još većim naglaskom. Ponavljanje u Novom savezu često se koristi da bi se naglasila poenta. Konkretno Pavle misli da Božje prokletstvo stoji na onima koji insistiraju na dodavanju poslušnosti zakonima svojim zahtjevima za spasenje. Uopšteno, međutim, ovo se odnosi na svakoga ko na bilo koji način iskrivljuje poruku spasenja.

Prokletstvo koje je izrekao Pavle implicira vječno prokletstvo. Njegova implikacija je da vam lažni učitelji ne mogu pokazati put do spasenja jer ga sami nemaju. Oni su osuđeni. Pavlovo pismo će pojašniti tačno zašto je toliko bitno ne vjerovati nikome ko želi da vjeruje u izmijenjenu verziju jednostavne, snažne Isusove evanđeoske poruke koju im je Pavle pokazao.

Pavlove snažne riječi u 10. stihu jasno ukazuju na to da niko na poslu širenja Božje Riječi nikada ne smije da ugađa ljudima, već moramo da ugodimo Bogu. Da je zaista pokušavao da ugoditi ljudima umjesto Bogu, da li bi on proglasio prokletim svakoga ko je poučavao

evanđeosku poruku osim one koju je on njih učio? Pogledajte dokaze, kaže on. Ne pokušavam ugoditi nijednom čovjeku; služim Hristu i tražim Božje odobrenje. U suprotnom, Pavle implicira, on bi se jednostavno složio sa judaistima. On to očigledno ne radi. Galaćani su bili u ozbiljnoj opasnosti da potpuno izgube svoje spasenje okrećući se izopačenom jevanđelju.

Jer vam napominjem, braćo, da dobra vijest koju sam objavio nije od čovjeka, jer je nisam primio od čovjeka niti me je neko učio o njoj, već kroz otkrivenje Isusa Hrista. (stihovi 11-12)

Pavle je shvatio da ljudi moraju biti u stanju da vjeruju u njegov autoritet kao pravog apostola, onoga koga je poslao sam Hrist, ako žele da vjeruju u istinu koju ih je on poučio. Stoga on započinje odbranu svog autoriteta kao apostola.

Prvi argument koji iznosi je da ono što im je propovijedao nije nešto što je izmislilo neko ljudsko biće. To nije „čovjekovo jevanđelje“. Drugim riječima, Pavle ne prenosi samo neka religijska učenja koja je pokupio od drugih ljudi. Nisam to čuo od druge osobe. Mene o tome nije učio neko drugi, kao što je Galaćane naučio o tome on. Pavle nije odustao: primio je ovu evanđeosku istinu koju ih je učio direktno od samog Isusa kroz posebno otkrivenje.

Da bi to potvrdio, Pavle sada počinje da podsjeća svoje čitaoce na svoju ličnu priču. Uostalom, nekada je bio jedan od najistaknutijih progonitelja hrišćana. Njegov cilj nije bio ništa manje nego uništiti „Božju zajednicu“ svim potrebnim sredstvima, uključujući i nasilje. Prema Djelima 26:9, on je „bio ubijeden da [on] treba da čini mnoge stvari suprotstavljajući se imenu Isusa iz Nazareta“. To je uključivalo zatvaranje vjernika, glasanje za njihovo pogubljenje i progon čak i do gradova izvan Izraela. Najpoznatije Pavlovo prvo pojavljivanje u Bibliji je prilikom kamenovanja Stefana (Djela 8:1-3). Bio je motivisan da učini sve što je potrebno da se suprotstavi Isusovom imenu.

Zatim ih podsjeća na svoja velika farisejska dostignuća (Djela 23:6). Bio je toliko entuzijastičan, toliko revan za predanja svojih očeva, da je napredovao iznad drugih fariseja svog doba. Pavle je

napredovao u judaizmu.

Koja je poenta da im ovo kaže? Kada je došlo do poređenja njihovih „jevrejskih uvjerenja“, ti judaisti koji su pokušavali diskreditovati Pavla nisu imali ništa o njemu. Proučavao je i savladao sve iste tekstove koje su oni imali. I on je počeo u Jerusalimu, iako tamo nije učio o jevanđelju. Znao je sve što su oni znali i više. Zatim će pokazati zašto je okrenuo leđa svom napredovanju da bi slijedio onoga koga je progonio.

Tada se sve promijenilo. Pavlova priča je da mu se Gospod ukazao i obratio ga (Djela 9:1-22). Osvrćući se unazad, Pavle kaže da sada shvata da ga je Bog izdvojio za ovu ulogu apostola prije nego što je rođen. Drugim riječima, Pavle nije jednostavno preispitao svoj život i promijenio kurs. Gospod je intervenisao da Pavla stavi u ulogu koju mu je Bog odredio.

Drugo, Pavle piše da ga je Bog pozvao svojom blagodaću. Pavle je shvatio da kao što niko ne „zarađuje“ status pred Bogom, on nije „zaslužio“ ulogu apostola. Pavle je samo predstavljao Hrista Galatima, i svima ostalima, milošću Božjom. Bog je to učinio; on to nije izabrao. Jednostavno je primio tu blagodat.

Pavle opisuje na šta ga je Bog pozvao kada mu je otkrio svog Sina, Isusa (Djela 9:1-22). Pavlova misija je bila da propovijeda o Isusu neznabošcima. Za to je rođen. To mu je Bog dao da uradi.

Pavle sada dolazi do važne tačke u svom argumentu da jevanđelje koje ih je podučavao nije došlo od drugih ljudskih bića. Kada je, Božjom blagodaću, Pavle povjerovao u Isusa i shvatio njegov poziv, nije odmah otišao da nađe neku osobu koja bi ga počela obučavati u nauci Hristovoj. Kao što će pokazati, on je umjesto toga otišao sam. Značaj ovoga je da jevanđelje koje Pavle sada propovijeda nije nešto što on jednostavno prenosi od svojih učitelja. Došlo mu je direktno od Gospoda.

On ističe da nakon trenutka vizije na putu u Damask, nije otišao u Jerusalim da bi dobio obuku o Hristu od 12 učenika, „onih koji su bili apostoli prije mene.“

Umjesto da se posavjetuje s ljudskim autoritetom, Pavle je sam otišao u Arabiju, a zatim u Damask na tri godine (Galatima 1:18). Čini se da kaže da je upravo u to vrijeme, nakon što je vidio i dobio nalog od Hrista, shvatio istinu jevanđelja onako kako ga je predstavio Galatima. Pošto ga niko nije obučavao osim samog Hrista, Pavle je bio kvalifikovan da ispuni ulogu apostola i njegova poruka je bila pouzdana.

U 18. stihu otkriva da je komunicirao s Petrom, koristeći neprevedeni aramejski oblik njegovog nadimka: Kefa. Petar se smatrao jednim od najbitnijih apostola. Pavle je proveo petnaest dana sa Petrom u Jerusalimu prije nego što je morao da pobjegne za život zbog propovijedanja o Isusu (Djela 9:29). Zašto spominje broj dana? Zato što ističe važnu tačku. On govori svojim čitaocima da je bilo nemoguće u tih petnaest dana da mu Petar da potpuni Božji savjet koji je objavio galatskim hrišćanima. Drugim riječima, „Nisam mogao primiti ovu poruku od Petra.“

Osim toga, on pominje kratki susret s Jakovom, Isusovim bratom. Jakov je u to vrijeme služio kao vođa skupštine hrišćana u Jerusalimu. On je vrlo vjerovatno napisao Jakovljevu poslanicu u Bibliji. Čudno, neki skeptici pokušavaju da diskredituju Bibliju sugerišući da je Jakovljeva poslanica, sa svojim naglaskom na djelima koja slijede vjeru, na neki način u suprotnosti s Pavlovim učenjem o spasenju samo po milosti u poslanicama Galatima i Rimljanima. Umjesto toga, ove knjige se zapravo lijepo nadopunjuju.

A za ovo što vam pišem, evo, pred Bogom izjavljujem da nije laž. (20. stih)

Očigledno, judaisti su optuživali Pavla da je uradio upravo to. Čini se da su sugerisali da je Pavle sve svoje informacije i obuku dobio od apostola i da stoga nije bio kvalifikovan da sam bude apostol. Pavlova priča je pokazala upravo suprotno. Prve godine nakon svog obraćenja – nakon što je vidio Gospoda i dobio dužnost apostola – proveo je na vlastitom učenju o Hristu.

On hitno želi da Galaćani shvate da on govori s autoritetom

onoga koga je Isus poslao i da se može vjerovati njegovom učenju.

Pavle je, nakon susreta s Petrom i Jakovom, otišao propovijedati u Siriju i Kilikiju, daleko od mjesta gdje su apostoli bili u Jerusalimu. Zbog kratkoće boravka u Judeji on kaže da je bio „nepoznata osoba“ hrišćanima na tom području. Njegova poenta je da je naučio sve što je znao o Isusovom jevanđelju dok je bio daleko od drugih apostola. Hrist mu je otkrio te velike istine.

U stvari, on je otišao iz Jerusalima i Judeje toliko dugo da su ga hrišćani u toj regiji poznavali samo po dvije potpuno različite reputacije: Pavle – tada se zvao Saul – izvorno je bio farisej koji je žestoko progonio i pokušavao da uništi zajednicu još kada je bio u Jerusalimu. Oni koji su znali za njegove podvige bili bi šokirani kada bi čuli da je isti čovjek oglašen u Siriji i Kilikiji i propovijeda da se ljudi mogu spasiti Božjom milošću kroz vjeru u Hrista!

Kako su hrišćani u Jerusalimu i njegovoj okolini odgovorili na vijest o ovoj dramatičnoj promjeni? Pavle izvještava da su hvalili ili slavili Boga zbog njega. Kao što se u njegovim pismima često izražava, donošenje hvale i slave Bogu jedan je od krajnjih ciljeva njegovog života.

Dakle, možemo sumirati sadržaj prvog poglavlja poslanice Galatima.

1. Pavle u ovom prvom poglavlju vrlo jasno daje do znanja da on nije samoimenovani apostol niti da je izabran od strane odbora ili bilo kojeg istaknutog apostola rane zajednice. Izabran je da bude apostol tako što je pozvan da bude izabrano oruđe Isusa Hrista i Boga Oca. Razlog zašto to radi nije da brani svoja lična prava. Razlog zašto brani svoje apostolstvo je taj što su ga judaisti, da bi potkopali njegovu poruku spasenja samo po milosti, optužili da je samoimenovani apostol. Pavle brani svoje apostolstvo, ne zato što se bori za svoja prava, već zato što želi da odbrani poruku koju je donio u Galatiju.

2. Pavle je zapanjen. Šokiran je što su galatijski hrišćani tako brzo skrenuli s pravog jevanđelja na lažno jevanđelje. Oni su brzo okrenuli leđa ovoj divnoj poruci spasenja samo po milosti. Zašto se

ovo događa? Dva su razloga:

i) Mi smo po prirodi legalisti. To znači da smo po prirodi skloni vjerovati, poučavati i praktikovati spasenje djelima jer grijeh, u samom svom temelju, živi nezavisno o Bogu. Ovo nas dovodi do drugog razloga.

ii) Jevanđelje je spasenje samo po milosti. Mi ne možemo dati nikakav doprinos našem spasenju, što je veoma bolno za našu egocentričnu prirodu, jer želimo neke zasluge za naše spasenje, a jevanđelje uzima slavu čovjeka i baca je u prah. Kada prihvatimo jevanđelje, moramo priznati da smo duhovno bankrotirali i da je to bolno. Vrlo je privlačno našoj egocentričnoj prirodi, našem ponosu da možemo doprinijeti našem spasenju. Zbog toga su Galaćani bili lako prevareni učenjem judaista.

Judaisti su došli u Galatiju i rekli galatskim hrišćanima: „Čujemo da vas je apostol Pavle obratio.“ A oni su odgovorili i rekli: „Da, došao je sa divnom porukom spasenja, ovom divnom dobrom viješću i mi se tome radujemo.“ Judaisti bi odgovorili: „Da, zahvaljujemo Bogu što ste prihvatili Isusa Hrista kao svog Spasitelja. Ali ono što je Pavle propovijedao nije bila potpuna poruka.“ A oni bi rekli: „Stvarno? Mislili smo da nam je dao potpuni Božji savjet.“ „Oh, ne. Ono što je rekao je tačno, ali je nepotpuno. Sigurno ne očekujete da ćete otići u raj samo tako što ćete vjerovati u Isusa Hrista. To je previše dobro da bi bilo istinito. Prijatelji, Bog očekuje da nešto uradite. On očekuje da budete obrezani. Zato ga je dao Abram. On od vas očekuje da činite dobra djela i očekuje da se pridržavate Mojsijevog zakona, inače nikada nećete stići na nebo.“ I ovi jadni galatski hrišćani bili su prevareni ovim izopačenim jevanđeljem. Pavle je zapanjen da se tako lako mogu odvratiti od jevanđelja.

Zatim, konačno u prvom poglavlju, Pavle govori da je ovo jevanđelje koje je on propovijedao poteklo od samog Isusa Hrista, a ne od bilo kog čovjeka, čak ni od apostola. Drugim riječima, Pavle kaže: „Onog dana kada odbijete da prihvatite jevanđelje koje sam vam dao, nećete odbiti moju poruku; vi odbijate poruku samog Isusa Hrista.“

Tako da ovo postaje ozbiljna stvar. Ako je poruka koju je Pavle propovijedao bila njegova ideja, ako je to bio neki ljudski izum, onda nije bilo opasnosti da okrenu leđa ovoj poruci. Ali, ako poruka koju je Pavle propovijedao nije bila poruka od čovjeka, bilo od njega ili od drugih apostola, već je došla direktno od Isusa Hrista, onda postaje veoma ozbiljna stvar okrenuti leđa ovoj poruci.

Dakle:

1. Istina jevanđelja je nepromjenljiva.
2. Istina jevanđelja se mora održati i sačuvati kakva jeste.

2. Unikatnost jevanđelja i opravdanje vjerom

Pavle nastavlja da iznosi svoje argumente vjernicima iz Galatije da su judaisti u krivu. U prethodnom poglavlju, Pavlova glavna poenta je bila da ga je, u stvari, učinio punopravnim apostolom sam Isus Hrist bez uticaja drugih apostola. Sada će Pavle objasniti da su se, nakon nekog vremena, ostali apostoli složili s njim da se neznabošci – kao i svi ljudi – spasavaju samo kroz vjeru, a ne kroz slijeđenje Mojsijevog zakona.

Pavle počinje tako što se prisjeća svog putovanja u Jerusalim s Barnabom, jevrejskim hrišćaninom, i Titom, grčkim (paganskim) hrišćaninom. Čini se da ovo putovanje najbolje odgovara putovanju opisanom u Djelima 11:27-30. U to vrijeme, oko 45. n.e., Pavle i Barnaba su poslani u Jerusalim s novcem koji je sakupljen za potrebe naroda u Judeji koji je patio od gladi.

Ovo putovanje se vjerovatno dogodilo četrnaest godina nakon Pavlovog obraćenja i jedanaest godina nakon što se vratio u Jerusalim da se prvi put sastane s Petrom.

I izišao sam po otkrivenju i iznio im dobru vijest koju objavljujem među neznabošcima, ali to sam rekao nasamo onima uglednim, jer sam htio da budem siguran da ne trčim, ili da nisam trčao, uzalud. (Galatima 2:2)

Dok je bio u Jerusalimu, Pavle je odlučio da nasamo priđe vođama tamošnje zajednice. Pavle nije došao u Jerusalim da bi ga drugi apostoli ispitivali. Otišao je gore jer ga je Bog uputio da ide u Jerusalim. Zašto? Zbog štete koju su judaisti nanosili svojim lažnim učenjima. Oni su implicirali nejevrejskim vjernicima da postoji nesklad između jevanđelja koje im je Pavle propovijedao i jevanđelja koje su Petar, Jakov i Jovan, stubovi zajednice, propovijedali u Jerusalimu. Podijelio je, sa ostalim apostolima, poruku koju je objavio neznabošcima. Ali on je to radio privatno s onima koji su bili od ugleda. On

u drugom stihu ne spominje ko su bili ti ljudi na ugledu, ali u devetom stihu pominje. Bili su to Jakov, Kefa (to jest Petar) i Jovan. To su bili stubovi zajednice u Jerusalmu.

Pavle je, izgleda, želio da se uvjeri da ne trči uzaludno. Za Pavla je „trčanje u trci“ predstavljalo metaforu o tome da daje sve od sebe da ispuni misiju koju mu je Bog dao. Nije da je Pavle sumnjao u njegovu poruku paganima. Čini se da je bio zabrinut zbog odvajanja od ostalih 12 apostola ako njegova poruka o Hristu nije ista kao njihova. Drugim riječima, da li bi i Hristovi učenici bili judaisti, ostavljajući Pavla da sam propovijeda pravo Isusovo Jevanđelje?

Da li se ovi uticajni apostoli, koje je Isus obučavao, ne bi složili s Pavlom? Oni su Jevreji, ali da li bi bili kao judaisti, koji zahtijevaju da se ne-Jevreji suštinski preobrate na judaizam prije nego što budu prihvaćeni kao hrišćani? Na Pavlovo veliko olakšanje, sami apostoli se nisu složili sa judaistima. Umjesto toga, oni su jevanđelje doživljavali na potpuno isti način kao i Pavle: kao vjerovanje, a ne djela, ili rituale i tradicije.

Kao dokaz njihove podrške, Pavle ukazuje na svog prijatelja i sledbenika Tita. Tit je bio Grk i hrišćanin. Mojsijev zakon bi zahtijevao da se Tit obreže kako bi bio uključen u jevrejski Božji narod (Izlazak 12:48). Međutim, drugi apostoli nisu zahtijevali da se Tit obreže da bi kao hrišćanin pripadao Božjoj zajednici. Tit je bio dokaz. Čitavo jedinstvo jevanđelja zavisilo je od toga šta će ovi vođe u Jerusalmu uraditi sa Titom. Razlog zašto je Pavle uzeo Tita bio je da se pobrine da Pavle i drugi apostoli budu u harmoniji.

Većina prvih obraćenika u hrišćanstvo bili su Jevreji. Nakon što su ti ljudi povjerovali u Isusa, mnogi od njih su nastavili slijediti barem neke od praksi Zakona. Ali šta ako biste radosnu vijest o spasenju kroz vjeru u Isusa rekli nekome ko nikada nije bio Jevrej, nikada nije slijedio Zakon? Šta su morali da „učine“ da bi bili uključeni u ovu novu stvar zvanu hrišćanstvo?

Pavle je propovijedao ono što mu je Isus dao da kaže: ovi nejevrejski vjernici nisu morali da „učine“ ništa drugačije da bi bili

spašeni i uključeni. To je, u stvari, suštinska poruka jevanđelja, da je spasenje kroz Isusovo posredništvo.

Ali neki drugi u Jerusalimu su mislili da Tita treba obrezati. Pavle je ove ljude nazvao „lažnom braćom“. Njihov stav je jasno izrečen u Djelima 15:1: „Ako se ne obrežete po Mojsijevom običaju, ne možete biti spašeni.“ Pavle je odlučno rekao: To nije Isusovo jevanđelje. To je lažno. Ovo je ključni aspekt kako Novi savez objašnjava spasenje; Sveto pismo je izričito jasno da je svaki pokušaj dodavanja djela, rituala ili bilo kojih drugih zahtjeva spasenju po milosti kroz vjeru lažno i vrijedno osude (Galatima 1:8-9).

Pavle čak optužuje one koji uče „dodacima“ spasenju da to čine kako bi oduzeli slobodu koju Hrist daje i zamijenili je ropstvom. Zašto bi to bilo ropstvo? Nisu li ovi ljudi zagovarali poštovanje Zakona? Pavle je potpuno svjestan jednostavne činjenice da ako je držanje Zakona put spasenja, svi smo izgubljeni jer niko nije u stanju ispuniti taj standard tako da bi se sve svelo na uzaludne ropske pokušaje izlaska iz nemoguće situacije.

Da su judaisti, koji su kako Pavle kaže potajno radili da sabotiraju jevanđelje, uspjeli da zabiju klin između Pavla i drugih apostola, teško da bi hrišćanska zajednica opstala dugo.

Pavle u 5. stihu kaže da je na sastanku u Jerusalimu sa najuticajnijim vođama hrišćanskog pokreta odbio da se pomjeri i za centimetar u vezi sa ovom veoma važnom tačkom. Vidio je kao svoj posao da sačuva istinu jevanđelja.

Ovo je tačka u kojoj je Biblija krajnje jasna: dodavanje čak i najmanjeg nagovještaja „djela“ jevanđelju, zahtijevajući bilo kakvu vrstu rituala ili radnje s naše strane, znači zamijeniti istinu sa laži.

Pavle nije bez poštovanja prema vođama i vjernicima u Jerusalimu. Podsjeća ih na sveštenstvo svih vjernika, da Bog nikome ne pokazuje ličnu naklonost jer smo svi – apostoli i laici, vođe i članovi zajednice, svi mi smo grešnici spašeni milošću. On kaže da drugi apostoli nisu „ništa dodali“ Pavlovoj poruci. Drugim riječima, u potpunosti su se složili s njim. Oni su stajali uz njega na presudnoj

činjenici da spasenje za svakoga ko se uzda u Hrista dolazi samo Božjom milošću, a ne slijeđenjem Zakona.

Iako su se sami vođe i apostoli složili s Pavlovom porukom spasenja samo Božjom milošću, postojala je grupa u pokretu koja se nije slagala. Ova sekta se nazivala „judaizatorima“ i tvrdili su da Tit mora biti obrezan da bi se spasio (Djela 15:1). Pavle je ove ljude nazvao „lažnom braćom“. Ovo nije termin koji treba shvatiti olako; Pavle kaže da, po definiciji jevanđelja, oni čak nisu ni hrišćani.

Ovo je detalj u kojem je Sveto pismo izuzetno izričito: spasenje je samo po milosti kroz vjeru, bez i najmanjeg naznaka rituala, djela ili drugih zahtjeva. Spasenje se ne „zarađuje“.

Ovi drugi apostoli dali su svoje odobrenje Pavlovoj poruci i prihvatili da je Hrist posebno zadužio Pavla da prenese jevanđelje nejevrejskim ljudima širom svijeta. Petra je, na sličan način, Isus poslao da propovijeda jevanđelje „obrezanima“, jevrejskom narodu.

Važna stvar je bila da iako su Pavle i Petar propovijedali različitim grupama ljudi, oni su propovijedali potpuno istu poruku: Svi mogu doći do spasenja Božjom milošću kroz vjeru u Hrista. Pavle i Petar su propovijedali isto jevanđelje. Istina, bila je drugačija publika, stoga je njihov stil možda bio drugačiji; njihov pristup je možda bio drugačiji, ali suština poruke koju su propovijedali bila je jedna.

Pavle u 8. stihu ukazuje na nešto bitno: isti Isus djeluje preko Pavla u svojoj službi i djeluje kroz Petra u njegovoj službi. Jedina razlika je publika. To je isti Isus, ista poruka i isti način da budemo spašeni – milošću Božjom, a ne ljudskim naporom.

U 9. stihu Pavle iznosi svoju najjaču tačku vjernicima u Galatiji: njegovu poruku spasenja kroz Božju milost formalno su odobrili drugi apostoli. Pavle se sastao s ostalim apostolima u Jerusalimu. Tri najuticajnija vođe, Jakov, Petar (Kefa) i Jovan, vidjeli su milost koju je Bog dao Pavlu da izvrši svoju službu (Galatima 1:15). Drugim riječima, složili su se s Pavlovim svjedočanstvom da mu se Hrist otkrio i da ga je pozvao za apostola. Tako su ta trojica dali Pavlu i Barnabi,

njegovom partneru u službi, svoj pečat odobravanja nazvan „desna ruka zajedništva“. Mogli bismo pretpostaviti da je ovo neka vrsta službenog rukovanja, ali ono što „desna ruka zajedništva“ predstavlja u Novom savezu je saglasnost – prihvatanje i uključivanje u grupu.

Pavle je želio da hrišćani u Galatiji u potpunosti shvate da on nije neki nevaljali učitelj koji trči po svijetu i podučava neku disidentsku verziju jevanđelja. Propovijedao je istu poruku kao i Isusovi najbliži učenici. U njemu su vidjeli milost Božju i odobravali njegovu službu. Svako ko bi odbacio jevanđelje onako kako ga je Pavle propovijedao takođe bi odbacio učenje onih koji su u to vrijeme bili najpoznatiji ljudi povezani sa Isusom.

To je pokazalo da su judaisti bili lažljivci i varalice, da su oni bili agenti Sotone koji je došao da uništi istinu kakva je u Hristu. Đavo je, u velikoj mjeri, stavio veo pred oči mnogih današnjih crkvenih ljudi. Uvjerio ih je da čovjek u sebi ima moć da se spasi. Ali Biblija je jasna da nema nikoga ko je u stanju da se spasi od grijeha svojim vlastitim dobrim djelima jer grijeh nije samo djelo koje nas osuđuje, već je grijeh ropstvo; grijeh je princip koji prebiva u našoj grešnoj prirodi i čini svet život nemogućim.

Cijelo vrijeme svoje službe Pavle je upozoravao svoje vjernike da se čuvaju od izopačenja jevanđelja.

„Ali se bojim da se – kao što je zmija zavela Evu svojim lukavstvom – vaše misli ne iskvaru i odvrte od iskrenosti i čestitosti koje dugujete Hristu. Jer ako neko dođe i propovijeda drugačijeg Isusa od onoga koga smo mi propovijedali, ili ako primite drugačiji duh od onoga koji ste primili ili drugačiju dobru vijest od one koju ste prihvatili, vi takvog spremno podnosite.“ (2. Korinćanima 11:3-4)

Pavle kaže: „Zabrinut sam za vas korinćanske hrišćane. Tako je lako skrenuti vas s pravog jevanđelja.“ Ono što Pavle govori o Korinćanima važi za sve nas danas jer je legalizam veoma privlačan našoj egocentričnoj prirodi. Jevanđelje je standard. To nam pokazuje koliko smo siromašni kada je u pitanju duhovno carstvo. Važno je da, kao hrišćani, održavamo čistotu jevanđelja, da nikome ne dozvolimo

da izopači jevanđelje. To je ono što đavo pokušava učiniti od samog početka.

Dakle, pomenuti sastanak u Jerusalimu bio je prilika da vodeći apostoli isprave Pavlovo propovijedanje, da ukore njegovu poruku ili da obznane gdje je pogriješio. Njihovi postupci dokazuju da nisu vidjeli grešku u Pavlovom jevanđelju – prepoznali su to kao istinu. Oni su jasno dali do znanja da odobravaju njegovu službu i da imaju zajedništvo s njim.

Pavle dodaje da su Petar, Jakov i Jovan tražili od njega da učini još jednu stvar u svojoj službi paganima. Zamolili su ga da se sjeća siromašnih. Pavle je rado pristao. U stvari, vjerovatno je došao u Jerusalim iz Antiohije u Siriji kako bi ljudima u tom dijelu svijeta donio pomoć od gladi (Djela 11:29-30). Cijela Pavlova služba bila je obilježena podsticanjem hrišćana da daju podršku i brigu onima koji su se borili (1. Korinćanima 16:1-3).

Incident u Antiohiji

Ali kad je Petar došao u Antiohiju, u lice sam mu se suprotstavio, jer je zaslužio ukor. (11. stih)

Ovaj stih donosi iznenadnu promjenu u Pavlovom izvještaju o odnosu s drugim apostolima, posebno Petrom. Ovaj primjer postaje odskočna daska koju Pavle koristi da naglasi svoju poruku da spasenje dolazi vjerom, a ne djelima.

Sada će Pavle pokazati da je ostao nezavisan od Petra, koji se ovdje pominje kao Kefa, originalna aramejska verzija imena koje mu je dao Isus. Pavle nije bio pod Petrovom vlašću. Zapravo, kada je Petar došao u Antiohiju u Siriji, gdje je Pavle živio, Pavle mu se u lice suprotstavio zbog ozbiljnog problema, za koji je Pavle znao da je Petar bio u krivu. Pavle je vršio svoj autoritet koji mu je Bog dao kao apostol sa Petrom. Kako je to mogao učiniti ako i sam nije bio punopravni apostol?

Pavlov sukob s Petrom je bez sumnje najnapetija i najdramatičnija epizoda u Novom savezu. Evo dva vodeća apostola Isusa Hrista

licem u lice u otvorenom sukobu.

Šta je navelo Pavla da se javno suprotstavi Petru? Da li je izgubio živce ili se Pavle osjećao ugroženim Petrovim prisustvom na njegovoj teritoriji? Na kraju krajeva, Petar je izabran od Boga da bude apostol Jevrejima, a Pavle ne-Jevrejima. Dakle, da li je Pavle pokušavao umanjiti Petra kao kad jedan predsjednički kandidat umanjuje drugog na predsjedničkim izborima? Ili je Pavle bio ljubomorani na Petra? Ništa od ovoga nije istina. Evo nekih činjenica o obojici:

1. I Pavle i Petar su obraćeni hrišćani.
2. Obojica su pravi apostoli Isusa Hrista.
3. Obojicu je Bog moćno koristio. U Djelima apostolskim otkrivamo da prva polovina opisuje kako je Bog snažno koristio Petra, a druga polovina kako je Bog moćno koristio Pavla.
4. Obojica su igrali vodeću ulogu u uspostavljanju hrišćanske zajednice.

Zašto bi se onda sukobili? Pavlova priča je sledeća:

Petar je došao u Antiohiju u Siriji da posjeti tamošnju zajednicu. Zašto se Pavle suprotstavio Petru u lice, pred grupom ljudi okupljenih na zajedničkom obroku?

Za jevrejski narod, s kim jedete oduvijek je bila velika stvar. Dok su živjeli pod Mojsijevim zakonom, nikada nisu jeli sa neznabošcima. To je bilo zabranjeno. Čak su izbjegavali da jedu s drugim Jevrejima za koje se smatralo da vode grešni način života. Zato je Isus izazvao toliko kontroverzi kada je jeo sa „poreznicima i grešnicima“.

Pavle, Petar i drugi apostoli su se dogovorili da ne-Jevreji ne moraju da žive kao Jevreji da bi bili spašeni. Nisu morali biti obrezani ili slijediti Mojsijev zakon. Svi su spaseni milošću. Mnogi jevrejski hrišćani, međutim, nastavili su slijediti Zakon i jevrejske običaje pod kojima su odrasli.

Dakle, iako su se jevrejske hrišćanske vođe složile da se ne-Jevreji mogu spasiti, da li je bilo u redu sada sjediti za istim stolom i jesti s njima? Zbog Božje blagodati, bilo je sasvim u redu. Oni su

ipak bili braća i sestre u Hristu. Ipak, mnogim jevrejskim tradicionalistima to je bilo pogrešno.

Pavle je bio Jevrej i sve vrijeme je sjedio i jeo sa nejevrejskim hrišćanima. Vjerovatno mu je bilo drago što je vidio Petra kako radi istu stvar kada je došao u Antiohiju. Na osnovu njegovog porijekla, to nije bila mala stvar. Ali tada se pojavila grupa Jevreja povezanih sa Isusovim bratom Jakovom. Pavle ih naziva „partijom obrezivanja“. Oni apsolutno nisu odobravali jedenje sa hrišćanskim paganima. Petar je to znao i napustio je sto sa neznabošcima kako bi dobro izgledao ovoj grupi ljudi. Njegov izbor je naveo i druge da učine isto. Petar se očito plašio šta će ti ljudi misliti o njemu, da će ga osuditi. Petar je, međutim, bio i vođa, pa je njegov izbor doveo do toga da svi ostali Jevreji za njegovim stolom – uključujući čak i Barnabu, Pavlovog partnera – napuste sto.

Bio je to ružan trenutak, a Pavle ga naziva ono što jeste bio: licemjerje. Petar je rekao da vjeruje da su neznabošci u potpunosti prihvaćeni Božjom milošću kroz vjeru u Hrista, ali nije želio da bude uhvaćen da se tako ponaša. Pokazao je da mu je u tom trenutku više stalo do toga šta ljudi misle o njemu nego do toga da ugodi Bogu.

Pavle je vidio dovoljno. Suočio se s Petrom na otvorenom pred svima koji su se okupili da jedu. Pavle se nije suprotstavio Petru iz osjećaja bijesa zbog svojih prijatelja ne-Jevreja. Otvoreno se suprotstavio Petru radi istine jevanđelja. Petrovi postupci poučavali su sve prisutne da hrišćani dolaze u dvije vrste: jevrejski i nejevrejski. To nije bilo jevanđelje. Svi su spašeni uzdanjem u Božju milost da oprosti grijeh kroz Isusovu posredničku misiju. Niko se ne spasava pridržavanjem Zakona.

Pavle je koristio pitanje da izazove Petra: Ti si Jevrej, i živio si kao ne-Jevrejin prije nego što su ovi ljudi ušli. Kako sada možeš natjerati ne-Jevreje da žive u skladu sa jevrejskim zakonom i tradicijama kako bi bili viđeni kao spašeni i jednaki sa jevrejskim hrišćanima pred Bogom?

Petrov odgovor nije zabilježen, ali nije potreban. Prije nego što

je Petar shvatio ovu istinu, praktikovao je ovaj separacionizam kao i ostali Jevreji. Bog je morao otvoriti mu oči za ovaj problem. Sam Gospod je zapovjedio Petru da prevaziđe svoju privrženost običajima judaizma kako bi prihvatio i primio neznabošce (Djela 10). Petru je kroz ovu viziju Bog rekao: „Ne smiješ više tretirati neznabošce kao ‘nečiste’.“ Često naše akcije u stvarnom svijetu zaostaju za našim temeljnim uvjerenjima. Trebalo bi nam biti drago da nas neko poput Pavla ukori da nas vrati na pravi put.

Velika je istina da je jevanđelje porušilo zidove razdvajanja:

„Jer je on naš mir, koji je oboje sastavio u jedno i srušio pregradni zid koji nas je razdvajao. U svom tijelu onemogućio je neprijateljstvo Zakona propisa sa [službenim] naredbama, da bi u njemu od oboje stvorio jednog novog čovjeka gradeći mir, i oboje u jednom tijelu pomirio s Bogom posredstvom krsta, ubivši neprijateljstvo u njemu. I došao je i objavio dobru vijest mira vama koji ste bili daleko od Boga i onima koji su bili blizu Boga, jer kroz njega i jedni i drugi imamo pristup Ocu u jednom Duhu.“ (Efescima 2:14-18)

Nije smjela postojati nikakva prepreka između Jevreja i ne-Jevreja, kao što će Pavle istaći u Galatima 3:28.

Ova jevrejska braća su tvrdila da ih je poslao Jakov koji je bio glavni vođa, predsjedavajući hrišćanske zajednice u Jerusalmu. Ova tvrdnja je upitna. Nije bilo načina da ljudi u Antiohiji dokažu da ih je Jakov poslao. Ali pravi problem je bio u tome što ih je Petar, čiji je običaj bio da jede sa neznabošcima, kada su došli, napustio i otišao da jede sa Jevrejima, „bojeći se onih koji su bili od obrezanja“. Taj veliki apostol Petar nije bio nepogrešiv. Podlegao je pritisku vršnjaka i uradio je nešto što je dalo veoma loš primjer. On je postao kamen spoticanja za Isusa Hrista.

Zato ga je Pavle otvoreno prekorio. Kao rezultat Petrovog postupka, ostali Jevreji, zajedno sa Barnabom, praktikovali su ono što Pavle naziva licemjerjem. Licemjer je neko ko se pretvara da je dobar kada nije. Jevreji su smatrali da su bolji od neznabožaca, jer su smatrali da im je Bog dao zakon i da ih je Bog nazvao svojim

izabranim narodom. Petar je, ne svojim ubjeđenjem već svojim ponašanjem, ostavljao utisak da su neznabošci, koji su prihvatili Hrista, bili „nečisti“. Ono što je uradio bila je kontradikcija jevanđelju našeg Gospoda Isusa Hrista.

Kada je Petar jeo sa neznabošcima, priznao je dvije stvari: da je on, kao i neznabošci, grešnik i da su i on i oni spaseni samo po milosti. Petrovo prethodno ponašanje, čak i sa neznabošcima, bilo je podržavanje evanđeoske istine, da u Božjim očima nema razlike između Jevreja i ne-Jevreja. Kada je Petar otišao sa stola za neznabošce i poveo ostale Jevreje sa sobom i jeo odvojeno od neznabožaca, on je svojim postupkom implicirao da su neznabošci „nečisti“. Davao je municiju judaistima, ovim jevrejskim hrišćanima koji su došli iz Jerusalima pod krinkom da ih je poslao Jakov. Ova municija je bila da su zahtjevi judaista bili ispravni. Ovi zahtjevi su bili obrezanje i držanje zakona kao uslov spasenja.

I sada Pavle želi da poentira. On počinje tako što kaže da su i on i Petar Jevreji po rođenju. Naizgled su imali prednost što su rođeni u naciji izabranog Božjeg naroda, blagoslovenog od Boga Zakonom i sistemom žrtava. To je bio način da budu ispravni s Bogom kao narod. Oni su takođe imali prednost što nisu rođeni kao „grešnici iz neznabožaca“, rođeni izvan Božjeg izabranog naroda s ograničenim mogućnostima da ih On spasi i primi.

Mi koji znamo da se čovjek nikako ne opravdava djelima zakona, već kroz veru Hrista Isusa, i mi smo povjerovali u Hrista Isusa, da se opravdamo vjerom Hristovom, a ne djelima zakona, jer se djelima zakona nijedno tijelo neće opravdati. (16. stih)

Ovo je veoma dragocjena poruka koju Pavle govori Petru. Prije svega, u stihu 16, Pavle za Petra sažima osnovnu istinu jevanđelja. Na mnogo načina, Galatima 2:16 je ključni odlomak u cijeloj ovoj poslanici Galatima. Razlog za to je zato što se bavi središnjim dijelom Pavlove brige u ovom pismu, a to je da je opravdanje samo vjerom i ničim drugim.

Riječ „znati“ znači da Pavle govori Petru: „Ovo je istina koju već

znaš. Ovo nije nešto novo. Izjavio si to na Jerusalimskom vijeću (nalazi se u Djelima 15:10-11). Izjavili ste da smo opravdani vjerom bez djela zakona.“

Mnogi od nas se utišaju kada čuju riječi poput „opravdanja“. Ta riječ zvuči teološki. Ali bez toga ne možemo biti u pravu s Bogom, pa je važno da se potrudimo da to shvatimo. Opravdani, u hrišćanskoj teologiji, jednostavno znači „proglašeni pravednim“. Da bi bili spašeni, da bi bili u vezi sa svetim Bogom, on nas mora proglasiti pravednima u Njegovim očima. Problem je, naravno, što mi zapravo nismo pravedni. Mi smo grešni ljudi. Pa kako nas Bog može proglasiti pravednima? To je pitanje na koje ovaj stih počinje da odgovara.

Pavle odmah eliminiše jedan put ka opravdanju ili proglašenju pravednim od strane Boga. Djela Zakona neće raditi. Niko se na taj način ne može pravdati. Jedini način da bilo ko bude opravdan pred Bogom je vjera, vjera u Isusa Hrista. Ranije u ovom pismu, Pavle je otišao toliko daleko da je istakao da oni koji tvrde da su potrebni dodatni zahtjevi za spasenje nisu sami spašeni vjernici – oni su „lažna braća“ (Galatima 2:4). Ne postoji „drugo jevanđelje“, a sve što nije istinito je lažno (Galatima 1:8-9).

Pavle je započeo svoje pismo opisujući Isusa kao onoga koji je dao samoga sebe za naše grijehе. Drugim riječima, On je umro da u potpunosti iskupi sve grijehе koji nas čine nepravednima, neopravdanima pred Bogom. Sada je jedini način da budemo opravdani da vjerujemo u Isusa koji je to učinio za nas. Pavle izjavljuje da iako je on, kao i Petar, bio Jevrej po rođenju, svi ljudi su opravdani vjerom u Hrista, a ne nasleđem ili tradicijama.

Dakle, kad god pročitate frazu „djela zakona“, to ne znači da je Pavle protiv Zakona, već je protiv toga da se Zakon koristi kao metoda ili kao sredstvo spasenja. Da bismo bili opravdani pred Božjim svetim zakonom, dvije stvari se traže od nas grešnika:

1. Savršena poslušnost i
2. Savršena pravda.

Samo u Hristu imamo oboje. Osim Hrista, Pavle nam kaže da je

nemoguće spasiti sebe, opravdati se pred Bogom.

U Galatima 2:17, Pavle daje prilično tešku izjavu: „A ako bismo se mi, u nastojanju da budemo opravdani u Hristu, i sami pokazali grešnicima, da li je onda Hristos u službi grijeha? Nipošto!“

Pavle počinje da odgovara na prigovor nekih kritičara Isusovog jevanđelja: Ako Bog proglasi ljude pravednima vjerom u Hrista, neće li svi nastaviti da griješe? Kakvu motivaciju bi neko imao da uradi ono što je ispravno? Pavlovi optuživači su vjerovatno ukazali na ono što se dogodilo s Petrom. Kada neko osjeća da je opravdan vjerom u Hrista, jede hranu koja nije „košer“ sa neznabošcima! Iz perspektive judaista, ovo je bila definicija grešnog načina života.

Zar ideja opravdanja vjerom u Hrista ne pretvara Isusa u slugu našeg grijeha? Pavle oštro odgovara: Sigurno ne! Apsolutno ne!

Na isto pitanje Pavle je odgovarao i u Rimljanima poslanici.

Hristovo jevanđelje ne promovise grijeh, a Božje oprostjenje ne odobrava grijeh. Sugerisati suprotno je kolosalna greška (Rimljanima 6:1; 6:15; Galatima 3:21).

S druge strane, ne možemo se sa Hristovog jevanđelja vraćati na staro (Galatima 2:18). Ako ponovo pokušavamo izgraditi ono što je jevanđelje porušilo, mi se pokazujemo kao prestupnici. Opet se vraćamo tamo gdje bismo bili bez Hrista.

Pavle u Rimljanima 7:1-4 kaže da zakon ima vlast nad nama sve dok smo živi. U trenutku kada prihvatimo našu smrt u Hristu, zakon više nema vlast nad nama. To je smisao Galatima 2:19: „Jer ja sam kroz zakon zakonu umro, da Bogu živim.“ Drugim riječima, mi smo na potpuno zakonit način oslobođeni ispod Zakona pod čijom jurisdikcijom smo bili osuđeni na smrt. Ali Hrist nas nije oslobodio zakona da bismo mogli da živimo kako hoćemo. On nas je oslobodio da živimo za Boga.

Sa Hristom se razapeh. Ne živim više ja, nego Hristos živi u meni. Jer život koji sada živim u tijelu, živim vjerom Sina Božjeg, koji me je volio i predao sebe za mene. (20. stih)

U vrlo stvarnom smislu, Pavlov argument je da postajemo tako

blisko vezani sa Hristom da umiremo s njim i da on počinje živjeti u nama. Pavle naglašava da je vjera, i samo vjera, ono što nas spašava – dodavanje bilo kakvih zahtjeva za dobra djela ili rituale je u suprotnosti s jevanđeljem (Galatima 1:8-9; 2:16).

Hrist je razapet za naš grijeh. Vjerom vjerujemo da je Njegova smrt iskupila naš lični grijeh. Na taj način smo s njim razapeti, naš grijeh je s njim na krstu. Grešno „mi“ umire, zamijenjeno uskrsnim Hristom „u nama“. Mi nastavljamo da živimo u tijelu, naravno, ali našim životima sada ne upravlja naše grešno „ja“, već naša vjera u Hrista. Pavle snažno proširuje ovu veliku istinu u Rimljanima 6:1-6. Dakle, plod opravdanja vjerom je posvećen život.

Po prvi put Pavle spominje Isusov motiv što se predao za nas: ljubav. Hrist je umro za nas jer nas voli. Za razliku od nepopustljivog sistema zakona, Hrist je osoba motivisana Božjom ljubavlju i brigom za nas.

Ja ne odbacujem Božju blagodat, jer ako pravednost dolazi preko Zakona, onda je Hristos uzalud umro. (21. stih)

Ovdje Pavle iznosi svoj poslednji argument u ovoj liniji razmišljanja o tome da smo opravdani ili proglašeni pravednima od Boga. On je već pokazao da nas može osuditi samo Zakon. Međutim, ako je na neki način pogriješio i ako bi bilo moguće postići pravednost pred Bogom djelima zakona, zašto je Isus umro? Šta bi bila poenta? Svi bismo mogli ostati na putu Zakona i biti spašeni – ispuniti normu koja se traži od nas. Ali Zakon ne može spasiti, tako da Pavle neće odbaciti ili poništiti – neće zanemariti ili učiniti bezvrijednom – Božju milost. Umjesto toga, Pavle će umrijeti zakonu kroz Hrista. On će svu svoju vjeru u Hristovu pravednost i Hristovu smrt staviti na krst. Ta žrtva za njega, a ne Pavlova vlastita djela, biće njegovo jedino sredstvo da se smatra pravednim pred Bogom.

3. Odnos Jevanđelja i Zakona

„O bezumni Galati.“ (Galatima 3:1)

U prethodnom poglavlju Pavle je istakao da bi Isusova smrt bila besmislena da postoji drugi način da budemo ispravni sa Bogom, osim da se pouzdamo u Hristovu posredničku žrtvu za nas.

Sada se Pavle snažno vraća svojim izvornim čitaocima. Pavle Galaćane naziva „bezumnima“ i pita ko ih je općinio? Riječ „bežuman“ znači „nepromišljen“ ili „idiotski“, što implicira iracionalno ponašanje ili glupost. Kada je Pavle bio tamo, jasno su razumjeli jednostavnu istinu jevanđelja Božje milosti. Pavle je rekao da je Hristova žrtva bila tako dobro opisana kao da su vidjeli svojim očima kada im je to govorio. Da li je neko koristio magiju da ukrade istinu od njih? Da li su pod zlim čarolijama? Pavle zapravo ne sugerije da je neka vrsta čini na djelu; on naglašava da je ovo toliko glupa laž da je to kao da neko manipulije njihovim uvjerenjima protiv njihove volje. Ali implikacija je da je iza judaista bio neprijatelj svih duša, a to je Sotona. Svaki hrišćanin koji se okrene od jevanđelja spasenja samo milošću i želi da bude spašen svojim ličnim dobrim djelima zaista zaslužuje da bude nazvan glupim jer je to čista glupost.

Pavle je strog prema njima jer vjernici imaju odgovornost da se drže istine koju primaju o Isusu i da ne pregovaraju o tome.

Pavle počinje da postavlja Galatima niz sugestivnih pitanja. Njegova svrha je da im pomogne da preispitaju ono što znaju da je istina.

Prvo traži da pogledaju dokaze o tome šta se dogodilo kada su primili istinu. Ovi vjernici su primili svetog Duha od Boga u vrijeme svog obraćenja, kao i svi hrišćani. Iskustvo novorođenja ne dolazi kroz legalizam (Jovan 3:6). Očigledno, ovo je bilo praćeno određenim vanjskim znacima, kao što je govor u jezicima, što znači jezicima koje Galaćani nisu poznavali, iscjeljenja i sl. To se često dešavalo u najranijim danima hrišćanstva. Bez obzira na specifičnosti, Pavle

misli na neki očigledan izraz Božje natprirodne moći.

Pavle traži da se sjetite toga. Da li se to dogodilo kada su čuli i povjerovali u Isusa? Ili, da li su prvo morali da urade neka djela zakona? Izraz „djela zakona“ tipičan je Pavlov izraz koji se odnosi na legalizam ili spasenje vlastitim dobrim djelima ili poštovanjem zakona. Zakon zahtijeva od nas, kao pojedinaca, da mu se savršeno i neprestano pokoravamo ako želimo da se spasemo kroz zakon. Pavle nije protiv zakona, ali je protiv bilo kakve ideje da se zakon koristi kao metoda ili kao sredstvo spasenja. Kada dođemo do 5. poglavlja poslanice Galatima, otkrićemo da Pavle podržava zakon kao standard hrišćanskog života. Ali, kao sredstvo spasenja, postoji samo jedan način na koji možemo otići na nebo, a to je kroz Isusa Hrista i to raspetog. Pavlovo pitanje ima za cilj da im pomogne da uvide da im je Bog dao svoj Duh svojevrijedno svojom milošću, a ne zbog nečega što su učinili.

Zar ste toliko bezumni? Počevši u Duhu, zar sad tijelom završavate? (3. stih)

Pavle pita: Jeste li tolike budale? Kako možete biti tako glupi? Počeli ste na platformi opravdanja vjerom; vi ste vjerom ušli pod kišobran milosti i sada, nakon što ste doživjeli ovo divno iskustvo spasenja samo vjerom u Hristovu pravednost, vraćate se nazad legalizmu.

Pavlova poenta je prilično jasna: ako je Duh došao kada su povjerovali, zašto bi mislili da trebaju početi slijediti zakon da bi bili prihvatljivi Bogu?

Dakle, Pavle pita da ako su započeli u sili Božjeg Duha, da li misle da će biti usavršeni sopstvenim ljudskim naporima – „tjelesnim“ – da žive po zakonu? Opet, podrazumijevani odgovor je „očigledno ne“.

Šta im Pavle ovdje pokušava reći? Pavle ovdje kaže da je pravednost koju smo primili kroz vjeru u Isusa Hrista savršena, potpuna pravednost. Ne možemo joj dodati i ne možemo je poboljšati. Pavle nam kaže u Galatima 5:4, u trenutku kada pokušamo to učiniti, mi smo otpali od milosti. Jedina pravednost koja nas kvalifikuje za nebo

je Hristova pravednost. I ta pravednost postaje djelotvorna samo vjerom, a ne vjerom plus nečim drugim. Ne postoji način na koji možemo spojiti ove dvije metode spasenja.

Navešćemo četiri razloga zašto ne možemo miješati te dvije metode spasenja, jer u trenutku kada to učinimo nalazimo se u nevolji. Spasenje je samo po milosti.

1. Jevanđelje je dobra vijest samo za one koji nemaju povjerenja u sebe i u potpunosti počivaju u Isusu Hristu. U trenutku kada dodamo svoja djela, više ne zavisimo o Hristu. Mi zavisimo dijelom o Hristu, a dijelom o sebi i to je problem hrišćana iz Galatije. To je problem koji moramo izbjeći.

2. Razlog zašto toliko hrišćana upada u ovu zamku „ja plus Hrist“ je zato što projektuju ljudsku ljubav Bogu, a ljudska ljubav je recipročna. Drugim riječima, „Volim te samo ako voliš ti mene.“ To nije osnova našeg spasenja. Naše spasenje je zasnovano na Božjoj postojanoj ljubavi.

3. „Tijelo“ je ponosno. Ono je egocentrično i stoga želi dati neki doprinos spasenju. Moramo priznati da smo duhovni prosjaci da bismo se spasili samo milošću. Ne možemo dodati naše radove.

4. Konačno, čovječanstvo je po prirodi legalističko. Rođeni smo s prirodom koja prirodno želi da se spasi kroz naše performanse. Pala ljudska priroda neprekidno teži samodokazivanju i izgradnji identiteta vlastitim naporima i dostignućima. Poslanica Galatima je ključna jer problem djelimično po milosti, a dijelom po djelima nije postojao samo u Pavlovo vrijeme. To je problem danas među mnogim hrišćanima.

Kada su Galaćani prvi put prihvatili jevanđelje, bili su progonjeni. Protivili su im se oni koji su odbacili jevanđelje. Bili su progonjeni od strane neprijatelja Isusa Hrista. I bili su voljni da pate jer je radost spasenja bila veća od svih patnji u koje su bili uključeni kroz progon pod kojim su bili. Sada ih Pavle podsjeća: „Toliko ste patili. Bili ste voljni odreći se toliko toga za ovo jevanđelje. Šta se sada dogodilo? Zašto ste se predomislili?“

U 5. stihu Pavle ponavlja svoje pitanje iz Galatima 3:2. Judaisti, jevrejski hrišćani, uvjerali su Galate da samo spasenje vjerom nije dovoljno. Morali su tome dodati i svoj nastup. Morali su biti obrezani. Morali su činiti dobra djela i morali su se držati zakona. Međutim, da li im je Bog dao svog Duha i pokazao svoju moć zbog djela zakona? Ili je to učinio kao odgovor na to što su čuli istinu i primili je s vjerom? Ne bi trebalo da bude teško pitanje. Na kraju krajeva, Galaćani još nisu učinili nikakva djela zakona kada im je Bog poslao svog Duha. Duh je došao odmah nakon što su povjerovali i prije nego što su mogli išta „učiniti“. Prisustvo Duha jednako je Božjem odobravanju.

Podsjetivši ih na njihovo lično iskustvo kada su prvi put prihvatili jevanđelje, Pavle sada skreće pažnju na Abrama u 6. stihu. Zašto Abram? Judaisti su bili Jevreji. Za njih je Abram bio njihov otac, a za Jevreje, otac je značio ne samo nekoga ko ih je stvorio ili proizveo već i nekoga ko je bio njihov prototip, njihov primjer. On podsjeća ove galatijske hrišćane, koji su bili neznabošci, da je čak i otac Jevreja, koji je takođe otac svih koji vjeruju, spašen samo vjerom. Da bi poentirao, Pavle citira Postanje 15:6. Abram još nije bio čak ni obrezan prije nego što ga je Bog proglasio pravednim zbog njegove vjere.

Lažni učitelji su insistirali da niko ne može biti uključen u Božju porodicu osim ako nije Abramov potomak. Greška koju su Jevreji napravili bila je u vjerovanju da fizički potomci ili doslovno potomci Abrama, Isaka i Jakova čine Izrael ili Božji narod. Po toj logici, ako ne-Jevreji, poput Pavlovih čitalaca u Galatiji, žele da budu u Božjoj porodici, moraju da rade isto što i svi Jevreji. Moraju biti obrezani. Pavle je, međutim, upravo istakao da je Bog nazvao Abrama pravednim mnogo prije nego što je bio obrezan.

Dakle, Pavle izjavljuje radikalnu ideju: svi koji vjeruju u Gospoda, koji se nazivaju „oni od vjere“, sinovi su Abramovi. Ovo uključuje sve ljude, čak i nejevrejski narod poznat kao neznabošci. Ovo je poenta koju će Pavle izričito razjasniti na kraju ovog odlomka (Galatima 3:23-29).

Drugim riječima, „mnogi sinovi“ oca Abrama uključuju sve koji

vjeruju u Hrista. Ova kategorija nije ograničena na one koji potiču od Abrama rođenjem i ritualnim preobraćenjem u judaizam. Otpor ovoj istini uzrokovao je veliki dio progona hrišćana od strane jevrejskih vjerskih vođa u prvim godinama zajednice.

Ali kako Pavle može reći tako nešto? Šta je sa svim zahtjevima zakona u Starom savezu? Pavle podsjeća svoje čitaoce na jednu od prvih stvari koje je Bog rekao Abram, da će kroz njega biti blagosloveni svi narodi na zemlji (Postanje 12:3). Pavle je jasan: ovo je sve vrijeme bio Božji plan. Sveto pismo je uvijek ukazivalo na dan kada će svi ljudi, a ne samo Izraelci koji su slijedili zakon, biti uključeni u Božju porodicu po vjeri, kao što je bio Abram. Zakon nikada nije trebao biti rješenje za naš grijeh – Hrist je to bio.

Pavle završava ovaj dio svog argumenta o Abramovoj djeci. On jasno kaže da Božji blagoslov dolazi onima koji vjeruju Bogu, uključujući i ne-Izraelce. Blagoslovenog Abrama naziva „čovjekom vjere“.

Važno je uočiti dva elementa Pavlovog argumenta: Božji blagoslov i ljudsku vjeru. Božji blagoslov može biti samo dar, koji se nikada ne može zaslužiti ljudskim djelovanjem. U stvari, može mu se pristupiti samo vjerom u Hrista.

Pavle, koji zvuči kao advokat koji iznosi svoju argumentaciju pred sudnicom, nastaviće da pokazuje zašto praćenje rituala sadržanih u Zakonu ne može nikoga spasiti. Pavle koristi svoju obuku kao farisej, kao jedan od naučnih jevrejskih vjerskih vođa. On argumentuje na osnovu Svetog pisma i logike, protiv judaista i u prilog istine zbog koje je i sam jednom progonio hrišćane (Galatima 1:11-24).

Jer koji su god od djela zakona pod prokletstvom su, jer je napisano: „Proklet da je svako ko ne ostane u svemu što je napisano u svitku Zakona da ga vrši.“ (10. stih)

Za lažne učitelje poznate kao judaizatori, istina je izgledala očigledno. Bili su uvjereni da niko ne može biti uključen u Božju porodicu osim ako se ne obreže i ne slijedi Mojsijev zakon (Galatima 2:4). To je za njih bilo jasno učenje Starog saveza. Pavle je iz starosavezničkih spisa pokazao da je, u stvari, sam Abram smatran pravednim pred

Bogom – „opravdanim“ – kada je povjerovao Gospodu (Galatima 3:6). Sada Pavle počinje da pokazuje da pravila i rituali dati u Zakonu ne mogu nikoga spasiti. Oni mogu samo osuditi one koji pokušavaju da ih slijede.

Ponovo, Pavle citira Mojsija, ovog puta iz Ponovljenog zakona 27:26. Bog kaže Izraelcima da će svako ko ne „čini“ sve što je zapisano u Knjizi zakona biti proklet. Drugim riječima, svako ko pokušava slijediti zakon da bi se spasio uvijek je pod prijetnjom da će biti proklet od Boga. Kao što će Pavle nastaviti da pokazuje, niko nije u stanju da sve što zakon kaže uradi savršeno. Život pod zakonom je, dakle, život pod Božjim prokletstvom.

Pavle će suprotstaviti lažno jevanđelje koje su judaisti propovijedali – spasenje vjerom plus djela zakona – ili istu stvar, spasenje legalizmom, sa pravim jevanđeljem, koje je spasenje putem vjere u Hrista. Ovo je temeljno pitanje kojim se Pavle bavi u cijeloj poslanici Galatima. To je bitka između pravog jevanđelja koje Pavle objavljuje i lažnog jevanđelja koje su judaisti propovijedali. Ova dva puta ka nebu nikada se ne mogu sresti u partnerstvu jer su to dva suprotna metoda spasenja. Ona su potpuno kontradiktorna jedno drugom i međusobno se isključuju.

Drugim riječima, ako pokušavate da budete spašeni putem zakona, zakon zahtijeva od vas dvije stvari:

1. Zahtijeva savršenu poslušnost, i
2. Ova savršena poslušnost mora biti stalna.

A da se zakonom niko ne opravdava pred Bogom, poznato je: „jer pravednik od vjere živjeće.“ (11. stih)

Kako „poznato“? Na koje dokaze Pavle ovdje misli? U osnovi to su dvije stvari:

1. Očigledno je iz našeg vlastitog iskustva, ako smo iskreni prema sebi, da naše poštovanje zakona nikada nije savršeno, da nam svima nedostaje učinak kada su u pitanju naša dobra djela.

2. To je evidentno i iz Svetog pisma.

U Rimljanima poslanici Pavle je jasno zaključio da se svi

nalazimo pod grijehom. Što se tiče našeg položaja „pod Zakonom“, svi smo pali (Rimljanima 3:10, 12, 13).

Pavle kaže, u Galatima 3:11, apsolutno je očigledno – kako u smislu našeg subjektivnog iskustva, tako i u smislu Božje Riječi – nema nikoga ko je proizveo savršenu poslušnost. Postoji samo jedan Čovjek na ovom svijetu koji je ikada živio savršenim, bezgrešnim životom. To je naš Gospod Isus Hrist i on je to učinio da bismo mi mogli biti spašeni. Jedini način na koji možemo pobijediti grob i dobiti vječni život je kroz vjeru u Isusa Hrista.

A Zakon nije od vjere, nego onaj ko ga vrši živjeće u tome. (12. stih)

Šta Pavle ovdje govori? Ako želimo da se spasemo po zakonu, ne možemo doći do zakona i reći: „Zakone, mi vjerujemo u svaki uput, propis i uredbu koju si nam dao.“ Jevreji su vjerovali potpunim spisima Tore. Mnogi hrišćani vjeruju u Dekalog, ali činjenica da vjerujemo u Dekalog ili Toru, prvih pet knjiga Starog saveza, ne kvalifikuje nas za spasenje prema metodi zakona. To je zato što zakon ne spasava kroz vjeru. Zakon spasava kroz učinak. Zbog toga je legalistički metod nemoguć. Što se zakona tiče, svako od nas je podbacio.

U trenutku kada pokušamo da se spasemo po zakonu, sva naša vjera postaje besmislena jer nas zakon ne opravdava vjerom. Opravdava nas savršenom, upornom, neprekidnom poslušnošću. Kad je Petar odstupio od stola sa hrišćanima „neznabošcima“, on ih je u stvari opet proglasio grešnicima u odnosu na zakon. I to je bilo suprotno jevanđelju.

Hristos nas je otkupio od prokletstva Zakona postavši radi nas prokletstvo, jer je napisano: „Proklet je svako ko je obješen na drvo.“ (13. stih)

Kada je Adam sagriješio, njegovo potomstvo je naslijedilo tu palu prirodu. Kada Adamovom grijehu dodamo svoje lične grijehe, mi smo pod Božjim prokletstvom. Ne postoji način da se iskupimo od tog prokletstva. Rođeni smo na smrtnoj kazni. Rođeni smo beznađežno izgubljeni da ne možemo da se spasimo šta god da radimo,

gdje god da idemo. To je naša nevolja.

Pavle je pokazao da život pod zakonom znači da svoje dane provodimo pod prijetnjom da ćemo biti prokleti od Boga zbog kršenja zakona. Nažalost, svi to nekako kršimo, što znači da su po zakonu svi ljudi osuđeni na propast. Prokleti smo.

Ali Hrist je za nas učinio ono što mi nismo mogli. On nas je otkupio od prokletstva zakona. Riječ „otkupljeni“, od grčkog *exēgorasen*, posebno se odnosi na kupovinu nekoga iz ropstva. Hrist je to učinio za nas, kaže Pavle, uzevši naše prokletstvo na sebe. Pavle ponovo citira iz Ponovljenog zakona 21:23: Svako obješen na drvetu je proklet. Čak i način na koji je Isus ubijen bio je dokaz da je postao proklet umjesto nas.

Ovaj veliki stih ukratko sadrži suštinu „dobre vijesti“ – jevanđelja – o Hristu. Budući da niko od nas nije mogao slijediti zakon a da ga ne prekrši, svi smo bili prokleti njime. Bili smo odvojeni od Boga, i nismo mogli biti proglašeni pravednima. Tada je Hrist ušao i preuzeo naše prokletstvo na sebe, a to je smrt i odvojenost od Boga. To nas oslobađa ispod zakona i stvara priliku da budemo spašeni vjerom.

Zašto su Jevreji uopšte tražili da se Isus razapne, a ne kamenuje, što je bila kazna za bogohuljenje (Levitska 24:16)? To je čudno, jer raspeće je bio metod koji su koristili Feničani i kasnije Rimljani. Po njima, Isus je hulio zato što se predstavljao kao Sin Božji (Jovan 19:6-7). Ranije, u nekoliko navrata pokušali su da ga kamenuju (Jovan 10:31).

Jevreji nisu vjerovali u besmrtnu dušu. Ovo je bio grčki koncept. Jevreji su vjerovali da je smrt zbogom životu. Ako bi Jevrej počinio grijeh koji je bio dostojan smrti i sudija ga osudio na smrt, mogao je kleknuti prije nego što bude pogubljen kamenovanjem i zamoliti Jehovu da mu oprost. Oproštenje je bilo dostupno zbog svakodnevnih – jutarnjih i večernjih – žrtava u službama Svetilišta. Ali, ako je sudija insistirao da zločinac bude obješen na drvo, to je za Jevreje značilo neopozivu Božju kletvu. To je značilo zbogom životu zauvijek. To je značilo ono što bismo u Novom savezu nazvali neoprostivi

grijeih. Dakle, kada su Jevreji povikali: „Raspni ga!“ imali su ovaj razlog na umu jer je, u Hristovo vrijeme, razapinjanje, za Jevreje, bilo sinonim za vješanje na drvo [ili stub].

To je razlog što, kada su učenici propovijedali Jevanđelje Jevrejima u ranoj historiji hrišćanske zajednice, često nisu koristili riječ „krst“. Koristili bi riječ „drvo“. U mnogim tekstovima riječ „drvo“ se koristi u originalnom tekstu (Djela 5:30; 10:39; 13:29; 1. Petrova 2:24).

Ove izjave su date njihovim sugrađanima Jevrejima. Zašto? Jer, raspeće je poistovjećeno sa vješanjem na drvo. Dakle, kada su Jevreji povikali: „Raspni ga!“ oni su zahtijevali ne samo da se ovaj čovjek ubije, već su, više od toga, tražili da Bog prokune Isusa jer je bogohulnik.

Bog je uklonio svoju zaštitu u Getsimaniji kako bi Jevreji mogli razapeti Sina Božjeg. Za Jevreje je to značilo Božje prokletstvo (Isaija 53:4).

Ali pitanje je: „Da li je Bog dozvolio da Isus bude proklet zbog bogohuljenja?“ Odgovor je: „Ne.“ Razlog zašto je Bog dopustio da Isus bude razapet objašnjen nam je u Rimljanima 8:32: „Koji zacijelo nije poštedio vlastitog Sina, već ga predao za sve nas, kako da nam zajedno s njim sve milostivo ne daruje?“

Bog je donio prokletstvo grijeha koje pripada nama da padne na Isusa Hrista, ne za Isusov grijeh jer ga nije imao, nego za naše grijehe. Kada je Isus umro na „krstu“ (stubu za mučenje), nije pretrpio samo fizičko mučenje, već tešku duševnu patnju zbog Božjeg prokletstva nad grijehom. To objašnjava i misteriju neopisive tjeskobe koju je imao u Getsimanskom vrtu. Isus je kušao smrt za svakog čovjeka (Jevrejima 2:9). Isus je svojom smrću ukinuo smrt i donio besmrtnost i život kroz jevanđelje (2. Timoteju 1:10).

Ovo je najveća žrtva. To je ono što nas iskupljuje od prokletstva zakona. Hrist je postao prokletstvo za nas. Nije to bilo zato što se Otac okrenuo protiv Isusa, već zato što je Otac toliko volio svijet da nam je dao svog jedinorođenog Sina (Jovan 3:16). Zahvaljujući tome

možemo primiti Abramov blagoslov i obećanje Duha svetoga (Galatima 3:14).

Svako ko odbaci ovo jevanđelje, svako ko okrene leđa ovoj divnoj istini i pokuša da se iskupi svojim nastupom zaista zaslužuje da bude nazvan glupim.

Zakon naspram obećanja

Pavle od 15. stiha počinje da raspravlja o lažnom učenju judaista sa pravnog stanovišta. On traži od Galaćana da razmisle o zakonskom savezu. Vjerovatno Pavle misli na testament: pravni dokument koji izjavljuje ko prima nasljedstvo nakon što osoba koja je napravila testament umre. Prema grčkom zakonu, oporuka se ne može mijenjati nakon što je u potpunosti završena. Možda je to sistem na koji Pavle misli.

U svakom slučaju, Pavlovi čitaoci razumiju da se neki ugovori, čak i ljudski, ne mogu opozvati ili promijeniti. Oni su obavezujući bez obzira na okolnosti koje slijede. Pavle će pokazati da je Božji savez sa Abramom još uvijek bio obavezujući, čak i nakon što je zakon uspostavljen.

Ali mogu li Božja obećanja Abramom i njegovom potomstvu zaista pravno biti prenijeta na nejevrejske ljude sve ove vjekove kasnije? Judaisti bi očigledno rekli ne, možda tvrdeći da je Mojsijev zakon zauzeo mjesto Božjih obećanja Abramom. Sada pagani koji žele da budu uključeni u Božju porodicu moraju biti obrezani i slijediti zakon.

Ali Pavle insistira na tome da se savez ne može opozvati, čak ni novim sporazumima kasnije. Bog je proglasio Abrama pravednim – „opravdanim“ – zbog njegove vjere. Bog je obećao velike blagoslove Abramovom potomstvu, na osnovu te vjere. Sada Pavle insistira da je potomstvo na koje je Bog mislio, u stvari, bio jedan čovjek: sam Hrist. Pavle ne kaže da obećanja data Abramom nisu bila za ostale njegove potomke, već da je fokus tih obećanja bio jedan jedini, potomak: Isus Hrist. Ovo možda nema smisla za naš individualistički način razmišljanja, ali, u jevrejskom konceptu, u jevrejskom načinu

razumijevanja, riječ „sjeme“ imala je korporativni značaj. Baš kao što riječ „Adam“ ima kolektivno značenje i uključuje cijeli ljudski rod, tako, takođe, Pavle govori Galatima da je riječ „sjeme“ ovdje imala korporativni značaj koji utiče na čitav ljudski rod, ali zasnovan na jednoj osobi. Ova jedina Osoba je Isus Hrist. Taj koncept Pavle je iznio u Rimljanima 5:12-21.

Dakle, kada je Hrist poslušao, opravdanje života stiglo je svim ljudima. Zašto? Zato što je Isus, Abramovo sjeme, bio drugi Adam, drugo čovječanstvo. On nije bio jedan čovjek među mnogim ljudima, već je čitav ljudski rod bio sabran u njemu. Zbog toga ga Pavle, u poslanici Korinćanima 15:45, naziva drugim ili poslednjim Adamom.

Isus je, tokom svog vremena na zemlji, bio potpuno ljudski Jevrejin. Matej 1 prati Abramovo rodoslovlje sve do Isusa. Hrist je bio Abramov potomak i po Božjoj volji će postati fokus svih Božjih obećanja Abramom. Pavle će dalje pokazati da su svi koji su u Hristu takođe uključeni u ta obećanja.

Hoću ovo da kažem: Zakon koji je bio četrdeset godina kasnije ne može poništiti savez koji je od Boga ratifikovan u Hristu, niti može ukinuti obećanje. Jer ako se nasljedstvo dobija po Zakonu, više se ne dobija po obećanju. A Abramom ga je Bog podario po obećanju. (stihovi 17-18)

Sada Pavle pojašnjava poentu svoje ilustracije. Bog je sklopio savez sa Abramom. Taj je savez bio jednosmjerno obećanje od Boga da će blagosloviti Abrama i njegovo potomstvo na određene načine. Judaisti su očigledno govorili ljudima da je zakon zamijenio Božja savezna obećanja Abramom (Galatima 2:4). Pavle odlučno odbacuje tu ideju. Iako je zakon uspostavljen 430 godina kasnije, pod Mojsijem, on nije poništio prethodna Božja obećanja Abramom. Oni ostaju na snazi, jer se Božji savez ne može promijeniti.

Pavle je naglasio da je ovo obećanje dato Abramovom „jedinostvenom“ potomstvu, a ne „množini“ grupi ili zbirci mnogih. Judaiizam je oduvijek vjerovao da će obećanja data Abramom jednog dana biti ispunjena u jednoj osobi – Mesiji. Dakle, Pavle kaže da Bog,

dajući zakon 430 godina nakon što je dao obećanje Abramumu, nije mogao poništiti ili promijeniti obećanje jer je obećanje bilo ekvivalentno volji koja je nepromjenjiva.

Isus, kao Abramovo konačno potomstvo, primio je ona obećanja saveza data Abramumu. Zato svi koji se uzdaju u Hristovu smrt i njegovo posredovanje za svoj grijeh – stavljajući svoje živote „u Hrista“ – takođe primaju blagoslove obećane Abramovom potomstvu. Mi primamo sve na šta Isus ima pravo jer nam je pripisana zasluga za njegov bezgrešni život, a on je dao otkup za našu grešnost.

U trenutku kada pokušamo da dodamo zakon kao uslov za spasenje, to prestaje da bude obećanje. Ali Bog je Abramumu dao obećanje spasenja kao volju koju zakon, dat 430 godina kasnije, nije mogao promijeniti ili poništiti. Ako je čovječanstvo u potpunosti spašeno Božjim obećanjem datim Abramumu, zašto je onda Bog dao zakon 430 godina kasnije? Da li je Bog došao Mojsiju i rekao Mojsiju: „Usput, kada sam dao obećanje spasenja Abramumu, potpuno sam zaboravio veoma važnu stvar. Zaboravio sam mu dati zakon. Dakle, Mojsije, dajem ti zakon da nadoknadim ono što nisam uspio dati Abramumu.“ Je li to ono što je Bog rekao Mojsiju? Ne. Bog nikada nije rekao Mojsiju da dodaje dodatni zahtjev svom obećanju za spasenje.

I dalje ostaje pitanje: zašto je onda Bog dao zakon preko Mojsija 430 godina nakon što je svojom voljom obećao da će spasiti sve ljude preko jednog od Abramovog potomstva, a to je, naravno, Isus Hrist? Pavle daje odgovor u odjeljku od 19-25. stiha:

Čemu onda Zakon? Bio je dodat radi prestupa, dok ne dođe sjeme koje je obećano, bivši prenesen preko anđela u ruke posrednika. Ali posrednik nije posrednik jednog, a Bog je jedan. Da li je onda Zakon protiv Božjih obećanja? Nipošto! Jer da je bio dat zakon koji bi mogao dati život, tada bi pravednost dolazila putem zakona. Ali Pismo je sve predalo u zatočeništvo pod vlast grijeha, da bi se obećanje dalo kroz vjeru Isusa Hrista onima koji vjeruju. A prije nego što je došla vjera, bili smo čuvani pod zakonom, predati u zatočeništvo, čekajući vjeru koja je imala da se objavi. Tako nam je

Zakon bio staratelj koji nas je vodio do Hrista, da bi se vjerom opravdali. A otkako je došla vjera, više nismo pod starateljem.

Ovo je donekle komplikovana i važna dionica u Galatima poslanici.

Da li Pavle u Galatima 3:19 pod pojmom „Zakon“ podrazumijeva samo obredne i praznične zakone? Ne. On podrazumijeva cijelu Toru (sjetite se da u 17. stihu on precizira da misli na Zakon nastao posle izlaska Izraela iz ropstva).

Pavlov odgovor je da je zakon dodan „zbog prestupa“. Ovo je od grčke riječi *parabaseōn*, riječi koja može značiti namjerno kršenje zakona. Preduslov za kršenje zakona je poznavanje zakona.

Dakle, ako je Tora „dodata zbog prestupa“, da li to znači da Božji Zakon nije postojao prije Tore? To je naravno potpuna besmislica. Tora je „dodata“ da bi Zakon bio obznanjen „crno na bijelo“, da bi se precizno stipulirali i sistematizovali svi aspekti Zakona. Da grešnici ne bi relativizovali grijeh i svoje obaveze prema Bogu. Prava prilika za to je bila nakon izvođenja Izraela iz ropstva i kao osnov priprema za život u Obećanoj zemlji. Logično, ako je Mojsijev zakon dodat zbog prestupa, moralo je postojati nešto što ljudi prethodno prestupaju. Ili, da budemo još precizniji, zato što opterećeni grijehom ljudi gube i nemaju ispravne pojmove o Božjem Zakonu, u eksplicitnoj formi sve će im biti jasno predočeno tako da će kršenje Zakona sa njihove strane biti tretirano kao prestup.

Bog im je, u svojoj milosti, dao zakon da pokaže Njegove vlastite standarde za njihovo ispravno i pogrešno ponašanje.¹ U trenutku kada

¹ Naravno, Zakon je dat i u druge svrhe: da sistematizuje službu u Svetilištu i praznike, što je bila ilustracija jevanđelja, različitih učinaka Hristove misije i faza Plana spasenja, sve do konačnog izvršnog suda. U tom kontekstu kada je spasenje u Hristu postalo realnost, „staratelj“ gubi određene ingerencije u smislu zamjene tipa velikim antitipom (vidi Jevrejima poslanicu). Dakle, Tora nije data da sama sebi bude svrha, jer ako je tako shvatimo, onda ona postaje legalističko oruđe okrenuto protiv samog Mesije – Isusa Hrista – što se, na žalost, upravo dogodilo Jevrejima. Oni nisu dopustili Mesiji da preuzme ingerencije na koje je i sama Tora jasno ukazivala.

je Bog dao zakon preko Mojsija, grijeh je postao prestup. Grijeh je postao namjerno kršenje zakona. Dogle je mogao biti u domenu „nepravедnosti“ ili krivog puta.

Međutim, Pavle može misliti i na nešto drugo pod izrazom „zbog prestupa“. Istina je da je zakon Izraelcima pokazao Božji standard za dobro i zlo. Više od toga, međutim, zakon je pokazao Izraelcima da žele da urade ono što nije u redu i da nisu u stanju da se savršeno povinuju Božjem standardu. Ili, kako je Pavle rekao u Rimljanima 5:20, „zakon je došao da poveća prestup.“ Bog je uspostavio zakon, djelimično, da pokaže Izraelcima, i svima nama, koliko smo zaista grešni. Samo grešni ljudi znaju da treba da budu spašeni od svog grijeha; zakon nas uvjerava od koliko grijeha moramo biti spašeni.

Kako god, Zakon ili davanje zakona nisu riješili naš problem grijeha. To je pogoršalo situaciju.

Pavle takođe kaže da je zakon uspostavljen „preko anđela preko posrednika“. Ova fraza takođe može biti zbunjajuća.

Postoji razlika između pojmova „savez“ i „zavjet“. Koja je razlika? To je razlika između izraza volje i ugovora. Volju sačinjava jedna osoba, ali može uticati na mnoge. Ugovor se sklapa između dvije strane. Davanje zakona je kao ugovor. Bog je dao zakon i Jevreji su rekli: „Izvršavaćemo sve riječi koje je Gospod izgovorio.“ (Izlazak 24:3) Boga je u ovom sporazumu predstavljao „anđeo“. Ovdje možemo raspravljati da li se to odnosi na Sina Božjeg u svojstvu Zapovjednika anđela, kao „glasnika“ i posrednika, ali to nije naša tema. Izrael je predstavljao Mojsije.

Bog je, međutim, „jedan“, dodaje Pavle. On ne zahtijeva da ljudska bića budu uključena kako bi izrazio svoju volju. Ovo nazivamo jednostranim zavjetom ili obećanjem. Bog je dao obećanja Abram i njegovom potomstvu ne tražeći ništa zauzvrat. Abram je jednostavno vjerovao.

Ali razlog zašto je Bog dao zakon, kaže Pavle u Galatima 3:21 nadalje, nije da nas spase, ne nova metoda spasenja, već da nas ubijedi da smo grešnici kojima je potreban Spasitelj.

Da li to sugeriše da su Mojsijev zakon i obećanja data Abram u sukobu? Da li se Bog predomislio sa obećanja na ugovor? Da li je Bog promijenio volju koju je dao Abram u ugovor kada je dao zakon Mojsiju? Odgovor je: „Svakako ne!“ Jer da je Bog namjeravao da se čovjek spase kroz zakon, da je postojao zakon po kome bismo mogli imati život, onda ne bi bilo potrebe za obećanjem. Ali razlog zašto je Bog dao zakon je da sva ljudska bića zatvori pod grijeh da bi obećanje vjerom u Hrista moglo biti dato onima koji vjeruju. Drugim riječima, davanje zakona uvjerava čovjeka da je grešnik kojem je potreban Spasitelj i stoga jevanđelje čini poželjnijim.

Grieh nije samo kršenje zakona, već je grijeh i varalica. Sujeta nam dolazi i govori nam da nismo toliko loši, već ako izgradimo svoju snagu volje možemo učiniti nešto što može dovesti do spasenja. Grieh želi da gledamo Boga oči u oči. „Bože, Ti nam daješ pravilo; mi ćemo ga držati i onda, zauzvrat, Ti nam daješ život.“ Ali kada shvatimo šta zakon zahtijeva u ljudskoj prirodi, savršenu poslušnost u mislima, riječima i djelima, tada shvatamo da se djelima zakona niko ne može opravdati pred Bogom. Da je Bog dao zakon osmišljen da daje život, onda bi ljudska bića mogla postati pravedna – „opravdana“ – slijedeći zakon.

Bog je dao zakon da uvjeri ljudsku rasu da su zarobljenici grijeha i da im je potreban Spasitelj. Tako Zakon i obećanje nisu suprotstavljeni jedno drugom; oni jednostavno služe različitim konačnim svrhama. Zakon nam pokazuje da ne možemo izbjeći vlastiti grijeh. Svi smo mi u zatvoru „pod grijehom“, a zakon može ponuditi samo osudu. Ne pruža izlaz. Dakle, koji je izlaz? Dolazi samo kroz obećanje dato Abram koje je ostvareno kroz Hrista. Oni koji vjeruju u Hrista „vjerom“ takođe primaju obećanje. Pavle će dalje pokazati kako primanje tog obećanja, u Hristu, osigurava oprostjenje i bijeg od našeg grijeha.

Koja je to „vjera“ došla? Pojam „vjera“ ovdje ne znači vjeru vjernika, Pavle ovdje ne govori o vjeri vjernika. On kaže: „Prije vjere“, izvora ili osnove naše vjere koja je Isus Hrist. Stih 23 kaže, da prije

nego što je Hrist, Sjeme, došlo, mi smo bili držani pod Bogom zakonom, čuvani za vjeru koja će se kasnije otkriti. Dakle, ta vjera nije naša vjera (jer je mi nismo ni proizveli), već Hristova i kao takva neprikosnovena, neotuđiva i nepromjenljiva u svojoj objektivnoj dimenziji.

Zakon je osudio cijeli ljudski rod, držao nas u zatvoru, držao nas na smrtnoj kazni dok Hrist nije došao i oslobodio nas. To je „zatočeništvo“ pod zakonom o kojem Pavle govori. Naravno Zakon sam po sebi je pravedan i dobar – problem stvaraju naši prestupi.

U tom smislu Zakon nam je bio „staratelj“ do Hrista. „Tutor“ nije najbolji prevod. Čak ni učitelj ili pedagog nije najbolja riječ. Riječ koju je Pavle koristio na grčkom imala je posebno značenje koje mi danas ne koristimo. Ova riječ se odnosila na povjerljivog roba kojeg je gospodar koristio da disciplinuje i brine se o njegovom djetetu. Pošto u to vrijeme nije bilo škola, obrazovanje je bilo bazirano na privatnom učitelju. Rob od povjerenja bi držao malo dijete za ruku i odveo ga u dom učitelja. Ovo dijete nije imalo načina da pobjegne sve dok ga rob nije doveo u kuću učitelja. Tek tada je bivao pušten. Pavle ovdje kaže da se zakon ponašao kao naš čuvar ili kao policajac koji nas je držao u svom stisku bez bijega sve dok Hrist nije došao na scenu kako bismo mogli biti opravdani vjerom u obećanje Božje.

Takav „staratelj“ je zaista neophodan jer bez njega Božji narod ne bi bio u stanju da bude doveden i sačuvan do Hrista! To je funkcija Zakona kao „čuvara“, „staratelja“, „tutora“ ili „nastojnika“. Dakle, Zakon saraduje sa jevanđeljem, oni idu ruku pod ruku. Ali onog trenutka kad Zakon shvatimo na legalistički način, kao sredstvo spasenja, mi gubimo Hrista, izlazimo iz okrilja Božje spasonosne blagodati. To je srž Pavlove diskusije u Poslanici Galatima.

Od Adama do Hrista, spasenje je bilo zasnovano na obećanju. Abram je spašen obećanjem. I Noje je bio. Da obećanje bude smislene, Bog je dao zakon preko Mojsija. Zakon nas nije spasio. Zakon nas jednostavno uvjerava da smo grešnici. Zakon je naše grijeh

učinio pravnim prestupom, što znači riječ prestup. Zapravo, davanje zakona je učinilo našu situaciju daleko gorom nego što je bila prije nego što je Bog dao zakon.

Ali Bog je imao svrhu u tome. Svrha je bila da nam dar obećanja spasenja u Isusu Hristu postane poželjniji, značajniji. Na primjer, ako ponudite tanjir hrane nekome ko je upravo došao sa banketa, taj tanjir hrane bi postao besmislen za ovu osobu. Ali možda ova osoba nije jela zadnja tri dana. Umirala je od gladi i ponudili ste joj tanjir hrane. Prihvatila bi to sa dubokom zahvalnošću. I ovdje je isto. Bog je dao zakon da nam pokaže da smo grešnici koji nemaju izlaza. Mi smo po prirodi grešnici. Mi smo grešnici po učinku. Mi smo grešnici mislima. Pavle je rekao u Galatima 2:16 da djelima zakona nijedno ljudsko biće nikada neće stići na nebo. Zakon nas je jednostavno stavio u smrtnu kaznu. Zakon nas je zatvorio u zatvor bez nade za bijeg dok ne dođe Hrist.

Kada je Hrist došao i svojim životom i smrću savršeno zadovoljio zahtjeve zakona, kada je Hrist došao i savršeno ispunio zahtjeve zakona svojim činjenjem i pravdu zakona svojim umiranjem, on je otkupio čitavo čovječanstvo. To je obećanje Božje; ovo je spasenje po milosti. Ovo spasenje je djelotvorno samo vjerom i ničim drugim.

Napokon, šta znači da „više nismo pod starateljom“ tj. Zakonom? Nakon što je Hrist došao istorijski, vjernici više nisu pod zakonom zbog činjenice da sada postoji još jedan kišobran pod kojim se čovjek spasava, a to je pod milošću. To ne znači da se svako ljudsko biće automatski rađa pod milošću. Ovdje, u ovom dijelu, Pavle se bavi objektivnim činjenicama jevanđelja. A objektivna činjenica jevanđelja je da je Bog toliko zavolio svijet da nam je dao svog jedino-rođenog Sina. Ovo je Božji dar čovječanstvu. Ali kao u svakom drugom daru, u njemu se ne može uživati, ne može nam donijeti blagoslov, dok ga ne primimo. Način na koji primamo Božji dar nije činjenje nečega, već vjerovanje, vjerovanje u Isusa Hrista. U trenutku kada vjerujemo u Isusa Hrista, prešli smo od osude do opravdanja, od smrti do života (Jovan 5:24).

Dakle, Zakon ne može umrijeti (Rimljanima 3:31; 7:12), niti je „ukinut“ Hristovim učinkom. Međutim, u Hristu, mi se ne nalazimo „pod zakonom“ koji nas osuđuje na smrt, već smo pod okriljem spasenosne blagodati. U tom smislu zakon u ulozi „čuvara“ nam nije više potreban.

Problem Galaćana bila je opasnost da izađu ispod „kišobrana“ blagodati, što je jednako bezumlju. Božji sud i dalje je budućnost, a nijedan sud nije moguć bez zakona. Odbacivanje Božje blagodati spasenja u Hristu kroz pokušaj spasenja legalističkim djelima zakona opet bi nas vratio pod osudu.

Zaista, svi ste vi Božji sinovi vjerom u Hrista Isusa. Jer koji se god u Hrista krstiste, u Hrista se obukoste. Nema više ni Judejca ni Grka, nema ni roba ni slobodnjaka, nema ni muškog ni ženskog, jer vi ste svi jedno u Hristu Isusu. A ako ste Hristovi, onda ste Abramovo potomstvo, nasljednici po obećanju. (stihovi 26-29)

Isus se u Novom savezu spominje kao Sin Božji. Pridruživši se korporativnoj ljudskoj rasi i prekrajajući našu istoriju, on nam je dao privilegiju da postanemo sinovi i kćeri Božje sjedinjavajući nas s njim kroz vjeru. Pavle kaže u stihu 26 da su svi vjernici, svojim sjedinjenjem u Hristu, postali sinovi i kćeri Božje (vidi: 1. Jovanova 3:1a).

Vjera nije samo mentalni pristanak na istinu. Vjera je poistovjećivanje s Isusom Hristom i to raspetim. Prilikom utjelovljenja, Bog je stavio sve ljude u Hrista tako da je on postao drugi Adam. Vjerom se poistovjećujemo sa Hristom i njegovom svetom istorijom. Ovo se formalno-pravno dešava na našem krštenju.

Veoma je važno obratiti pažnju, krštenje je uvijek u Hristu. Pavle to jasno iznosi u Rimljanima 6:3-5 gdje kaže da naše krštenje u Hrista nije na bilo koji neodređen način, već da smo kršteni u Hristovu smrt. Njegova smrt postaje naša smrt. Njegova sahrana postaje naša sahrana. Njegovo uskrsnuće postaje naše uskrsnuće. Iz ove perspektive, krštenje u ime trojstva koje je uvela otpala hrišćanska crkva po imenu je potpuni apsurd.

Napokon, Pavle uvjerava galatijske vjernike da su se u Hristu potpuno sjedinili sa svima ostalima koji su u Hristu. Nema nižih hrišćana u porodici Božijoj. Naši zemaljski identifikatori ne stvaraju nikakvu vrijednosnu razliku između nas u očima našeg Oca. Jevreji nemaju viši rang od Grka (ne-Jevreja). Slobodni ljudi nemaju veću čast od robova. Muškarci nisu superiorniji od žena. Nijedna rasa nije „gospodarska rasa“, niti bilo koja etnička pripadnost inferiorna.

Kako je to moguće? Hrist zauzima najčasniju poziciju u porodici Božjoj, a svi hrišćani su „u Hristu“. Na taj način smo jedno, ujedinjeni smo. Pošto niko ne može biti viši i niko ne može biti niži, mi smo jednaki u očima Božijim.

Važno je napomenuti da ovo učenje nije zasnovano na kulturi, politici, konzervativizmu ili liberalizmu. To je direktan rezultat jevanđelja. To nije izjava o različitim ulogama koje svaki hrišćanin može biti pozvan da ispuni u ovom životu ili o časti koja nam se može ili ne mora dati na ovoj strani vječnosti. To je izjava o našoj jednakoj vrijednosti u Božjim očima i o tome kako bismo trebali naučiti gledati jedni na druge. Pošto su svi hrišćani u Hristu, svi smo mi jedno.

Pavle se vraća na svoju raniju izjavu da su vjernici u Isusa takođe Abramovo potomstvo i naslednici obećanja koja mu je dao Bog (Galatima 3:7-9). Zato, budući da smo u Hristu, pokriveni njime, poistovjećeni sa njim, postajemo i Abramova djeca i naslednici.

Naš položaj pred Bogom, insistira Pavle, ima veze sa postojanjem u Hristu. Imamo sve u njemu, i ništa bez njega.

4. Usvojeni u Božju porodicu – ostanite djeca obećanja

U stihovima 4:1-7, Pavle govori o tome kako smo prešli iz robova u sinove kada je Hrist došao i oslobodio nas ispod zakona.

U grčko-rimskoj kulturi Pavlovog vremena, dijete bogate porodice živjelo je iz dana u dan sa vrlo malo slobode. Na kraju, on bi posjedovao sve što je posjedovala porodica. Bio je gospodar imanja, u smislu da je sve bilo pod njegovom konačnom vlašću. Ipak, u tim godinama nije mogao da odlučuje kada će ustati ujutru, kada uveče u krevet, gdje da ide i šta da radi. Njegov položaj nasljednika nije mu davao pravo na pravu slobodu sve dok nije navršio ugovorenu dob. Ovo legalno doba za oslobođenje bilo je između 14 i 17 godina. Datum koji je otac određivao zvao se *liberlija*.

Dok menadžeri nadgledaju imanje i donose odluke o imovini i ulaganjima, staratelji disciplinuju dječaka. Njegovi tutori ga vode i štite dok ne postigne određenu dob. Ovaj datum je kada je dječakov otac odlučio da mu dozvoli da naslijedi svoj dio porodičnog imanja. Dok taj dan ne dođe, dječak će nastaviti da živi slično kao rob, sa ograničenom slobodom nad vlastitim životom.

Pavlova poenta je da se nešto slično događalo za Izrael, dok je živio pod Mojsijevim zakonom, prije nego što je Hrist došao. On kaže da smo svi mi živjeli u sličnim uslovima. Iako je jevrejski narod nasljednik Abramovih obećanja po rođenju, a hrišćani po vjeri u Hrista, svi smo mi živjeli kao robovi „elementarnih načela ovog svijeta“ dok nije došao Hrist. Koji su osnovni principi svijeta? Oni uključuju, barem, grijeh i smrt.

Pavle je rekao u Galatima 3:22 da smo svi mi, Izraelci pod zakonom i neznabošci bez Hrista, bili zatočeni pod grijehom. Nismo mogli izbjeći vlastitu grešnost. Bili smo robovi grijeha. Ovo je uključivalo i sve one koji su živjeli pod Mojsijevim zakonom. U stvari,

vjerovatno su bili još svjesniji vlastite grešnosti i nesposobnosti da joj pobjegnu.

Zakon je pružao vođstvo, zaštitu i disciplinu za Izrael, ali nije mogao nikoga osloboditi od ropstva grijehu. To se neće dogoditi sve do datuma koji je Bog Otac odredio da pošalje Hrista i, sa njim, slobodu.

Ali kad se vrijeme navršilo, Bog je poslao svog Sina, rođenog od žene i rođenog pod Zakonom, da iskupi one koji su pod Zakonom, kako bismo mogli dobiti posinaštvo. (stihovi 4-5)

Datum koji je odredio Bog Otac stigao je tačno po rasporedu. Kada se „vrijeme navršilo“, Sin Božji je rođen kao ljudsko dijete. Koje se zapravo vrijeme navršilo? Isus u Marku 1:15 napominje da se „vrijeme navršilo“. U Danilu 9:24-27 dato je najpreciznije proročanstvo o dolasku Mesije, u sklopu 70 proročkih sedmica ili 490 dana, tj. 490 doslovnih godina. Tih 490 godina obuhvataju: i) 7 sedmica za obnovu Jerusalima (stih 25); ii) 62 sedmice do Mesije (stihovi 25 i 26); iii) 1 sedmicu do završetka razdoblja. Počevši od 457. godine prije n.e. (vidi: Ezra 7:7,12,13), 7+62 sedmice dovode tačno do 27. godine n.e. kada Hrist počinje javnu službu. Za Isusa je rečeno da je rođen od žene, i to je Marija koja je bila djeвица (Matej 1:18), a njena trudnoća je bila misteriozno čudo. Nosila je Sina Božjeg.

Kako i zašto Bog šalje svog Sina? Prisjetimo se proročanstva da će se Obećani zvati „Emanuel“, što znači „s nama Bog“ (Isaija 7:14; Matej 1:23). Da li nam ovo kazuje da je Mesija zapravo Bog? Očito ne, jer Bog, koga niko nikad nije vidio (Jovan 1:18) šalje svog Sina. U Bibliji se koristi princip zastupništva. Zastupnik osobe (hebrejski: šalija) se smatra kao sama ta osoba. Primjer posredništva vidimo u Izlasku 23:20-21, gdje je Bog ohrabrivao Izraelce da slušaju Njegovog anđela (ref. 1. Korinćanima 10:4) jer je „moje ime u njemu.“ Isus se i sam mnogo puta predstavio kao poslat od Boga, u Njegovo ime (vidi: Luka 19:38; Jovan 5:23; 12:44-45; 14:9, 24; 17:11-12). Ali primjena imena, poslanje u ime GOSPODNJE ili date ingerencije, ne izjednačavaju time zastupnika sa Jehovom ili jedinim pravim Bogom,

vrhovnim Suverenom univerzuma (Jovan 14:28).

Ali Bog nije distanciran u planu iskupljenja. Zapazimo šta Pavle kaže u 2. Korinćanima 5:18-19: „A sve je od Boga, koji nas je pomirio sa sobom kroz Isusa Hrista i dao nam službu pomirenja; jer je Bog bio u Hristu pomirivši svijet sa sobom, ne računajući im njihove presteupe, i povjerio nam riječ pomirenja.“

Kao Sin Božji, Hrist je bio jedino kvalifikovano biće u cijelom univerzumu koje se moglo zauzeti za ljudski rod na način da postane naš Predstavnik ili Zastupnik. Rođenjem kao čovjek postao je ne samo jedan od nas, nego Opšti čovjek, drugi Adam.

Isus je rođen u jevrejskoj porodici u Izraelu. Kao takav, on je rođen „pod zakonom“. Isus je bio jedino ljudsko biće koje se savršeno pridržavalo zakona. Čineći to, on je izjavio da je „ispunio“ zakon (Matej 5:17). On je ispunio sve njegove zahtjeve, a zatim je umro na krstu da plati otkup za grijehе drugih (Galatima 3:13).

Riječ koja se prevodi kao „otkupiti“ potiče od grčkog korijena riječi *exagorazo*. Ovo je ista riječ koja se koristi za otkup roba iz ropstva. Zato je Isus došao: da otkupi one koji vjeruju u njega iz našeg ropstva, iz prokletstva koje dolazi pod zakonom, jer nismo mogli savršeno držati zakon. Bili smo bukvalno robovi vlastite grešnosti bez nade za bijeg.

To nas dovodi do etičkog pitanja jevanđelja: Kako jedan čovjek može biti Spasitelj svih ljudi? Ili još važnije: kako nevin čovjek, Isus Hrist, može ponijeti krivicu krivog ljudskog roda? Nijedan zakon, Božji ili ljudski, ne dozvoljava da se krivica i kazna prebace sa krivca na nedužnog (vidi: Ponovljeni zakon 24:16; Ezekiel 18:1-20).

Krivica se ne može prenijeti. Pravednost se ne može prenijeti s jedne osobe na drugu. Nijedan zakon to ne dozvoljava.

Pitanje je: Kako Bog može opravdati grešnike kroz Isusa Hrista i dalje zadržati svoj integritet prema svom svetom zakonu? Ovo je bilo centralno pitanje u Reformaciji. Zbog toga su rimokatolički učenjaci optuživali reformatore za pravnu fikciju.

Odgovor je sledeći: Prije nego što je Bog mogao da nas spasi u

Hristu, morao je da kvalifikuje Hrista da bude naš Spasitelj. On je to učinio tako što je ujedinio Hristov božanski život sa našim korporativnim ljudskim životom koji svi posjedujemo. Božansko je bilo sjedinjeno s našim korporativnim čovječanstvom u Marijinoj utrobi. Isus je postao drugi Adam pod zakonom kao naš Zamjenik i Predstavnik. Ova istina je lijepo objašnjena u 1. Korinćanima 1:30: „Iz kog ste vi u Hristu Isusu...“ Ovo „kog“ se odnosi na Boga (vidi: 1. Korinćanima 1:29). „Vi“ se odnosi na nas. Pavle kaže da je Hrist nas preuzeo u korporativnom smislu. Zašto? Da „postane naša mudrost od Boga i pravednost i posvećenje i iskupljenje.“ (1. Korinćanima 1:30) Ujedinjujući nas s Hristom i njegovim savršenim životom i požrtvovnom smrću, Hrist je postao naša pravednost, naše posvećenje, naše otkupljenje.

Dakle, kada se Hrist ujedinio sa nama, on je postao ono što mi jesmo. Čineći to, on se kvalifikovao da bude naš Spasitelj. Zatim nas je svojim činjenjem i svojom smrću iskupio ispod Zakona da bismo mogli dobiti usvojenje. Pavle u Galatima 4:4-5 kaže, da nam je u Isusu Hristu data nova istorija u kojoj stojimo savršeni pred Božjim zakonom. Ovaj novi status, ova nova istorija, je Božji dar čovjeku. U trenutku kada primimo, vjerom, taj dar, Isusa Hrista, primamo usvojenje i postajemo sinovi i kćeri Božje. Postali smo građani neba, su-naslednici Hristovi.

Kada prihvatimo Hrista, Bog šalje svetog Duha da se nastani u našim srcima. Ovo nazivamo novim iskustvom rođenja. Ovo novo-rođenje čini nas sinovima i kćerima Božjim. Pavle ovdje spominje svetog Duha kao Duha Njegovog Sina (vidi takođe Rimljanima 8:16-17). On se useljava u naša srca i daje nam pravo, zajedno s Isusom, da zazivamo Boga kao što malo dijete doziva svog oca. *Aba* znači „otac“ na aramejskom jeziku. Ako smo sinovi i kćeri, onda smo naslednici Božiji kroz Hrista. Kakva je ovo privilegija! I, kao djeca Božja, mi smo takođe Njegovi naslednici. Svi koji su u Hristu, imaju pravo da učestvuju u svom nasleđu koje im pripada od Boga Oca.

Dok još niste poznavali Boga, robovali ste bogovima koji po

svojoj prirodi nisu bogovi. (8. stih)

Šta Pavle ovdje govori? On uzima ovu istinu koju je upravo izložio u 4. poglavlju, stihovi 1-7, i primjenjuje je na situaciju Galatima. On im govori da, kada su bili pagani, prije svog obraćenja, kada su bili vjernici lažnih bogova koji nisu bili bogovi, nisu imali radosti. Nisu imali mira i nade, jer u svim paganskim religijama spasenje je naš učinak. Pošto je naš učinak uvijek ispod cilja, ljudi koji su pod legalizmom, ljudi koji obožavaju lažne bogove, nemaju mira, nemaju radosti. Oni su služili pravilima, „što treba“ i „ne treba“ svih nehrišćanskih religija. Bili su u ropstvu. Vršili su rituale u nadi da će umiriti strogo božanstvo, nadajući se da će ih jednog dana, iz nekog razloga, bogovi neba odvesti tamo gdje im je mjesto. Njihova lažna religija držala ih je zarobljene lažnim nadama da će ih lažni bogovi spasiti ili favorizirati. Gdje god postoji takva religija, tu su i paganski žreci („sveštenici“) koji vas uvjeravaju da posreduju između vas i božanstva, koristeći se vašim sujeverjem i strahom.

Odustali su od svega toga sa radošću kada su čuli jevanđelje koje im je Pavle propovijedao. Sada, odjednom, judaisti su uvjerali te galatijske hrišćane da se moraju vratiti u ropstvo; oni moraju da se vrate na „što treba“ i „ne treba“ kao svoj zahtjev za spasenje. Oni su bili zarobljeni u suptilnom obliku legalizma od strane ovih judaizatora. To uključuje ideju da se ljudska bića na neki način mogu dokazati dostojnima bogova – ili samog Boga – vodeći svoje živote na specifičan način. Pokušaj da se „zaradi“ spas je uobičajena nit u svim religijama koje je stvorio čovjek.

Pavle zatim ukazuje na neka posebna djela zakona koja su ovi galatijski hrišćani počeli slijediti. Počeli su da posmatraju određene „dane i mjesece i razdoblja i godine“. On kaže da su počeli da poštuju i slave sve posebne dane i praznike koji su Izraelu dati da ih poštuje po Mojsijevom zakonu. Ovi dani bi uključivali određene praznike, mladine i postove i dane sjećanja. Od Mojsijevog vremena pa sve do Hristovog vremena, svi Izraelci su bili dužni da poštuju Boga poštujući ove dane. Propust da ih se pridržava bio je dovoljan razlog da

Bog ukloni svoj blagoslov pod Svojim savezom s Izraelom.

Da li Pavle kaže da je za vjernike uvijek pogrešno da svetkuju neke posebne „svete dane“? Ne nužno, ali treba biti svjestan motiva. U Rimljanima 14:5-6, Pavle opisuje takve postupke kao pitanje savjesti. Problem je bio u tome što su ti hrišćani svetkovali sve posebne dane, ne da bi odali počast Gospodu, već da bi ih On prihvatio. Nadali su se da će biti potpunije opravdani i sveti kao Hristovi sledbenici. Vjerovali su u to jer su slušali grupu lažnih učitelja judaista.

Čineći to, galatijski hrišćani su pokazali da nisu uvjereni da ih je Bog već u potpunosti opravdao njihovom vjerom u Hrista. Oni su sebe ponovo činili robovima očekujući da Bog odobri njihova djela umjesto da ih jednostavno prihvati, u ljubavi i Njegovoj milosti, kao svoju djecu u i kroz Hrista.

Pavla izražava bojazan da su vrijeme i energija koje je uložio da im pomogne da shvate dobru vijest o Isusu Hristu potrošeni. Možda je sve bilo uzalud. Njegova frustracija je razumljiva. On ovdje izražava svoju duboku zabrinutost za hrišćane iz Galatije. To je problem sa kojim se suočavamo i danas. Galaćani su se okretali od dobre vijesti o spasenju u Isusu Hristu na legalizam. I Pavle je zabrinut.

Međutim, Pavle ih naziva „braćom“. To pokazuje da on vjeruje u ono što je ranije napisao. U Hristu su svi jedno. On nije superiorniji od njih jer je Jevrej, ili Rimljanin, ili muškarac, ili slobodan a nije rob (Galatima 3:28). U stvari, on ih moli da postanu takvi kakav je on jer je i on bio takav kakvi oni jesu. Pavle ih jednostavno poziva da slijede njegov primjer.

Drugim riječima, Pavle traži od galatijskih hrišćanina da u potpunosti prihvate svoj status slobodnih muškaraca i žena u Hristu jer je on, Pavle, potpuno napustio svoj vlastiti status čovjeka „pod zakonom“ da bi živio slobodno u samom Hristu (Filipljanima 3:2-11).

Postoje tri glavne razlike između spasenja pod zakonom i spasenja pod milošću.

1. Religija pod zakonom je religija straha. Zašto? Jer mi stalno živimo pod prokletstvom zakona. Proklet je svako ko ne poštuje zakon

(Galatima 3:10). Dok je, pod milošću, to religija ljubavi, radosti i mira. Prva Jovanova 4:17-18 nam govori da savršena ljubav, ljubav Božja, izgoni strah. Nema straha kod vjernika jer, kakav je Onaj na nebu, takvi smo i mi na ovoj zemlji. Kakav je Hrist, takvi smo i mi jer stojimo savršeni u Hristu kroz vjeru.

2. Religija zakona je religija nesigurnosti. Jedan od najvećih problema sa kojima se čovječanstvo danas suočava je problem nesigurnosti. Nesigurni smo, ali pod milošću imamo sigurnost jer znamo u koga vjerujemo i da je on u stanju spasiti nas do kraja, sve koji dolaze Bogu kroz njega, Isusa Hrista.

3. Konačno, religija pod zakonom je religija koja završava duhovnim siromaštvom, bankrotom i izgaranjem. Dođe trenutak kada odustanemo jer naš učinak nikada ne dostiže zakonske zahtjeve. Ali oni koji su pod kišobranom milosti, imaju religiju u kojoj se nikada ne umaraju jer imaju mir sa Bogom.

U Galatima 4:13, Pavle kaže da se našao u poziciji da propovijeda Galaćanima zbog bolesti. Ne znamo detalje o čemu se zapravo radilo, ali moguće da se Pavle liječio od neke bolesti dok je boravio u tim krajevima. U svakom slučaju, Pavlovi čitaoci bi tačno znali na šta je mislio. Oni su, zajedno s njim, shvatili da je Pavlova bolest bila Bogom osmišljena pojava koja mu je pružila priliku da im propovijeda o Isusu.

Pavle svoje stanje opisuje kao iskušenje ili teret za Galaćane. Možda je od njih zahtijevao medicinsku pomoć ili ga je to činilo fizički neprivlačnim. Opet, ne znamo.

Znamo da je Pavle na ovu bolest gledao kao na nešto zbog čega bi mogao da izgleda slabim u očima Galaćana. Ljudi često pokušavaju da sakriju bolest zbog straha da ne ispadnu slabi. U ovo doba bilo je još gore. Mnogi ljudi su smatrali da je bolest kazna Božja ili bogova za velika nedjela. To je stigmatizovalo osobu kao odbačenu od strane božanstva ili krivca za veliko zlo.

Međutim, Galaćani nisu tako odgovorili Pavlu. Nisu ga prezirali. Upravo suprotno, primili su Pavla kao da je anđeo ili sam Hrist.

Toliko su cijenili njegovu poruku o vjeri u Isusa da su odbili da dopuste da ih njegova bolest spriječi da mu odaju počast.

Pavle ih pita šta se u međuvremenu dogodilo. Želi da zna šta se promijenilo između njihove prve zajedničke sezone i ovog trenutka u kojem odbacuju jevanđelje koje je Pavle propovijedao, istinu o Božijoj milosti kroz vjeru u Isusa. Zašto bi prešli od primanja Pavlove poruke o Hristu sa takvom radošću, do nevjerovanja i da počnu dobrovoljno da rade kao robovi pod Mojsijevim zakonom?

Tada bi, sjećao se Pavle, iskopali oči i dali mu ih. To je zbunjujući komentar, s obzirom na to da ne znamo potpuni kontekst onoga što se dogodilo između ovih vjernika i Pavla. Naučnici sugerišu da je Pavlova bolest možda imala veze sa očima. Možda on sugerise da bi mu Galaćani svojevorno dali svoje, da su transplantacije oka bile moguće. Ili možda Pavle jednostavno koristi ekstreman jezik kako bi opisao koliko su Galaćani bili nevjerovatno odani i predani njegovom učenju o Isusu.

U svakom slučaju, stvari su se očito promijenile. Judaisti su počeli da uspijevaju uvjeriti Galate da Pavle i njegova poruka milosti nisu pouzdani. To ih je navelo da izgube poštovanje prema Pavlu i njegovoj poruci. Sada im nedostaje i samopouzdanja da sama vjera u Hrista može biti dovoljan razlog da ih Bog prihvati kao voljenu djecu (Galatima 2:4).

Pavle ih sada naglašeno pita: „Jesam li postao vaš neprijatelj govoreći vam istinu?“ Iako Galaćani možda ne opisuju Pavla kao svog neprijatelja, moguće je da se ljute na njega. Možda se osjećaju prevarenim. Uostalom, nije li previše dobro da bude istina da će Bog oprostiti naše grijehе kao odgovor na našu jednostavnu vjeru? Ali Pavle nije lagao i sada ih izaziva da se vrate vjeri.

U 17. stihu Pavle razotkriva taktiku lažnih učitelja koji zavode Galaćane. Koriste laskanje kako bi pridobili puno svojih žrtava. Daleko od istinskog ohrabrenja i afirmacije, judaizatori nadimaju ljude kako bi ih doveli na svoju stranu. To je manipulacija ljudskom željom da se osjećaju važnim. Najopasniji lažni učitelji uvijek se služe

lukavim sofizmom i djeluju na takav način da zadobiju lojalnost ljudi za sebe. Ali oni nemaju dobre namjere.

Dio cilja ovog laskanja, Pavle kaže, jeste da otuđi Galaćane od njega – da se „zatvore“. Ako judaisti mogu natjerati Galaćane da se odvrte od Pavla, tada je njihova posao faktički završen. Drugim riječima, Pavle otkriva krajnji motiv lažnih učitelja: promovisanje njihove vlastite slave.

Pavle dalje govori da je dobro biti revan, i ako se neko revno trudi oko drugih, ali ako to nije u dobroj namjeri tada imamo problem. On bi volio da ima i drugih revnih kao on sam, da Galaćani ne zavise samo o njegovom prisustvu. Drugim riječima, ne bi trebali mijenjati svoj fokus kako bi se uklopili sa bilo kojim učiteljem koji se nalazi u gradu. Njihov fokus na Hrista treba da ostane bez obzira da li je Pavle tu ili ne.

Pavle se sada upoređuje sa porodiljom. On Galaćane naziva svojom dragom dječicom. Njegova briga za njih je iskrena, a ne trik da ih navede da mu odaju počast. U stvari, njegovo srce se slama za njih dok ponovo pokušava da ih na neki način rodi.

Ova metafora rađanja nema za cilj da saopšti da je Pavle taj koji je donio spasenje Galaćanima. Samo vjera u Hrista može uzrokovati da se osoba ponovo rodi. Umjesto toga, Pavle opisuje svoje vlastito emocionalno iskustvo u patnji i slavljenju rođenja Galaćana kada su vjerovali u Hrista dok je bio s njima. Sada opet pati za njima kako bi umakli od lažnog učenja judaista i potpuno vjerovali dobroj vijesti o svom statusu u Hristu.

Konkretnije, Pavle opisuje trenutak porođaja kao trenutak kada se Hrist u njima oblikuje. Ovo je slika koju Pavle slika i u svojim drugim pismima. „Hrist u vama“ je „nada slave“ (Kološanima 1:27). „...da Hristos prebiva kroz vjeru u vašim srcima“ (Efescima 3:17).

Pavle zaključuje ovu liniju mišljenja o Galatima, izražavajući iskrenu želju da može biti s njima. Čini se da je svjestan da bi njegov ton prema njima mogao biti grub. Koristio je grube riječi o njihovom početku da slijede zakon zbog lažnog učenja judaista. Čak ih je nazvao

„bezumnim“ (Galatima 3:1). Naravno, Pavlova motivacija za ovaj pristup je ljubav i on je u pravu što to čini.

Ovdje se, međutim, čini da je Pavle zabrinut da bi svojom grubošću mogao odbiti Galaćane, čak i ako im piše iz iskrene ljubavi. Želio bi da može biti s njima licem u lice kako bi mogli vidjeti u njegovim očima koliko je duboko zabrinut za njih. Kaže da je samo iskreno zbunjen zbog njih. Drugim riječima, on to ne shvata! Bori se da shvati šta im se dogodilo.

Ono što Pavle govori Galatima važi i za nas danas. I dalje živimo na neprijateljskoj teritoriji. Đavolu je još uvijek vrlo lako odvratiti nas od jevanđelja i vratiti nas legalizmu. Legalizam nije nešto što moramo naučiti. To je dio samog našeg bića. To je dio naše kulture. To je dio same naše prirode.

Živjeti po vjeri je jedini način na koji možemo biti spašeni. Dokle god smo vjernici, dajemo Bogu dopuštenje, pravo da nas odvede na nebo, ne zbog naše vjere nego zbog Hristove pravednosti. Vjera ne doprinosi našem spasenju. Vjera je samo instrument, kanal kojim primamo Hristovu pravednost. Novi savez je potpuno jasan. Nismo spašeni zbog naše vjere, nego smo spašeni Hristovom vjerom. Naša vjera je bitka u smislu da ne smijemo odustati od dara spasenja.

Ilustracija dva saveza

Recite mi, vi koji želite da budete pod zakonom: Zar ne čujete šta kaže Zakon? (21. stih)

Galatima 4:21-31 mnogi smatraju najtežim odlomkom u Poslanici Galatima. Razlog za to je trostruk.

1. To pretpostavlja poznavanje Starog saveza koji danas poznaje malo hrišćana.

2. Pavlov argument je donekle tehnički u ovom odlomku, poznat rabinskoj školi njegovog vremena, ali ne i hrišćanima modernog doba.

3. Konačno, ovaj odlomak je težak jer su njegove istine u suprotnosti s učenjima mnogih koji termin Stari savez i pojam Novi savez ograničavaju samo na vrijeme. Kažu da se Stari savez odnosi na

period istorije od Mojsija do Hrista, a Novi savez se odnosi na period od Hrista na zemlji do njegovog drugog dolaska.

Prema Novom savezu, posebno prema Pavlu, termin Stari i Novi savez ima dvije primjene. Ima istorijsku primjenu i drugo, ima teološku primjenu.

1. Istorijski gledano, termin Stari savez i termin Novi savez imaju veze sa vremenom, što je tačno. Kada je Bog dao zakon preko Mojsija, grešno čovječanstvo je legalno bilo pod zakonom i njegovim prokletstvom sve dok Hrist nije došao i otkupio čovječanstvo nekih 1500 godina kasnije.

Galatima 3:23-25 bave se ovom terminologijom Starog i Novog saveza. Ali termini Stari i Novi savez imaju i teološko značenje.

2. Teološki, kada se koriste ovi termini, termin Stari savez se odnosi na spasenje djelima zakona. Nasuprot tome, Novi savez se odnosi na spasenje po milosti. Kada te termine koristimo teološki, oni su bezvremenski.

Na primjer, ako bismo danas obećali Bogu da ćemo biti dobri da bismo bili spašeni, mi zaista ulazimo u starosavezni sporazum s Bogom. U tom teološkom smislu, u ovom drugom smislu Pavle se bavi dvama pojmovima Stari i Novi savez u Galatima 4:21-31.

Sa ovom osnovom, pogledajmo sada argumente ovog odlomka. Otkrićemo da Pavlovi argumenti ovdje padaju u tri koraka. Prvi su stihovi 21 i 23. Ovdje nam Pavle daje istorijsku pozadinu svog argumenta, to jest Abrama i njegova dva sina. Jedan je bio Ismailo, drugi Isak. Zatim, u stihovima 24-27, Pavle koristi ova dva sina kao tipove ili simbole dva metoda spasenja.

1. Spasenje držanjem zakona ili spasenje djelima poistovjećuju se sa Starim savezom, religijom koja dovodi osobu u ropstvo.

2. Spasenje po milosti je Novi savez, religija slobode, religija radosti, mira i nade.

Zatim, konačno, u stihovima od 28 do 31, Pavle se lično obraća svojim čitaocima, u ovom slučaju Galatima i, naravno, ovo se odnosi na nas danas pošto je Biblija Božja Riječ za sve ljude u svako doba.

Judaizam je religija ropstva, kaže Pavle, pošto zakon osuđuje grešnike. Ali pravo hrišćanstvo je religija slobode otkako nas je Hrist otkupio ispod prokletstva zakona.

Proći ćemo kratko kroz neke detalje. Šta znači taj izraz „pod zakonom“? Prije svega, to ne znači „pod prokletstvom“. Da, ako ste grešnik prema zakonu, rezultat je nalaženje pod prokletstvom, ali „pod zakonom“ jednostavno znači biti pod vladavinom zakona, živjeti pod vlašću zakona. Kada se to dogodi, morate se opravdati pred Bogom na osnovu svog učinka, na osnovu svoje pravednosti. Stoga Pavle govori Galatima: „Recite mi, vi koji želite da se spasete, vi koji želite da zaradite svoje spasenje držeći se zakona, zar ne čujete šta zakon kaže?“

Riječ „zakon“ ovdje se odnosi na Toru, prvih pet knjiga Starog saveza, na Mojsijeve knjige koje se često nazivaju Petoknjižje. Šta nam govori ova knjiga zakona? Pavle vadi iz knjige zakona istoriju Abrama i njegova dva sina. Ako čitamo knjigu Postanja, naći ćemo tu istoriju ili priču o Abram. Abram je imao dva sina. Prvi je bio Ismailo, kojeg je proizveo preko Hagare, a drugi je bio Isak, kojeg mu je Bog dao posebnim čudom.

Da bismo razumjeli primjenu ove istorijske istine o dva sina, od kojih je jedan rođen od „robinje“ a drugi od „slobodne“ žene, moramo razumjeti ono što Pavle govori. Provešćemo nekoliko trenutaka da objasnimo ono što Pavle ovdje opisuje, jer Pavle pretpostavlja da vjernik razumije i poznaje Abramovu istoriju. U Pavlovo vrijeme, Biblija je bila samo Stari savez. Danas je Biblija i Stari i Novi savez. Previše hrišćana ignoriše Stari savez, što je vrlo pogrešno, jer su Stari i Novi savez cjelina.

Ukratko, Bog je Abram. obećao potomstvo i sina. Godine se prolazile a obećanje se nije ispunilo. Abram je počeo da sumnja. Pitao se čak da nije obećani sin možda dijete njegovog roba Eleazara (Postanje 15). Gospod mu je kazao da će to biti njegov vlastiti sin. I tada je Abram vjerovao Bogu i to mu je pripisano u pravednost (Postanje 15:6). Bog je neobjašnjivo čekao i Sara, Abramova žena, je

prošla dob rađanja. Tako Sara dolazi kod Abrama koji sada ima oko 85 godina, a ona je deset godina mlađa. Ona mu kaže: „Mislim da nije moguće da ti Bog da dijete preko mene. Rekao je „tvoja bedra“, ali nije spomenuo ništa o meni. I tako Abrame, osjećam da trebaš pomoći Bogu da održi svoje obećanje. Zašto ne uzmeš moju robinju, Hagaru, kao svoju surogat ženu i rodiš dijete i pomogneš Bogu da održi obećanje?“ Abram je poslušao Saru, otišao kod Hagare i proizveo Ismaila.

13 ili 14 godina kasnije, Bog je došao Abramom i rekao: „Vjeruješ li da ti mogu dati dijete?“ U Rimljanima 4:17, pa nadalje, Pavle nam kaže da je Abram vjerovao Bogu, protiv nade, protiv svih naučnih dokaza, protiv ljudskog obrazloženja. Abram je uhvatio Boga za Njegovu riječ. Godinu dana kasnije, Sara je Abramom rodila dječaka i dali su mu ime Isak, što znači smijeh ili radost.

Ismailo je već imao otprilike 13 godina kada se Isak rodio. Jednog dana Sara je čula Ismaila kako se ruga Isaku. Otišla je do Abrama i rekla: „Abrame, želim da se riješiš ove žene i njenog sina jer ovaj njen sin neće dijeliti nasljedstvo koje će moj sin Isak imati.“ Sara, koja je bila odgovorna za rođenje Ismaila, sada se okreće protiv ovog dječaka. Ali Abram je duboko zabrinut. Zašto? Jer, iako Ismailo nije bio Sarino dijete, on je bio Abramovo dijete. Abram je veoma uznemiren zbog ovog zahtjeva. Ali, kao dobar vjernik, on ide kod Boga po savjet i ovaj put Bog kaže Abramom: „Abrame, moraš da poslušаш Saru. Morate se riješiti ove zamjenske majke i njenog sina Ismaila, jer obećanje koje sam vam dao da će svi narodi na zemlji biti blagosloveni kroz vas [Postanje 12:3] mora biti preko Isaka. I Ismailo neće imati udijela u tome.“ Ovo je istorija iz Starog saveza (Postanje 21:8-13).

Pavle ovo koristi kao simbol dva saveza, simbol dva načina spasenja: spasenja djelima (držanje zakona) i spasenja vjerom u Isusa Hrista, Božje obećanje (Galatima 4:24). Ova dva sina, Ismailo i Isak, su simbolični. Oni predstavljaju dva saveza. Jedan je sa planine Sinaj, to jest zakona koji rađa ropstvo. Zakon nas ne spasava. On jednostavno donosi kletvu. To nas dovodi u ropstvo straha od smrti. Ovaj

Stari savez predstavlja Hagara.

Zatim, u stihu 25, on nam kaže da Hagara, koja predstavlja goru Sinaj (mjesto gdje je Bog dao Zakon), odgovara Jerusalimu, ne nebeskom Jerusalimu, već doslovnom Jerusalimu, koji je u ropstvu i danas. Jevreji su još bili pod rimskim ropstvom kada je Pavle napisao ovo pismo, i to je bilo političko ropstvo. Apostol Pavle govori Galatima da je judaizam njegovog vremena još uvijek bio u ropstvu legalizma, čiji predstavnik je Jerusolim, glavni grad Izraela, sjedište vjerske vlasti.

Lažni učitelji koji su doveli u zabludu galatijske hrišćane bili su iz Jerusalima. Kao predstavnici Zakona, oni su vraćali Galate u sistem ropstva.

A gornji Jerusolim je slobodan, on je majka svih nas. (26. stih)

Pavle objašnjava da je „gornji“ Jerusolim, odnosno nebeski Jerusolim slobodan, koji je majka svih nas. Nije pogrešno ni ako ovo shvatimo kao „duhovni Jerusolim“, od Boga. „Mi“ kojima je to „naša majka“ odnosi se na vjernike, nanovo rođene hrišćane.

Zatim Pavle daje izjavu citirajući Isaiju 54:1, u stihu 27: „Jer napisano je: Raduj se, nerotkinjo koja ne rađaš! Kliči i uzvikuj, ti što nisi u porođajnim bolovima, jer djece napuštene žene ima više nego djece one koja ima muža.“

Mi ljudi smo grešnici. Nismo u stanju proizvesti zadovoljavajuću pravednost. Jalovi smo kada je u pitanju spasenje djelima. Ali jevanđelje donosi neočekivanu plodnost.

A mi smo, braćo, djeca obećanja, kao što je bio Isak. (28. stih)

Za poređenje, oni koji su rođeni od slobodne žene poput Abramove žene Sare (Postanje 21:1-3) rođeni su u slobodi. Na taj način, oni koji su vjerovali u Hrista, kao što su galatski hrišćani u početku činili, su poput Isaka. Oni su rođeni u slobodi. Tačnije, hrišćani su djeca obećanja, kao što je bio Isak.

U stvari, hrišćani postaju djeca Božja istim obećanjem koje je Bog dao Abram u Isaku. Ranije u Poslanici Galatima, Pavle je napisao da su „oni koji su od vjere blagosloveni zajedno s

Abramom“ (Galatima 3:9) i da „ako ste Hristovi, onda ste Abramovo potomstvo, naslednici po obećanju“ (Galatima 3:29). U tom smislu, hrišćani su zaista Isakova braća i sestre.

Dakle, ako pokušavamo otići na nebo vlastitim nastupom, pripadamo Ismailu. Ako idemo na nebo vjerom u Isusa Hrista, što je dar koji dolazi od Boga kao obećanje, onda smo djeca obećanja kao Isak. Sada idemo korak dalje. Bog je Izraelu dao tri oca: Abrama, Isaka i Jakova. Greška koju su Jevreji napravili je njihov stav da ako su fizički, bukvalni potomci ove trojice ljudi, onda su pripadali Božjem saveznom narodu i spasenje je bilo njihovo. Ovo je zabluda. To je izopačenje onoga što je Bog namjeravao kada je Izraelu dao tri oca. Pavle to ispravlja u Rimljanima 9. On jasno stavlja do znanja da ne pripada Izraelu svaki fizički potomak. Nije svako ko se poziva na Abrama, Isaka i Jakova pravi Jevrejin.

Ova tri oca simbolizuju tri osnovna, temeljna elementa koji čine pravo hrišćanstvo, pravu djecu Božju:

1. Abram označava vjeru. Da bismo bili dijete Božje, moramo imati vjeru Abramovu. Da bismo bili Abramovo potomstvo, moramo imati vjeru našeg oca, Abrama.

2. Poput Isaka, mi moramo biti rođeni od Boga. Isak predstavlja one koji su rođeni odozgo.

3. Treće, Pavle se ne bavi Jakovom u poslanicima Galatima ili Rimljanima 9. Na osnovu logičnog zaključka, Jakov predstavlja one čija vjera istrajava do kraja. Riječ Jakov znači „spletkaroš“. Nakon što smo prihvatili Hrista, đavo nas može uvjeriti, kao što je to učinio hrišćanima iz Galatije, da je spasenje djelimično po milosti, a dijelom po djelovanju. Tada počinjemo da pokušavamo da zaradimo svoje spasenje nakon što prihvatimo Hrista i upadnemo u zamku suptilnog oblika legalizma. Ali Pavle nam govori: „Ne.“ Moramo imati Jakovljevu vjeru koja je opstala do kraja. Da, Jakov je bio spletkaroš. Pokušavao je da zadobije prvenaštvo raznim planovima, ali na kraju, kada se rvaio sa Anđelom, nije odustao od Boga. Tada je Jakovljevo ime promijenjeno u Izrael, „onaj koji je pobijedio sa Bogom“.

U 29. i 30. stihu Pavle navodi da postoji antagonizam tjelesnog protiv duhovnog. Hrišćani postaju Božja djeca kao rezultat Božjeg djelovanja kroz Duha svetoga. To nije nešto što možemo napraviti sami. Kao što je Ismailo zagorčao život Isaku, tako će i Sotona zagorčati život nama koji stojimo pod milošću Božjom. Postati hrišćanin znači suočiti se s progonom. Zašto? Jer hrišćanin pripada kraljevstvu nebeskom, kraljevstvu Božjem, ali još uvijek živi na neprijateljskoj teritoriji. Neprijatelj će se pobrinuti da nam život bude jadan, nadajući se da ćemo odustati od svoje vjere u Hrista. Ali, u ovom slučaju, u pitanju je legalizam. Pavle povezuje Ismailovo ismijavanje Isaka s progonom hrišćana od strane judaista.

Pavlova poenta je vrlo direktna. Oni koji su insistirali da hrišćani moraju slijediti zakon da bi bili istinski spašeni odgovaraju Ismailu. Oni su još uvijek bili u ropstvu grijeha, a Bog ih je protjerao, na neki način. Između ostalog, upravo zato što su zbog ropstva legalizmu odbacili Mesiju.

Ovdje dobijamo još jedno etičko pitanje: Da li je Bog bio nepravedan prema starom Izraelu davši im Zakon, dok je hrišćanima dao mogućnost stajanja pod spasonosnom blagodaću u Hristu? Odgovor je NE. Jevanđelje o Spasitelju bilo je dato čovječanstvu još od pada u grijeh (Postanje 3:15). Spasenje je bilo ilustrirano kroz žrtve. Mojsijev Zakon je sistematizovao žrtve, službu u Svetilištu i praznike na način koji je detaljno prikazivao Plan spasenja. Tačno je da su Jevreji bili u obavezi da ispunjavaju odredbe Zakona, ali su imali više nego dovoljno materijala da shvate svrhu svega. Duhovni fokus Izraelaca trebao je biti na spasenju kao Božjoj pripravi. Međutim, umjesto reforme srca, oni su se učvršćivali u legalizmu i nacionalnoj gordosti „Božjeg naroda“. Umjesto pravog pokajanja, oni su dodavali Zakonu ljudska pravila koja bi im navodno pomogla da se ne približe kršenju Zakona. To je reakcija neobraćenog srca koje je odlučno da se predstavi Bogu – i drugim ljudima – na osnovu vlastitog performansa. Ta spoljašnja formalistička religioznost učinila ih je nesposobnima ne samo da ispravno vrednuju proročke ukore, već i da prepoznaju i

cijene poniznog Mesiju. Odbacivanje Mesije bio je završni čin u nacionalnom otpadu od Boga.

Sada kada je Hrist došao, oni koji su legalistički slijedili zakon kao sredstvo spasenja više nisu imali nikakvog udijela u nasleđu od Abrama. To nasleđe je samo za one koji se uzdaju samo u Hrista za oprostjenje grijeha i mjesto u Božjoj porodici.

Spasenje djelima zakona i spasenje po milosti se međusobno isključuju. Ne možemo ih udružiti. Ne možemo biti opravdani vjerom plus nečim drugim, jer u trenutku kada išta dodamo našem spasenju po milosti, Pavle nam kaže u Galatima 5:4, da smo otpali od milosti i odvojili se od Hrista.

Nanovo rođeni hrišćani – simbolično su djeca slobodne žene. Ne mogu biti djeca i slobodne i robinje istovremeno!

5. Sloboda u Hristu i život po Duhu

Za takvu slobodu Hristos nas je oslobodio. Zato budite nepokolebljivi i ne dajte se opet upregnuti u jaram ropstva. (Galatima 5:1)

Cijela Pavlova svrha pisanja hrišćanima iz Galatije bila je da im vrati slobodu i mir koje su imali u Hristu. Judaisti su, kao što smo vidjeli u prethodnim poglavljima, prevarili i zarobili te galatijske hrišćane u suptilni oblik legalizma i time im oduzeli radost spasenja.

Pošto im je pokazao njihovu grešku iz svih mogućih uglova, Pavle sada ovim galatskim hrišćanima daje neke praktične savjete. U Galatima 5:1-12, Pavle suprotstavlja dvije metode spasenja, jevanđelje naspram legalizma, ili, drugim riječima, spasenje samo po milosti naspram spasenja djelima zakona. Za Pavla su se put milosti i put zakona međusobno isključivali. Put zakona čini spasenje zavisnim od ljudskih dostignuća. Osoba koja krene putem milosti jednostavno stavlja sebe i svoje grijehе pod milost Božju. Ova dva načina se ne mogu miješati. Sada Pavle dvaput povlači kontrast: prvo, u stihovima 1-6, sa stanovišta onih koji praktikuju ove dvije metode, i drugo, u stihovima 7-12, sa stanovišta onih koji ih propovijedaju.

Pavle poziva na slobodu u 1. stihu. Stojte čvrsto u svojoj slobodi. Slobodi od čega? Od stajanja pod zakonom. „Ali kad se vrijeme navršilo, Bog je poslao svog Sina, rođenog od žene i rođenog pod Zakonom, da iskupi one koji su pod Zakonom, kako bismo mogli dobiti posinaštvo.“ (Galatima 4:4-5) U Galatima 3:10, Pavle nam kaže da je svako ko je pod zakonom pod prokletstvom jer zakon proklinje svakoga čiji rad nije savršen. Pavle moli Galaćane da se ne vraćaju na legalizam koji on definiše kao jaram ropstva. Ovo je bila jedna od najvećih kontroverzi koje su se dogodile u ranoj hrišćanskoj zajednici (Djela 15). Jaram ropstva je jaram ropstva, a rob je osoba koja živi u stalnom strahu jer je njegov gospodar vrlo strog. Za razliku od ovog jarma ropstva, postoji još jedan jaram koji je donijet ljudima, a uveo

ga je sam Isus u Mateju 11:28-29. Hristov jaram je život koji potpuno zavisi od Boga. Nasuprot tome, jaram ropstva je jaram koji u potpunosti zavisi od našeg učinka. To je razlika između spasenja po milosti i spasenja po zakonu.

Postoji samo jedan način na koji možemo biti spašeni, a to je blagodaću našeg Gospoda, Isusa Hrista.

Evo, ja, Pavle, kažem vam: ako se obrežete, Hristos vam neće ništa koristiti. (2. stih)

Šta on ovdje govori? Traženje Božjeg odobrenja slijedeći Mojsijev zakon čini Hristovu smrt za naše grijehе bezvrijednom. Konkretnije, Pavle kaže da „prihvatanje obrezivanja“ znači da nam Hrist ne pomaže. Pavle ne kaže da je obrezivanje, samo po sebi, pogrešno. On je obrezao Timoteja. Ali on je protiv obrezivanja kada se ono koristi kao metoda spasenja. Pavlova poenta je da je spasenje ili samo kroz vjeru u Hrista, ili je to kroz obrezanje i zakon. Ne može biti oboje. On kaže, ako smo obrezani da bismo se spasili, mi smo se stavili pod zakon. A pošto je zakon, Tora, cjelina, mi smo u obavezi da se pridržavamo svakog pojedinačnog zahtjeva zakona da bismo bili spašeni. To se podrazumijeva ako insistiramo na obrezivanju da bismo se spasili. Takva osoba traži od Boga da mu sudi prema njegovim djelima, a ne prema Hristovim zaslugama. To sugeriše da takva osoba ne vjeruje Hristu za svoje spasenje.

Odvojiste se od Hrista, vi koji pokušavate da se opravdate po Zakonu, izašli ste iz okrilja njegove blagodati. (5. stih)

Nije dovoljno poznavati zakon. Nije dovoljno držati se dijela zakona. Nije dovoljno čak ni pridržavati se većine zakona. Ako se ne držimo zakona u jednoj tački i zavisimo od tog držanja zakona za naše spasenje, za nas nema nade jer je zakon cjelina i, ako želimo zakon koristiti kao metod spasenja, onda smo dužni da se pridržavamo svih zakona ili nismo uspjeli.

Postoji još nešto što moramo imati na umu. U trenutku kada svom spasenju dodamo držanje zakona, mi smo otpali od milosti. Okrenuli smo leđa spasenju samo kroz Isusa Hrista. Kao što je

nekoliko puta spomenuto, dvije metode spasenja, legalizam naspram milosti, dijametralno su suprotne jedna drugoj. Ne mogu se miješati. One se međusobno isključuju. Obratiti se zakonu kao sredstvu spasenja znači reći zbogom spasenju po milosti. Imajte na umu, Pavle kaže u 1. Timoteju 1:15, da je Hrist došao da spase grešnike; ne možemo da držimo zakon kao sredstvo spasenja i kažemo: „Želim da se spasem milošću“, jer u trenutku kada prihvatimo milost, priznajemo da smo grešnici kojima je neophodan Spasitelj.

Pavle se u 5. stihu okreće onima koji se uzdaju samo u Hrista za svoje spasenje, zajedno s njim. Zajedno, kaže on, željno čekamo nadu pravednosti, vjerom. Šta čekamo tako željno? Pavle misli na dan suda, kada ćemo čuti da nas sam Bog proglašava pravednima zbog naše vjere u Hrista. Do tog dana čekamo, polažući svu nadu u samo jednu osobu: Isusa.

Duh sveti nas uvjerava da smo primljeni u Božju porodicu (Rimljanima 8:16-17). To donosi mir koji dolazi od Isusa Hrista.

Ali, iako kao vjernici stojimo opravdani pred Bogom u Hristu, mi i dalje imamo grešnu prirodu. Još uvijek živimo u grešnom svijetu. Stoga je spasenje kao krajnja stvarnost budućnost. Da, mi smo spašeni nadom, kaže Pavle u Rimljanima 8, ali nada nije nada ako je već imamo u stvarnosti. Budući da smo spašeni nadom, strpljivo čekamo konačno spasenje kroz pravednost vjerom. Kroz Isusa Hrista imamo tri osnovna elementa spasenja.

1. Prvo, imamo opravdanje, što jednostavno znači da stojimo savršeni, stojimo potpuno pravedni pred Bogom i Njegovim zakonom, u Hristu Isusu, tako da u trenutku kada vjerujemo, zakon nas više ne osuđuje na smrt. Prešli smo iz smrti u život (Jovan 5:24). Naš položaj je savršen, ali još uvijek imamo grešnu prirodu.

2. Drugi element spasenja, koji je stalni proces, koji hrišćanin svakodnevno doživljava, je posvećenje. Kroz Duha, dok hodamo u Duhu, „tijelo“ se nadvladava (Galatima 5:16). Ali napredak hrišćanskog rasta, svetog življenja, ne mijenja našu prirodu.

3. Krajnji element spasenja, ili proslavljanje, dogodiće se prilikom

Drugog Hristovog dolaska kada se „smrtno obuče u besmrtnost“ (1. Korinćanima 15:51-54). Tada, i samo tada, iskusićemo potpuno spasenje koje smo prihvatili u Isusu Hristu vjerom. Pavle kaže da pravi hrišćanin ima mir s Bogom kroz opravdanje vjerom, ali on strpljivo čeka konačno spasenje koje je otkupljenje naših tijela.

Jer u Hristu Isusu ništa ne vrijedi ni obrezanje ni neobrezanje, nego vjera koja kroz ljubav djeluje. (6. stih)

Spasenje je dar. Ono što radimo, bilo da je to čin obrezivanja ili čin krštenja, nas ne spašava. Bilo koja predstava koju činimo u ime Hrista nas ne spašava, bilo da se radi o izgonu đavola, činjenju čuda ili bilo čemu što radimo kao hrišćani. Oni ne doprinose našem spasenju. Da, posvećenje je dokaz opravdanja. To je plod spasenja, ali ne doprinosi tome. Sve što radimo, ili Bog čini u nama, nema zasluga. U potpunosti smo spašeni kroz Isusa Hrista.

Rezultat istinskog opravdanja vjerom, jedino čemu se radujemo i čemu živimo, je vjera koja djeluje kroz ljubav. U trenutku kada prihvatimo Hrista i Duh sveti se nastani u nama, ne samo da nas podsjeća da smo dijete Božje, ne samo da donosi mir u naša srca, već takođe donosi u naša srca vitalni sastojak istinske ljubavi (1. Korinćanima 13:4-8a). To je ljubav koja će odražavati Hristov karakter (Jovan 13:34-35).

Dobro ste trčali. Ko vas je spriječio da se pokoravate istini? (7. stih)

Ovo je veoma važna izjava: „Trčali ste dobru trku.“ Spasenje je dar. Besplatno je, ali hrišćanski život se poredi sa trkom. To zahtijeva mnogo truda. Zahtijeva hodanje u Duhu po vjeri i ova vjera mora opstati do kraja (Matej 10:17-22). Pogledajmo Jevrejima 10:35-39: „Ne odbacujte svoju slobodu, koja donosi veliku nagradu. Jer vam je potrebna **istrajnost**, da biste, kad izvršite Božju volju, primili ono što je obećano. Jer još samo malo, i stići će onaj koji dolazi i neće kasniti. **A pravednik će živjeti vjerom, ali ako odstupi, neće biti po volji moje duše.** A mi nismo od onih koji se povlače u propast, već od vjere na zadobijanje duše.“ Ušli smo pod kišobran opravdanja vjerom; sada

ostanimo tamo uz našu hrišćansku trku, našu borbu protiv nevjere.

Pavle kaže da nagovaranje na krivi put ne može dolaziti od onoga koji nas je pozvao u vjeru – ni od Boga ni od Hrista. Dolazi od lažnih učitelja koji odvođe one koji ih slušaju u pogrešnom smjeru.

Pavle u 9. stihu dijeli poznatu poslovicu koja treba da ilustruje njegovu tezu i da pokaže da njegova zabrinutost nije pretjerana. Kvasac ne ostaje izolovan ni na jednom mjestu unutar grude tijesta. Raširi se i postane dio cijelog hljeba. Na sličan način, lažno učenje i njegove posledice nikada nisu ograničene na samo nekoliko ljudi u grupi. Ili se odbacuje i uklanja ili se probija u misli i praksu cijele grupe. Lažne ideje su zarazne; šire se i obuzimaju (Matej 16:5-12).

U 10. stihu, Pavle se obraća Galatima. On kaže: „Vjerujem da niste budale. Vjerujem da vas ovo lažno učenje neće prevariti. Vjerujem da ćete shvatiti svoju grešku i vratiti se Hristu.“ On nastavlja: „Ali onaj ko vas je uznemirio [ovi judaisti koji su došli u Galatiju, ili Sotona, koji stoji iza svega ovoga] snosiće osudu, ko god da je. Sjetimo se šta je Pavle rekao u uvodu ovog pisma u Galatima 1:8-9: „Ali čak i kad bismo vam mi, ili kad bi vam anđeo s neba objavio drugačiju dobru vijest od one koju smo vam već objavili, neka bude proklet. Ono što smo već rekli, to i sada ponavljam: Ko god vam objavi drugačiju dobru vijest od one koju ste već prihvatili, neka bude proklet.“

A ako ja, braćo, i dalje propovijedam obrezanje, zašto me onda i dalje progone? Kad bih to činio, onda krst više ne bi bio kamen spoticanja. (11. stih)

Ovdje se Pavle osvrće na ono što bi moglo biti alternativna glasila. Na osnovu ovog stiha, čini se da je neko širio tvrdnju da je Pavle učio o neophodnosti obrezivanja. Ovo je možda bio jedan od načina na koji su lažni učitelji zadobili prihvatanje u galatskim zajednicama: sugerišući da je njihova poruka ista kao i Pavlova, i da Pavle zahtijeva da se ljudi obrežu kako bi bili spašeni.

Pavle jasno daje do znanja da ne poučava tako nešto. Na kraju krajeva, to je upravo ono što ti hrišćani saboteri žele da Pavle kaže. Da je propovijedao da se muškarci moraju obrezati, jevrejske vjerske

vođe bi prestale da ga progone! Logika je direktna: zašto su ove vođe progonile Pavla? Zbog čega su bili toliko ljuti? Pavle to opisuje kao „spoticanje krsta“. Judaisti su bili bijesni jer je Pavle insistirao na tome da ne možemo ništa učiniti vlastitim ljudskim naporom da se spasimo. Hrist je otkupio sve naše grijehе na krstu.

Za one koji su još uvijek privrženi Mojsijevom zakonu, to je krst učinilo skandalom – kamenom spoticanja, što znači veliki uvredu. Da je Pavle zaista govorio hrišćanima da se moraju obrezati, ta uvreda bi nestala. Pavle je govorio upravo suprotno.

O, kad bi bili odsječeni oni koji vas zbunjuju. (12. stih)

Iako ovo zvuči kao oštra izjava i Pavlovo obrušavanje na njegove teološke neprijatelje, njegova ljutnja je pravedna i odražava želju za potpunim odvajanjem od štetočina, iako je to u praksi gotovo neizvodljivo, jer nikad ne možemo znati kad korov ponovo može narasti, a često se žito i korov teško razlikuju dok ne donesu rodove.

Prava hrišćanska sloboda

A vi ste, braćo, pozvani na slobodu. Samo neka vam ta sloboda ne služi kao podsticaj grešnom tijelu, nego u ljubavi robujete jedni drugima. Jer se sav Zakon ispunjava u jednoj riječi: „Voli svog bližnjeg kao samog sebe.“ Ali, ako jedni druge grizete i izjedate, pazite da jedni druge ne istrijebite. (Galatima 5:13-15)

U istoriji hrišćanstva, gdje god se propovijedalo pravo jevanđelje, uvijek je bilo onih koji su zloupotrebljavali svoju slobodu u Hristu. Ovo je opasnost jevanđelja, da se shvati kao dozvola za grijeh, tj. da hrišćanin doživi sebe kao privilegovanog grešnika. To se naziva „jeftinom milošću“. Legalizam je neprijatelj jevanđelja, ali opasnost jevanđelja je antinomizam ili jeftina milost.

Pavle je odgovorio na ovo pitanje u Rimljanima 6:15: „Dakle, šta sada? Zar da griješimo zato što nismo pod zakonom nego pod blagodaću? Nipošto!“

U Galatima 5:13-15, Pavle dijeli ovu zabrinutost s hrišćanima iz Galatije. On to radi iz dva razloga.

1. Zbog opasnosti s kojom su se ovi Galaćani suočili u prelasku od legalizma do antinomizma.

2. Drugi razlog je zato što su judaisti optužili Pavla upravo za ovu stvar. Judaisti su rekli Pavlu: „Ako kažeš svijetu, ako kažeš hrišćanima, da su već opravdani u Hristu, da su savršeni u Hristu, da su potpuni u njemu, da su već prešli iz smrti u život, ti si uklonio sve podsticaje za svetim životom.“ Judaisti su to rekli jer zaista nisu razumjeli pravo opravdanje vjerom.

Ako nema prijetnje osudom za grijeh, šta sprječava ljude da i dalje griješe? Bez posledica, zar se ljudi neće jednostavno upustiti u svaku vrstu zle prakse? Sada se i Pavle suočava s tom idejom. On upozorava Galaćane da svoju slobodu u Hristu ne koriste kao priliku da sebično služe svojim prirodnim prohtjevima. Umjesto toga, trebali bi nesebično služiti jedno drugom u ljubavi.

Opet, da li živimo u Hristu ili ne, zavisi od toga na šta stavljamo fokus. Život pod zakonom, po definiciji, znači da pokušavamo da se opravdamo pred Bogom, sopstvenim naporom, kroz svoja djela. Fokusiramo se na sebe i kao rezultat toga zaista tražimo vlastitu slavu. Spasenje vjerom u Hrista se odnosi na ono što je on učinio. Ne radi se uopšte o nama.

Na sličan način, život u slobodi koju je Hrist kupio ne bi trebao biti fokusiran na sebe. Radi se o tome da vidimo Božju ljubav prema nama i da težimo da služimo jedni drugima istom ljubavlju.

Kako da definišemo pravu hrišćansku slobodu? Prvo trebamo razumjeti od čega nas je dobra vijest jevanđelja oslobodila. Tada možemo razumjeti šta hrišćanska sloboda nije. Koja je sloboda koju imamo u Hristu? U osnovi postoje četiri oblasti.

1. Hrist nas je oslobodio svake osude (Rimljanima 8:1). To je zato što smo, u Hristu Isusu, oslobođeni zakona i njegovog prokletstva. Hrist nas je oslobodio od osude zakona.

2. Hrist nas je oslobodio straha od smrti (Jevrejima 2:14-15; 1. Jovanova 4:16-18). Svako ljudsko biće je rođeno kao rob straha od plate za grijeh, mračnog žeteoca, smrti. To je postignuto njegovim

životom, smrću i uskrsnjem.

3. Hrist nas je oslobodio našeg ropstva grijehu (Jovan 8:32-36). Grijeh nije samo djelo. Grijeh je takođe sila. To je moć koja živi u samoj našoj prirodi. Pavle to jasno iznosi u Rimljanima 7.

4. Konačno, Hrist nas je oslobodio ispod jurisdikcije zakona (Rimljanima 6:14).

Ali jevanđelje nas ne oslobađa da grijeshimo ili čak da živimo život koji je u skladu sa željama naše grešne prirode. U srcu svakog ljudskog bića je urođena želja za slobodom – političkom slobodom, ekonomskom slobodom, društvenom slobodom i duhovnom slobodom. Većina svijeta koji danas vidimo prikazanog u medijima rezultat je te želje za slobodom. Čovjek se ne može duhovno spasiti; on je bankrotirao, ali, prečesto, kada primimo svoju slobodu u Hristu, ova sloboda je često zloupotrijebljena i pogrešno shvaćena. Hrišćanstvo, iako nas oslobađa – oslobađa od cijelog ovog područja koje smo spomenuli – ne oslobađa nas da radimo ono što želimo.

Mnogi smatraju da kada bi vlast došla u ruke hrišćana, oni bi onda zakonski propisali moral. To je legalizam, jer se moral ne može zakonski propisati. To ne funkcioniše.

Dakle, šta Pavle govori Galaćanima?

1. Hrišćanska sloboda nije sloboda prepuštanja „tijelu“.

2. Hrišćanska sloboda nije u iskorištavanju naših suvjernika (vidi: 2. Solunjanima 3:6-10).

3. Treće, hrišćanska sloboda nije sloboda zanemarivanja Božjeg zakona. Mnogo je ljudi koji misle da je Pavle protiv zakona ili da je njegovo učenje da je zakon ukinut. Ne, Pavle nije protiv zakona, već je protiv toga da se zakon koristi kao metoda ili kao sredstvo spasenja. Kada je u pitanju zakon kao standard hrišćanskog života, Pavle se uvijek pridržava zakona. Zakon, posebno duh zakona koji je ljubav, mora se podržavati kao standard hrišćanskog života, ali osuđivati kao sredstvo spasenja.

Osim Dekaloga, koji se još naziva moralni zakon, i koji definiše i čuva odnose između čovjeka i Boga i međuljudske odnose, postoje

zakoni zdravlja i mnoga druga načela koja su standard zdravog hrišćanskog života. Jednom kad „proglasite“ Zakon ukinutim ili da je sav Zakon bio tipskog karaktera, tada možete da redefinišete grijeh ili ga pak smatrate „nebitnim“.

Osnovni smisao zakona je ljubav. Kada volimo jedni druge, tada je sav zakon ispunjen jer sada odražavamo, proizvodimo i doživljavamo plodove Duha koji je ljubav, radost, mir, dugotrpeljivost, umjerenost, i tako dalje, protiv kojih zakon ima ništa.

Ali, ako jedni druge grizete i izjedate, pazite da jedni druge ne istrijebite. (15. stih)

Ali „ako grizete i proždirete jedni druge“ – to je ono što legalizam proizvodi. U trenutku kada idemo pod okrilje legalizma, više ne gledamo u Hrista za svoje spasenje, gledamo u sebe. Ako smo svi pod milošću, nema šta da se poredimo jedni sa drugima. Svi smo u istoj poziciji, grešnici spaseni milošću. Naša srca su puna radosti i zahvalnosti, ali legalizam gleda na naš nastup. Naši nastupi nisu isti. Otkrivamo da kada je osoba legalista, sklona je da osuđuje sebe ili se poredi sa onima koji su manje uspješni od nje. Imamo mnogo kontroverzi, mnogo se proždiremo, mnogo osuđujemo. Pavle kaže, ako se vratimo legalizmu, naša zajednica će prestati da bude zajednica puna ljubavi. Biće to zajednica puna ljubomore, ogovaranja i međusobnog osuđivanja. Ovo je plod legalizma.

Dakle, prava hrišćanska sloboda ima određene odgovornosti motivisane ljubavlju. Ove odgovornosti su dvostruke.

1. Ne činite ništa što utiče na vaš odnos prema Bogu. Kada pogledamo Pavlov savjet hrišćanima od Rimljanima 12 nadalje, posebno poglavlje 14:7-8, shvatićemo da mi, kao hrišćani, ne treba da činimo ništa što utiče na naš odnos prema Bogu.

2. Hrišćanska odgovornost znači ne činiti ništa zbog čega bi suvjernik posrnuo. S jedne strane, živimo životom koji je ugodan Bogu. S druge strane, ne činimo ništa što bi dovelo do toga da naši suvjernici krenu u pogrešnom smjeru. Prava hrišćanska sloboda znači da sada možemo živjeti životom služenja s ljubavlju i životom

samokontrole. Izbjegnimo ove dvije zamke koje je Sotona postavio: legalizam s jedne strane i antinomizam, ili jeftina milost, s druge. Ni jedno od njih ne predstavlja jevanđelje. Oni mogu, u određenim aspektima, ličiti na jevanđelje, ali su krivotvorine.

Duh nasuprot tijelu

Hrist je došao da nas oslobodi (Luka 4:18-21). Ali oslobodi od čega? Apostol Pavle, koga je Bog odabrao da propovijeda radosnu vijest spasenja, objavio je – u svojim poslanicama i, posebno, u Rimljanima i Galatima 5:1-15 – da je ta sloboda sloboda od krivice i osude zakona, sloboda od legalizma, odnosno korištenja zakona ili dobrih djela kao metoda spasenja i sloboda od vlasti i našeg ropstva grijehu. Jevanđelje nam ne daje dozvolu za grijeh, već nas oslobađa da živimo životom samokontrole i služenja s ljubavlju. Ali, kako možemo živjeti takvim životom? Ovo je pitanje koje postavljaju mnogi iskreni hrišćani. „Cijenimo sigurnost spasenja koju nam jevanđelje donosi“, kažu oni, „ali kako da živimo hrišćanskim životom, životom samokontrole, životom služenja s ljubavlju? Još uvijek se borimo u našem hrišćanskom iskustvu.“

Galatima 5:16-26 daje odgovor na to pitanje.

Ali prije nego što ispitamo ovaj odlomak, važno je za nas, kao hrišćane, da shvatimo što se događa u nama, prilikom našeg obraćenja, kada vjerujemo i prihvaćamo Isusa Hrista kao našeg Spasitelja. Ova promjena u nama se dešava u našim umovima. To nazivamo pokajanjem. Grčka riječ znači promjenu mišljenja, preokret uma. Ali nikakva promjena se ne događa u našem tijelu ili našoj grešnoj prirodi. U Efescima 2:3, Pavle nam kaže da nevjernik slijedi život u grijehu svojim tijelom, ili grešnom prirodom, ali i svojim umom. Ali u Rimljanima 7:15-25 isti apostol govori da i dalje postoji potpuna kontradikcija između tijela, koje se ne obraća, i uma, koji je napravio preokret.

Druga stvar koju trebamo shvatiti prilikom obraćenja je da doživljavamo ono što je poznato kao regeneracija ili novo rođenje. 2 Petrova 1:2-4 nam govori da postajemo sudionici božanske prirode.

Ova dvojaka iskustva kroz koja je prošao svaki pravi, istinski vjernik – promjena uma i novorođenje – donose veliku napetost između preobraćenog uma i Duha, i nepreobraženog tijela koje je još uvijek dio našeg bića.

Ali naše pitanje je: „Možemo li, kao hrišćani, pobijediti tijelo?“ Moramo li živjeti s ovom frustrirajućom tenzijom između obraćenog uma koji želi činiti dobro, pokoravati se zakonu Božjem, ispunjavati volju Božju i tijela koje se odbija obratiti i želi i voli griješiti?

Zbog ovog frustrirajućeg iskustva, mnogi hrišćani dovode u pitanje svoje obraćenje kada se suoče s takvim previranjima. Ali činjenica je da vjernik ima dvije prirode. Ove dvije prirode su u ratu jedna s drugom. Ovo će se nastaviti do našeg dana umiranja. Vjernik još uvijek ima grešnu prirodu sa kojom je rođen. Ali zbog novog iskustva novorođenja, regeneracije, vjernik takođe postaje dionik božanske prirode. Ove dvije prirode, tijelo i Duh su u stalnom ratu jedna s drugom. Stoga je napetost između tijela i Duha u stvarnosti dobar znak. To je dokaz našeg preobraćenja. Ako nemamo ovu napetost, onda se trebamo zapitati da li smo nanovo rođeni hrišćani.

Ali još uvijek nemamo odgovor na pitanje: „Može li se ovo grešno tijelo, koje je u suprotnosti sa željama preobraćenog uma, pokoriti i pobijediti?“ Poslanica Rimljanima 7 dokazuje, jasno, bez ikakve sjenke sumnje, da naši obraćeni umovi, ma koliko bili iskreni ili koliko smo jake volje, ne mogu, sami po sebi, ne mogu pobijediti tijelo. Da, moguće je, koristeći našu snagu volje, pokoriti tijelo na neko vrijeme, ali da ga savladamo, osvojimo, odgovor je: „Ne“. Pavlov zaključak u Rimljanima 7:24-25a je: „Jadan sam ti ja čovjek! Ko će me izbaviti od tijela smrti ove? Neka je hvala Bogu kroz Isusa Hrista, našeg Gospoda!“

Kako to Isus radi? Odgovor se nalazi u Galatima 5:16-26. Pavle jasno daje do znanja da, kroz Duha koji prebiva u nama, možemo umrtviti djela tijela.

Kažem vam dakle: Po Duhu živite, pa nećete udovoljavati požudi tijela. Jer tjelesna požuda se protivi Duhu, a Duh se protivi tijelu.

Zaista, oni se protive jedno drugom, tako da ne činite ono što biste željeli. (stihovi 16-17)

Hrišćanski život je plod jevanđelja. To ne doprinosi našem prihvatanju pred Bogom. Prihvaćeni smo od Boga i pred Bogom na osnovu posredništva Isusa Hrista i ničega drugog. Jedini način na koji možemo biti prihvaćeni pred Bogom je kroz milost našeg Gospoda, Isusa Hrista.

Stih 17 je objašnjenje stiha 16. Ako čitamo stih 17 sam po sebi, zvuči kao da hrišćani nisu u stanju da žive životom pobožnosti, služenja ljubavi, životom koji je ugodan Bogu. Ali, u 16. stihu, Pavle nam kaže da, pošto mi, kao hrišćani, hodimo u Duhu, tada nećemo ispuniti tjelesne požude. On ne govori o hodanju izgradnjom naše volje. Volja ne može pobijediti tijelo, ali ako hodimo u Duhu, nećemo ispuniti želje tijela. Imamo grešnu prirodu koja nas neprestano bombarduje grešnim željama. Ne moramo biti uvjereni u to jer smo svi upoznati s tim.

Možemo li reći „ne“ našem tijelu? Um može biti u stanju reći „ne“ tijelu za neko vrijeme, ali prije ili kasnije, posebno kada smo umorni ili pod pritiskom, um popušta i tijelo preuzima. Odvodi um u zarobljeništvo i tjera nas da radimo ono što naši preobraćeni umovi mrze da rade. Ovo je iskustvo Rimljanima 7. Ali Pavle nam govori, u Galatima 5:16 i Rimljanima 8:5, 9-13, da, ako hodimo u Duhu, ako dopustimo svetom Duhu da kontroliše naše umove, tada će tijelo zapravo biti pokoreno i pobijeđeno tako da tijelo neće moći da radi ono što želi.

A ako vas vodi Duh, niste pod zakonom. (18. stih)

Šta to znači? Biti pod zakonom, kao što smo ranije vidjeli, znači da živimo pod jurisdikcijom zakona. Živjeti pod jurisdikcijom zakona znači da se moramo povinovati zakonu i sami po sebi da bismo bili spašeni. Biti pod zakonom znači da zakon od nas, kao pojedinaca, zahtijeva da ga se, vlastitim naporom, savršeno pridržavamo. Ako ne poslušamo, umriječemo.

Samo pod milošću, samo kada prihvatimo Isusa Hrista kao našeg

Spasitelja, samo pod kišobranom pravednosti ili opravdanja samo vjerom, Duh sveti nam se daje.

Djelo svetog Duha nije da proizvede pravednost u nama da bi nas to spasilo. Spašeni smo Hristovim zaslugama i ničim drugim. Djelo Duha svetoga je da u našem iskustvu učini stvarnim ovo spasenje jer, u spasenju koje je Bog zadobio za sve ljude u Isusu Hristu koje su hrišćani prihvatili vjerom. Ovo uključuje spasenje od krivice i kazne za grijeh, spasenje od vlasti i ropstva grijehu, i spasenje od prisutnosti i prirode grijeha – sve troje je naše po vjeri u Isusa Hrista. Sveti Duh je poslan u naše živote da to učini stvarnim u našem iskustvu. Prvo Duhom svetim doživljavamo novorođenje. Drugo, Duh sveti djeluje u nama svojom snagom da pokori i pobijedi tijelo tako da se Božja volja, koju nismo mogli održati prije našeg obraćenja, sada može ispuniti kroz nas.

Ali ovdje u Galatima 5, Pavle se bavi onim što nazivamo posvećenjem, hrišćanskim životom. Od početka do kraja, hod hrišćanina je samo hod vjere. Opravdani smo samo vjerom. Posvećeni smo samo vjerom. Ovo nije sjedenje i nečinjenje ništa jer je vjera uvijek borba.

Kada prihvatimo Isusa Hrista kao našeg Spasitelja, vjera nije samo mentalni pristanak na istinu; vjera govori da sam razapet sa Hristom (Galatima 2:20). Ovo je temeljni princip pravog hrišćanstva. Od početka do kraja, formula jevanđelja je ista: „Ne ja, nego Hrist“.

Efekat tog potčinjavanja mora se nastaviti tokom cijelog našeg života. To se može porediti sa istrajnošću u bračnom zavjetu.

Pavle objašnjava „hodanje u Duhu“ u Rimljanima 8:5 i nadalje. Umovi onih koji hode u Duhu su zaokupljeni stvarima Duha. Umovi onih koji hodaju u tijelu su zaokupljeni stvarima od tijela. Ovo se može objasniti vrlo jednostavno. Kao što je već spomenuto, preobraćeni, nanovo rođeni hrišćanin ima dvije prirode. On ima staru prirodu koja je po vjeri mrtva, ali je u stvarnosti još uvijek tu, i ima novu, nanovo rođenu prirodu. On je učesnik božanske prirode. Dakle, imamo dvije prirode. Obje ove prirode imaju želje. Tijelo želi grijешiti. Duh želi da živi životom ugodnim Bogu. Obje ove prirode stavljaju

ove želje u preobraćeni um. Tijelo ne može raditi ono što želi bez pristanka uma. Takođe, Duh ne može raditi ono što želi bez pristanka uma. Borbeno polje u hrišćanskom životu je um.

Pošto je Hristov Duh jači od zakona grijeha i smrti u nama, Duh može zadobiti pobjedu.

Duh donosi određene plodove. To su rodovi koje bi svi hrišćani trebali imati. Ovo nije isto što i duhovni darovi koji se daju u funkcionalne svrhe za potrebe Božjeg djela.

A rod Duha je: ljubav, radost, mir, trpljenje, ljubaznost, dobrotu, vjera, blagost, samosavladavanje. Na to nema zakona. (stihovi 22-23)

Ovo nije lista od devet odvojenih rodova, već devet karakteristika (jednog) ploda Duha. Ono što Duh sveti proizvodi u nama ne potiče od nas ili kroz nas, nego kroz Duha svetoga. Da, to se proizvodi u nama, ali izvor tog svetog pravednog življenja, tog života samokontrole i služenja s ljubavlju proizvodi se u nama kroz Duha svetoga. Stoga Pavle to naziva rađanje ploda.

Pavle počinje ljubavlju, od grčkog izraza *agapē*. Ovo je poznato opisano kao „nesebična ljubav“, ljubav koja ne očekuje ništa za uzvrat. „Radost“, u biblijskom smislu, najbolje se može opisati kao unutrašnje samopouzdanje u Duhu. Biblijski „mir“ uključuje emocije kao što su sigurnost i opšti osjećaj duhovne smirenosti. Strpljenje je sposobnost, u Duhu, da se čeka na Božji savršeni trenutak čak i kada se čini da naš lični plan ne uspijeva. Prevedeno od izraza *makrotimija*, „strpljenje“ uključuje kontrolu našeg odgovora na okolnosti. Ljubaznost je možda jednostavna, ali nije uvijek laka. Originalni termin, *chrēstotēs*, uključuje koncepte biti dobar i nježan. U Duhu možemo biti ljubazni prema svima, čak i onima koji su izazovni i uvredljivi. Dobrota je sposobnost da se uradi ispravna stvar u svim okolnostima. Izraz *agathōsynē* implicira moralnu pristojnost: ovo opisuje nekoga uglednog, časnog i pravednog. Vjernost je ključna riječ, od grčkog izraza *pistis*, koji se u Novom savezu često prevodi jednostavno kao „vjera“. Ovo predstavlja vrstu izdržljivosti, vođenu povjerenjem. Blagost, od grčkog *prautēs*, implicira nekoga poniznog i

spokojnog, osobu koja nije ekstremna. Samokontrola, od izvorne riječi *enkrateja*, je sposobnost da vladamo svojim umom, tijelom i riječima.

Nasuprot ovome su „tjelesna djela“ ili djela osobe prepuštene stihijama vlastite grešne prirode i palog svijeta.

A djela tjelesna su očigledna. To su: preljubočinstvo, blud, nečistota, besramnost, idolopoklonstvo, vračarstvo, neprijateljstva, svađe, ljubomora, srdnje, prepirke, podjele, jeresi, zavisti, ubistva, pijanke, razuzdane gozbe i tome slično. To vam unaprijed kažem, kao što sam vam već i rekao, da oni koji tako nešto čine neće naslijediti Božje kraljevstvo. (stihovi 19-21)

Pavle identifikuje neke od grehova u kojima smo skloni da učestvujemo kada odbijamo da se povežemo s Bogom kroz Isusa Hrista i podredimo tjelesno sili Duha.

Prva tri grešna načina života koje Pavle navodi spadaju u kategoriju seksualnosti. „Seksualni nemoral“ potiče od grčkog izraza *porneja*, opšteg izraza koji se odnosi na bilo koju vrstu seksualne aktivnosti izvan biblijskog braka. Preljuba, bestijalnost, homoseksualnost, vanbračni seks, promiskuitet i tako dalje su obuhvaćeni ovom idejom.

„Nečistota“ je od grčke riječi *akatharsia*, koja se odnosi na bilo koju vrstu nečistote u našim mislima, riječima i postupcima. Misli motivisane požudom, pohlepom ili ekscesom su dio ove grupe.

„Senzualnost“ je širok pojam, koji se odnosi na neku vrstu besramnog, otvorenog stila života koji se razmeće uživanjem u bilo čemu što gdje se osjeća dobro, uprkos posledicama ili moralu. Originalni grčki izraz, *aselgeia*, nosi osjećaj nečega van kontrole; to ukazuje na osobu kojoj nedostaje disciplina, ili bilo kakva sposobnost samoograničavanja.

Idolopoklonstvo je obožavanje idola i paganskih bogova. To je jedini grijeh u cijelom Svetom pismu nad kojim se čini da se Bog najviše ogorčava. To je bilo apsolutno uobičajeno u svijetu Pavlovog vremena. To je i danas uobičajeno, kako direktno tako i u smislu stavljanja materijalnih stvari iznad Boga u našim životima. Jednostavno

rečeno, hrišćani apsolutno ne bi trebali obožavati nijednog drugog boga na bilo koji način.

Vračarstvo ili vještičarenje dolazi od grčkog izraza *farmakeja*, povezanog sa terminom od kojeg izvodimo riječ farmacija. Ovaj izraz podrazumijeva upotrebu droga, napitaka i otrova, često radi izvrtanja uma ili duha osobe. U širem smislu, „vračanje“ na koje se Pavle poziva često uključuje prizivanje demona u pokušaju pristupa natprirodnoj moći bez Božje pomoći.

Neprijateljstvo znači mrziti određene ljude ili grupe. Spor se odnosi na izazivanje razdora i podjela. Ljubomora je sama po sebi razumljiva. Pavlovo spominjanje srdnji ili napada bijesa potiče od riječi *thymoi*, što implicira nekontrolisane izlive emocija kao što je bijes. Rivalstva su podjele između ljudi vođene sebičnim ambicijama. Razdori su ona vremena kada narušimo jedinstvo bez dobrog razloga. Podjele, kako se ovdje koristi, znači nepravedno „zauzimanje strana“ protiv drugih – ovo od istog korijena riječi koja se koristi za izvođenje riječi *jerēs*, a ponekad se prevodi kao „frakcije“. Dakle, važno je razumjeti da jeretike zapravo pokreću tjelesne pobude, iako će to svakako pokušati sakriti.

Zavist se ponekad opisuje kao želja za onim što neko drugi ima. To takođe može uključivati zamjerenje ljudima koji imaju stvari koje želimo. Za hrišćane posebno, zavist implicira da smo nezadovoljni onim što nam je Bog dao.

Zločin ubistva je tretiran u 6. uputu Dekaloga i kroz druge zakone u Svetom pismu.

„Pijanstvo“ potiče od grčkog izraza *methai*, što konkretno znači efekat konzumiranja alkohola, i, šire, bilo koje druge supstance koja mijenja um. Ovo je u skladu sa pristupom alkoholu koji zauzima Sveto pismo, koje uvijek osuđuje pijanstvo (Efescima 5:18), ali ne zabranjuje svaku upotrebu alkohola.

Pavle dalje koristi izraz *komōi*, koji se odnosi na popularnu praksu rimskog svijeta. To su bili događaji koji se dobro odražavaju u terminima kao što su bahanalije, ili češće kao orgije.

Važno je shvatiti da Pavlova lista ovdje nije konačna. Ne uključuje svaki grijeh koji bi ljudska bića mogla učiniti. U zaključku on navodi da niko ko ostaje u takvim praksama neće naslijediti kraljevstvo Božje.

A oni koji pripadaju Hristu razapeli su tijelo s njegovim strastima i žudnjama. (24. stih)

Naši grijesi su bili razlog zašto smo stajali osuđeni na smrt zbog prokletstva zakona. Ali u Hristu odrekli smo se prava da se i dalje držimo svog grijeha i prepuštamo mu se i uživamo u njemu.

Ako živimo po Duhu, dozvolimo Duhu da nas vodi! (25. stih)

Naravno, Bog ne „automatizuje“ ovaj proces. Mi nakon obraćenja ne postajemo duhovni roboti ili marionete kojima odjednom nedostaje slobodna volja. Umjesto toga, hrišćanin dopušta Božjem Duhu da vlada i određuje smjer kojim ćemo ići. Drugim riječima, to uključuje pokoravanje Božjem putu, ali mi smo i dalje ti koji činimo svaki sledeći korak.

Ne budimo sujetni, ne nadmećimo se jedni s drugima, ne zavidimo jedni drugima. (26. stih)

Ako kao hrišćani propustimo da se podredimo Duhu, postajemo uobraženi, ponosni i arogantni. Život u Duhu Božjem zahtijeva potčinjavanje Bogu i poniznost. Radi se o Njemu a ne o nama. Pokušaj da vodimo hrišćanski život u vlastitoj sili rezultira prevelikom usredotočenošću na sebe, nadimajući nas na način na koji religiozni ljudi često postaju samopravedni. Odatle postaje sve gore. Ponosni ljudi se po definiciji bave samopromocijom. To dovodi do provociranja drugih da se takmiče s nama umjesto da služe uz nas. Neizbježno, ponosna religiozna nadmetanja za čast i samopoštovanje dovode do zavisti, zamjeranja onima koji izgledaju kao da su spolja dobili ono što želimo da svi vide u nama.

Bez sile i usmjeravanja kroz svetog Duha, hrišćanski se život pretvara u destruktivno i sebično religiozno postojanje. Umjesto da padnemo u tu jamu, čini se da kaže Pavle, trebamo misliti kako hodati po Duhu.

6. *Hrišćanski odnosi i razlike između legalizma i jevandjelja*

Pavlov običaj je uvijek da završava svoje poslanice, ili pisma, savjetom ili ohrabriranjem o hrišćanskom životu. To je zato što je vandjelje nije neka čudesna teorija već Božja sila za spasenje, spase-nje od grijeha, njegove krivice, njegove moći. To je sila koja trans-formiše naše živote.

U Galatima 6:1-10, Pavle opisuje neke od praktičnih rezultata hrišćanskog života:

1. Naš međusobni odnos (Galatima 6:1-5).
2. Činiti dobro drugima (Galatima 6:6-10).

Braćo, ako neko nenamjerno pogriješi, vi koji ste duhovni ispravljajte takvog čovjeka u duhu blagosti, pazeći na sebe da i sami ne dođete u iskušenje. (1. stih)

On počinje tako što opisuje nekoga ko je hrišćanin koji je uhva-ćen u prestupu. Bolje rečeno, ovo je osoba „uhvaćena“ grijehom. Pri-mijetite da Pavlova pouka ovdje otkriva nekoliko pretpostavki o hrišćanima i grijehu.

Prvo, hrišćani mogu i čine grijeh. Po definiciji, povjerenje u Hri-sta nosi sa sobom obavezu da prestanemo živjeti za grijeha koje naša ljudska priroda želi (Galatima 5:24). Međutim, ako nas te želje zahvate nespremne, Pavle kaže da to znači da nam je potrebna po-moć, dijelom od drugih hrišćana. Ovdje je riječ o nenamjernom gri-jehu, ne radi se o namjernom izboru života u grijehu (vidi takođe 1. Jovanova 2:1).

Drugo, Pavle ne pretpostavlja da ćemo se sami izboriti za izlaz iz grijeha. Umjesto toga, on upućuje druge, duhovno zrele hrišćane da uskoče i obnove nas. Kako mogu da izgledaju duhovno nezreli hrišćani, Pavle opisuje u 1. Korinćanima 3:1-3. Ipak je to delikatan posao. Ovi pomagači će morati da budu duhovno zreli, ljudi koji

jasno hodaju po Duhu i sami. Zreo hrišćanin ne gleda sa visine na osobu koja je pala. On nije legalista, jer legalista se uvijek poredi sa onima koji imaju manje uspjeha (Jovan 8:2-11). On će biti nježan, a ne oštar ili osuđivački. I on će morati da bude ponizan kako ne bi i sam bio iskušán grijehom.

Ali neko mora istupiti i pomoći u obnovi kako bi tijelo hrišćana nastavilo dobro funkcionisati. Riječ koja je ovdje prevedena kao „ispravljanje“ je *katartizete*, koja se u običnom grčkom koristi kao referenca na vraćanje slomljenih kostiju na mjesto, a u Novom savezu za popravljjanje ribarskih mreža. „Vratiti“ nešto znači ponovo ga učiniti cijelim i funkcionalnim. Kada je riječ o grijehu, to uključuje pokajanje i povratak životu vođenom Duhom. Možemo pomoći jedni drugima u tome.

Nisu naša djela grijeha ono što nas čini grešnicima. Ovo je greška koju su Jevreji napravili.

1. Jevreji nisu uspjeli da razumiju duh zakona koji je ljubav. Oni su se držali zakona samo po slovu, „što treba“ i „ne treba“, pravila koja su i sami izmislili i dodali.

2. Jevreji su na grijeh gledali samo kao na čin. Zaboravili su da zakon zahtijeva ne samo savršene radnje, već i savršene motive.

3. Nisu razumjeli da u nama postoji sila ili princip grijeha i smrti (Rimljanima 7:20-24). Naša grešna djela su jednostavno vanjski dokazi, plodovi onoga što jesmo, baš kao što bi posvećenje, hrišćanski život, trebao biti plod onoga što jesmo u Isusu Hristu.

Pavle ovdje kaže da treba da nosimo bremena jedni drugima jer pripadamo jednom tijelu (1. Korinćanima 12:27).

Nosite bremena jedan drugoga, i tako ćete ispuniti Hristov zakon. (Galatima 6:2)

Izraz koji ovdje koristi Pavle je poučan. On opisuje ove terete koristeći grčki izraz *barē*, koji se u novosaveznoj upotrebi odnosi na nešto pretjerano ili ekstremno u svojoj težini.

Ponekad prolazimo kroz vrijeme kada su ti tereti preveliki za nas. Takva opterećenja mogu uključivati probleme u vezi, finansijske

probleme, bolest, neodlučnost ili emocionalne poteškoće. Božji Duh nam svakako daje silu da se nosimo s ovim pitanjima, ali drugi način na koji Bog namjerava da se pobrine za one u Hristu je dajući nam mogućnost da pomažemo jedni drugima.

Jedan od načina na koji možemo propasti u ovoj oblasti je da odbijemo da bilo kome dozvolimo da vidi teret koji nosimo. Možemo pogrešno misliti da to što smo hrišćani znači da trebamo biti samopouzđani u svakom pogledu, cijelo vrijeme. U nekoliko stihova, Pavle će napisati da mi zaista treba da nosimo težinu svojih odgovornosti u Hristu. Ali hrišćani su takođe namijenjeni da pomažu jedni drugima oko tereta koji nosimo kada postanu preteški.

Kako pomaganje u međusobnom nošenju tereta ispunjava Hristov zakon? Pavle je ranije citirao Isusa kada je rekao da je cio zakon ispunjen u jednoj riječi: ljubav (Galatima 5:14). Hristov život neuporedivog samopožrtvovanja Pavle opisuje kao „Hristov zakon“ ili princip.

Jer ako neko misli da je nešto, a nije ništa, sam sebe zavarava. (3. stih)

Ovdje je riječ o ponosu koji dovodi do neuspjeha u služenju Hristovom tijelu tako što nas čini fokusom vlastite ljubavi i pažnje. To znači vjerovati u vlastitu laž: da smo značajniji ili jači od drugih vjernika.

Ali neka svako ispita svoje djelo, pa će razlog za zadovoljstvo imati u samom sebi, a ne upoređujući se s drugima. (4. stih)

Trebali bismo odvojiti vrijeme da napravimo objektivnu analizu sebe, u svjetlosti Božje Riječi, umjesto da se samo upoređujemo sa ljudima oko nas (vidi takođe Rimljanima 12:3). Radi se o iskrenom mjerenju onoga što je istina.

Jer svako će nositi svoj teret. (5. stih)

Grčka riječ za „teret“ u ovom stihu je *forcija*. Ovo se često koristilo da se odnosi na vojnički ranac: standardni teret koji nosi svaka osoba u društvu. Drugim riječima, oni u Hristu nosiće uobičajene odgovornosti i obaveze koje nisu namijenjene da ih drugi dijele.

I neka onaj ko se poučava Božjoj riječi dijeli sve dobro što ima sa onim ko ga poučava. (6. stih)

Jedan od duhovnih darova koji se spominju u nekoliko pasusa u Novom savezu je onaj pastira/učitelja. To su ljudi kojima je Bog dao jedinstvenu sposobnost da poučavaju Riječ drugima.

Pavle jednostavno kaže da oni koji su poučeni Riječi, što znači Svetom pismu, treba da dijele „sve dobre stvari“ s onima koji poučavaju. Budući da ovaj stih dolazi odmah nakon Pavlovog uputa da svako od nas mora podnijeti svoj teret, on možda implicira da je opskrba onima koji poučavaju Riječ dio tereta koji svako od nas treba nositi.

Ne zavaravajte se: Bog se ne može ismijevati. Jer šta čovjek posije, to će i požnjeti. (7. stih)

Ovo je nepromjenjivi zakon koji djeluje u svim sferama života, u poljoprivredi, u fizici i u našem svakodnevnom životu. Božja milost ne eliminiše principe izbora i posledice. U ovom životu, naše odluke će sa sobom donijeti prirodne rezultate. Ne smijemo lagati sami sebe, da zbog Božje milosti i oprostjenja naših grijeha nećemo pretrpjeti nikakvu štetu ako nastavimo praviti pogrešne izbore. Vjerovati u tako nešto znači rugati se Bogu, ignorisati Isusovu žrtvu za naš grijeh na krstu.

Ono što radimo u ovom životu je važno, osim pitanja da li ćemo ili nećemo ući u vječni život.

Do tada, „usjev“ koji proizvodimo od sada do trenutka naše smrti takođe je određen „sjemenjem“ koje sadimo na putu. Božji prirodni zakoni uzroka i posledice još uvijek vrijede i za vjernike i za nevjernike. Pavle će proširiti ovu ideju u sledećim stihovima.

Ko sije u svoje tijelo, od tijela će požnjeti propast, a ko sije u duh, od duha će požnjeti vječni život. (8. stih)

Pavle sada pojašnjava ovaj princip sijanja i žetve, u kontekstu Duha Božjeg. Pavle je u svom pismu pokazao da je moguće „sijati po tijelu“, što znači uložiti svoje živote u služenje sebi, kroz dvije različite zablude.

Jedna zabluda je legalizam. Judaisti su podsticali Galate da vjeruju svom tijelu u smislu da su željeli da se nadaju da će ih njihovi pokušaji da slijede Mojsijev zakon učiniti opravdanim pred Bogom (Galatima 2:4). Pavle kaže onima koji bi na ovaj način vjerovali svom trudu da je ono što će požnjati, umjesto toga, pokvarenost. To je zato što je proizvod našeg „tijela“, naše sposobnosti da svojim tijelima činimo dobro u sopstvenoj moći, zatrovan grijehom. Tijelo nije u stanju uzgajati dobar rod pravednosti i vječnog života.

U isto vrijeme, neki od galatijskih hrišćana su očigledno „sijali u tijelo“ radeći sve što je bilo dobro za njihova tijela. Prepuštali su se grijehu. Rezultat bi za njih bio isti kao i za legaliste: žetva pokvarenosti.

Vječni život je dostupan samo kroz svezu Božjeg Duha. Oni koji „siju u Duh“ jer vjeruju u Hrista za spasenje i primaju Božjeg Duha, dobiće vječni život. Tada će nastaviti živjeti u snazi Božjeg Duha i donositi plod opisan u Galatima 5:22-23.

Zato ne posustajmo u činjenju dobra, jer ćemo, ako se ne umorimo, žeti kad dođe vrijeme. (9. stih)

Pavle podstiče Galaćane da se ne umore čineći dobro. Činiti dobro je težak posao, posebno ako neko počne da sumnja da li je to važno. Pavle podstiče Galate da nastave da žive na način koji je u skladu sa onim u šta vjeruju. Oni su slobodni ljudi u Hristu, i Božji Duh je sa njima. Na kraju će izniknuti žetva vječnog života i oni će to sami vidjeti.

U neposrednijem smislu, dobra djela koja Galaćani čine u sili Duha takođe će uroditi plodom. Bog će često dozvoliti svom narodu da vidi kako njihovo ulaganje sebe u činjenju dobrih stvari koristi i u ovom i u budućem životu.

Zato, dakle, dok za to imamo priliku, činimo dobro svima, a naročito svojoj braći u vjeri. (10. stih)

Pavle kaže da je ovo, duhovno gledano, vrijeme sadnje. Sve dok imamo priliku da činimo dobro, da uložimo svoje živote snagom Božjeg Duha u činjenje onoga što je ispravno, trebali bismo to iskoristiti. Ovo uključuje činiti dobro svima, ali biti posebno namjeran u

činjenju dobra za suvjernike.

Pavle opisuje sve nas koji smo u Hristu kao pripadnike „domaćinstva vjere“. U Hristu smo braća i sestre, a Bog je naš Otac. Činiti dobro drugima u svom domaćinstvu je investicija koja će se isplatiti i njima i nama i sada i zauvijek.

Pavlov završni rukopis i razlike između legalizma i jevanđelja

Pogledajte kakvim vam velikim slovima pišem svojom rukom. (11. stih)

Kao što je to uradio sa najmanje tri druga pisma – 1. Korinćanima, Kološanima i 2. Solunjanima – sada se i sam hvata za pero da napiše poslednjih nekoliko redova.

Pavle skreće pažnju na to koliko su velika slova ovih poslednjih redova u poređenju sa vjerovatno manjim rukopisom ostatka pisma. Mogući razlog zašto je koristio velika slova je taj što želi da naglasi važnost onoga što govori. Neki naučnici spekulišu da je to zato što je Pavlov vid bio izuzetno loš. U isto vrijeme, Pavle je možda jednostavno napisao kraj nekih svojih pisama prepoznatljivim krupnim rukopisom kao dokaz da je pismo autentično. Shvatio je da piše s autoritetom apostola Isusa Hrista i želio je da umanju mogućnost bilo kome da sugerise da je pismo lažno.

Šta je smisao ovog pasusa? To je oko pitanja legalizma u odnosu na jevanđelje. Ovo je smisao cijele ove poslanice. Ali ovdje Pavle pokazuje kako su oni suprotni i, stoga, ne mogu se miješati, ne mogu se sintetizovati, ne mogu se pomiriti. U trenutku kada pokušate da dodate držanje zakona ili obrezanje ili dobra djela svom prihvatanju pred Bogom, vi otpadate od milosti jer je to ili potpuno Hrist kao osnova vašeg spasenja ili ništa od njega (Galatima 5:4).

Svi koji žele da po tijelu ugone drugima, prisiljavaju vas da se obrežete, samo zato da ne budu progonjeni zbog krsta Hristovog. (12. stih)

Koje su osnovne razlike između legalizma i jevanđelja?

1. Legalizam se prvenstveno bavi vanjskim djelima. Isus je na to

stalno podsjećao fariseje. Legalizam se bavi samo spoljašnjim učinkom. Ali Bog zahtijeva ne samo savršena djela, već savršene motive. Jevanđelje se bavi srcem. Jevanđelje ne počinje tako što nas mijenja spolja. Počinje tako što nam daje novo srce, nove motive, nove ideale. Ovo je Novi savez; Bog upisuje zakon u našim srcima, dok je u Starom savezu zakon bio napisan na kamenim pločama. Bila su to pravila. Ali u Novom savezu zakon postaje osnovni pokretač hrišćanskog života.

2. Legalizam zadovoljava našu egocentričnu brigu ili prirodu. Mi smo po prirodi, zbog pada, pod kontrolom ljudskog ponosa. Legalizam daje puno zadovoljstva našoj egocentričnoj prirodi. Ali jevanđelje, kaže Pavle, razapinje tijelo sa svom svojom gordošću (Galatima 5:24).

3. Legalizam je spas „mojim vlastitim dobrim djelima“. Jevanđelje je spasenje samo po milosti. Istina je da jevanđelje spasenja po milosti proizvodi dobra djela u vjerniku, ali ta djela ne doprinose našem prihvatanju pred Bogom ili našem opravdanju (Galatima 2:16).

Pavle u 12. stihu kaže: „Svi koji bi se hvalili onim što su postigli, oni insistiraju da se obrežete samo da ne bi trpjeli progon zbog krsta Hristovog.“ Pavle ovdje kaže da se tijelo voli hvaliti onim što postiže. Tijelo voli da se hvali u „meni“. „Slava meni“ je sama srž problema grešne prirode. Krst, s druge strane, uzima slavu čovjeka i baca je u prah tako da krst ne daje priznanje ljudskoj prirodi.

Krst je Božja presuda tijelu, grešnoj prirodi. Ljudski ponos ne voli da uzme slavu čovjeka i da je baci u prah. Dakle, krst postaje uvreda. Krst postaje smetnja ljudskom ponosu. Osoba koja je legalista mrzi Hristov krst jer je krst Božja presuda tijelu.

Dvije krivotvorine jevanđelja, dva jarka, su legalizam i antinomizam. „Djela zakona“ znače spasenje djelima ili spasenje držanjem zakona. Legalizam znači da koristimo Božji zakon kao metodu ili kao sredstvo spasenja. To je temelj svih nehrišćanskih religija. Svaka paganska religija je zasnovana na „čini“ i „ne čini“. Ovo je posebno izraženo u tradicionalnim „ortodoksnim“ crkvama.

Svakome od nas mora postati potpuno jasno da svako subjektivno iskustvo koje imamo kao hrišćani, bilo da govorimo o dobrim djelima ili svetom življenju ili poslušnosti zakonu, čak i ako se može proizvesti u nama djelovanjem svetoga Duha, ni na koji način ne doprinosi pravednosti koja nas opravdava pred Bogom. Od najveće je važnosti da svi hrišćani shvate razliku između djela zakona, a to je legalizam, i plodova jevanđelja ili plodova vjere, ako želimo izbjeći da upadnemo u zamku, ili jarak, legalizma.

Koja je, dakle, razlika između djela zakona koji je legalizam i djela vjere? Postoje dvije velike razlike.

1. Porijeklo. Djela zakona uvijek potiču od „tijela“. Biblija se odnosi na djela zakona kao na samopravednost (Filipljanima 3:9; I-saija 64:6).

2. Druga razlika između djela zakona i djela vjere je motivacija. Djela zakona su uvijek motivisana samim sobom. Djela zakona, ma koliko dobra izgledala spolja, uvijek su manifestacija tijela. Sve što radimo, sve što potiče od tijela, iz naše grešne prirode, zagađeno je egocentričnošću. Pošto Božji zakon zahtijeva, ne samo savršena djela već savršene motive, samopravednost, legalizam, nikada nas ne mogu kvalifikovati za nebo (Rimljanima 3:20).

S druge strane, djela vjere su motivisana nesebičnom ljubavlju (Galatima 5:14; Rimljanima 13:10).

Dok smo bili nevjernici, zakon nam je dat ne da nas spasi, već da nam pokaže da smo grešnici kojima je potrebna milost. Ali kada postanemo hrišćani, kada smo opravdani samo vjerom, zakon postaje standard hrišćanskog života. To je razlika između djela zakona i djela vjere.

Druga krivotvorina koja predstavlja najveću opasnost jevanđelja, je antinomizam. Riječ „antinomizam“ dolazi od dvije grčke riječi zajedno. „Anti“ znači protiv. „Nomizam“ dolazi od grčke riječi „nomas“, zakon. Pokušavajući da izbavi Galaćane od legalizma, Pavle je bio potpuno svjestan da oni mogu zamahnuti klatno iz legalizma, iz jednog jarka, u antinomizam, u drugi jarak.

Antinomizam kaže: „Budući da sam spašen samo milošću, pošto

sam spašen Hristovim činjenjem i smrću, pošto moja djela ne doprinose mom spasenju, onda mogu da živim kako hoću.“ Ili: „Pošto je Hrist ukinuo Zakon, koji je u potpunosti bio tipski, grešna djela više ne prave nikakvu razliku u mojoj opravdanosti vjerom. Moje ponašanje je nebitno za spasenje.“

Previše je hrišćana koji žele da žive sa Hristom, a da prethodno ne umru sa Hristom. Ali tako ne djeluje milost.

Mi smo grešnici. Moramo umrijeti. Ovdje nemamo izbora, inače jevanđelje postaje neetično. Ali razlika je u tome što ako prihvatimo našu smrt u Hristu, postoji uskrsenje i, prema tome, postoji nada. Ako odlučimo da umremo izvan Hrista, to je naš kraj. Razlika između rođenja na ovom svijetu i rođenja u kraljevstvu Božjem je ovo: Kada smo rođeni na ovom svijetu, rođeni smo grešnici zbog pada. Rođeni smo osuđeni na smrt. Došli smo na ovaj svijet sa životom. Počeli smo na ovom svijetu životom, a završili smo smrću. Ali kada uđemo u Božje kraljevstvo, sasvim je obrnuto. Počinjemo sa smrću i završavamo sa životom. Ako to ne shvatimo, mi izopačujemo milost. Spasenje po milosti je poistovjećivanje sebe s rođenjem, životom, smrću, sahranom i uskrsnućem Isusa Hrista, što se javno ispovijeda krštenjem.

Istinsko opravdanje vjerom, istinsko spasenje po milosti, ne daje nam dozvolu za grijeh. Preobražava naše živote. To stavlja nove želje u naše umove tako da želimo da živimo životom koji je ugodan Bogu.

Jer čak ni oni koji se obrezuju ne drže se Zakona, nego žele da se vi obrežete kako bi se hvalili vašim tijelom. (13. stih)

Oni koji insistiraju na tome da se moramo držati zakona, oni koji insistiraju na tome da se moramo obrezati da bismo se spasili, oni sami propadaju, ali žele da nas stave u ropstvo kao što su i oni u ropstvu. To je licemjerje. Isus je rekao svojim učenicima da fariseji gomilaju na svoj narod teret koji oni sami ne mogu nositi. Zašto to rade? Da se mogu pohvaliti onim što su postigli preko nas. „Vidi koliko sam duša osvojio.“ Osvajanje duše nije djelo čovjeka. To je djelo svetog Duha. Sve što mi hrišćani možemo učiniti je svjedočiti o Isusu Hristu. Duh sveti je taj koji mijenja muškarce i žene. Ne dobijamo

kredit i „tijelo“ to ne voli.

A ja ne želim da se ičim hvalim, osim u krstu našeg Gospoda Isusa Hrista, kroz koji se svijet razape meni, i ja svijetu. (14. stih)

Ovo je moćna izjava. Prvo, Pavle kaže da je nezamislivo da se pravi hrišćanin hvali nečim drugim osim Isusom Hristom i to raspe- tim. Riječ „hvalisanje“ ovdje nije tako jaka kao u izvornom grčkom. Pavle kaže, za njega je Hristov krst sve. To je ono čime se hvali.

Šta za Pavla znači krst? Za njega to znači da je on razapet svijetu i svijet je razapet njemu. Kada je osoba razapeta i pogubljena na krstu, svijet se oprašta od nje. Ali u Pavlovom slučaju, on kaže: „Kada prihvatim Hristov krst, ne samo da se svijet oprašta od mene, već se ja opraštam od svijeta.“ Šta on misli pod pojmom „svijet“? Da li on misli da, prihativši Hrista, odlazi da živi u manastir daleko od svijeta? Ne. To je bila greška monaškog sistema. Kako je to „razapet za svijet“? U 1. Jovanovoj 2:15-17 otkrićemo značenje riječi „svijet“ koje koriste novosavezni pisci.

Postoji mnogo odlomaka kao što su Jakov 1:27 i Jakov 4 koji iznose istu ideju. Ali 1. Jovanova objašnjava riječ „svijet“ u vrlo jasnom smislu. Isus je jasno stavio do znanja učenicima da mi imamo funkciju u svijetu. Mi smo so zemlji i mi smo svjetlost svijeta, ali ovdje, kada Pavle koristi riječ „svijet“, to je u istom smislu kao 1. Jovanova 2:15-17: „Nemojte voljeti ni svijet, ni ono što je u svijetu. Ako neko voli svijet, ljubav Očeva nije u njemu, jer ništa što je u svijetu – požuda tijela, požuda očiju i ponos života – nije od Oca, već je od svijeta. A svijet prolazi i njegova žudnja, ali onaj ko vrši Božju volju ostaje dovijeka.“ Dakle, riječ „svijet“ ovdje u ovom kontekstu se odnosi na tri osnovna pokretačka motiva kojima se upravlja svaki nevjernik: požuda tijela, požuda očiju i ponos života. Istinski hrišćani, koji su se pokorili Hristu, više ne dozvoljavaju da ova tri osnovna ljudska nagona budu dominantni faktor u njihovim životima.

Kada prihvatimo Hrista, poslušamo jevanđelje i predamo se Bogu, dešava se nešto veoma drastično. To je kao promjena državljanstva. Kada postanemo hrišćani, mi mijenjamo naše građanstvo sa

ovog svijeta, koji je pod Sotonom, u državljanstvo neba, koje je pod Hristom. Hrišćanin nije samo osoba kojoj je oprošteno i koja je opravdana i koja ima mir s Bogom. Hrišćanin je zapravo promijenio državljanstvo (vidi: 1. Jovanova 5:19).

Zato se moramo podsjetiti da između svijeta i hrišćanske zajednice koja je predukus kraljevstva Božjeg na zemlji stoji Hristov krst. To bi trebala biti barijera da se ništa od svijeta ne uvuče u zajednicu. Danas je tragedija koliko se svijeta uvuklo u tzv. hrišćanske crkve. Crkve koriste svjetske ideje i politike. Kada se svijet kreće u određenom smjeru, crkva ga odmah slijedi. Ovo je jedna od najvećih tragedija koja se danas događa u crkvama, koje time dokazuju da imaju samo obličje pobožnosti (2. Timoteju 3:1-5).

Jer u Hristu Isusu niti šta koristi obrezanje ni neobrezanje, već novo stvorenje. (15. stih)

Šta god da radimo ili ne činimo, ne doprinosi našem spasenju u Hristu Isusu. Zašto? Jer spasenje koje je Isus zadobio za nas svojim činjenjem i svojom smrću bilo je savršeno i bilo je potpuno. Kada je Isus povikao na krstu: „Svršeno je“, mislio je na spasenje. Ne možemo ga poboljšati, ne možemo mu dodati, sve što možemo učiniti je prihvatiti ga vjerom sa srcem koje je puno zahvalnosti za divno otkupljenje koje je Bog za nas zadobio u svom Sinu, Isusu Hristu.

Mi imamo nalog da pronosimo „dobru vijest“ (Marko 16:15). Ali šta ta dobra vijest implicira? Dobra vijest jevanđelja je rođenje, život, smrt i uskrsenje našeg Gospoda Isusa Hrista. Ovome ne smijemo ništa dodati. Ono što Bog čini u nama, što nazivamo posvećenjem ili hrišćanskim životom ili svetim životom, plodovi su jevanđelja. Pavle ovdje kaže da ništa što radimo ili ništa što ne činimo ništa ne koristi našem prihvatanju pred Bogom. Prihvaćeni smo od Boga.

Pavle je rekao u 2. Korinćanima 5:17: „Dakle, ako je neko u Hristu, on je novo stvorenje. Ono što je staro prošlo je, i evo, novo je nastalo.“ Staro je pripadalo grijehu. Novo pripada pravednosti. Staro je naišlo na osudu. Novo dolazi pod opravdanjem. Staro je pokušao da se spase, ali nije uspjelo. Novo se u potpunosti oslanja na Hrista.

A na svima koji budu po ovom pravilu živjeli, na njima neka bude mir i milosrđe – na Izraelu Božjem. (16. stih)

„Pravilo“ koje trebamo slijediti je vjera u Hrista, koja vodi do pokorne poslušnosti kroz njegov Duh.

Onima u Galatiji koji slijede to pravilo, Pavle moli za mir i milost. Oni pripadaju „Izraelu Božjem“. I hrišćani obraćenici iz neznabožaca i jevrejski obraćenici, svi zajedno čine duhovni Božji Izrael.

Neka mi od sada više niko ne dosađuje, jer ja na svom tijelu nosim biljege Gospoda Isusa Hrista. (17. stih)

Pavle završava svoje pismo još jednom opomenom onima koji su mu se suprotstavili. Govori im da ga, u suštini, ostave na miru. Želi da prestanu da mu prave probleme. Međutim, Pavle se ne nudi da promijeni svoju poruku kako bi postigao neko primirje sa jevrejskim vjerskim vođama koji su ga tako često maltretirali. On jednostavno tvrdi da pripada Isusu.

Koji su dokazi da Pavle pripada Isusu? On na svom tijelu nosi „biljege“. Grčka riječ za ovo je *stigmata*, koja se često koristi za opisivane oznake koja se primjenjuje na stoku ili roba. Međutim, Isus tu nije direktno stavio Pavlove oznake. Pavlu su ih dali njegovi prognitelji jer je propovijedao o Isusu (2. Korinćanima 11:24-25). Sada je nosio oznake kao znak Isusovog vlasništva nad njim.

Braćo, neka blagodat našeg Gospoda Isusa Hrista bude s vašim duhom. Amin. (18. stih)

Poslednji stih Pavlovog pisma Galatima donosi još jedan blagoslov Galatima. Donekle je standardne forme, ali ima smisla. On se moli da Hristova milost bude sa njihovim duhom, i naziva ih svojom braćom. Očigledno je da su galatski vjernici Pavlu mnogo značili. Duboko mu je stalo do njih. Ostavio im je poslednji podsjetnik da je Božja milost kroz vjeru u Hrista put za opravdanje. Istina je ta koja sve koji se uzdaju u Hrista čini braćom i sestrama: dijelom Božje porodice.